

AJPPA

AJPPA

ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 พฤษภาคม - มิถุนายน 2568 Vol. 7 No. 3 May - June 2025

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วารสารวิชาการ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ACADEMIC JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION

ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 พฤษภาคม - มิถุนายน 2568 Vol. 7 No. 3 May - June 2025

ISSN Print: 2822-065X, ISSN Online: 2822-0676

AJPPA

Academic Association on the
Political Science and Public Administration

- สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

- สำนักงานวารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์
เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร. 093-6359515

- Office:
The Office Academic Journal of
Political Science And Public Administration
79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi,
Ayutthaya 13170

ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 พฤษภาคม – มิถุนายน 2568

จำนวนพิมพ์ : 10 เล่ม

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 2 มีนาคม – เมษายน

ฉบับที่ 3 พฤษภาคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 4 กรกฎาคม – สิงหาคม

ฉบับที่ 5 กันยายน – ตุลาคม

ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม

วัตถุประสงค์

วารสารฯ มีนโยบายรับตีพิมพ์บทความคุณภาพสูงในด้านรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และนักวิจัยทั้งในและนอกสถาบัน

บรรณาธิการ:เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง
kietsn@hotmail.comคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
ประเทศไทย**ผู้ช่วยบรรณาธิการ:**พระครูสุธีภิตติบัณฑิต
krisada.sae@mcu.ac.thคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
ประเทศไทย**กองบรรณาธิการ:**พระเมธาวิณัยรส, รศ.ดร.
psbud@hotmail.com
พระมหามหวินทร์ ปุริสุตตโม
maghavin9@gmail.comบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย,
ประเทศไทย
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย,
ประเทศไทย

พระปลัดระพิน พุทธิสารโ

raphind@yahoo.com

ธีรโชติ เกิดแก้ว

tongin2000@gmail.com

บุษกร วัฒนบุตร

busaaiey2516@gmail.com

ปริมปรีชญ์ คณินพศุตย์

jpkhaninphasut@gmail.com

วันชัย สุขตาม

wanchai2526@srru.ac.th

วันทนา เนาว์วัน

wanthana_nt@hotmail.com

สายชล ปัญญชิต

saicholpa@g.swu.ac.th

อนันต์ อุปสอด

ananupsod9541@gmail.com

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

ประเทศไทย

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, ประเทศ

ไทย

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ, ประเทศไทย

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,

ประเทศไทย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์,

ประเทศไทย

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา,

ประเทศไทย

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,

ประเทศไทย

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง,

ประเทศไทย

กองจัดการวารสาร:**ฝ่ายเลขานุการ:**

พระมหาสมชาย ขนติสรโณ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

ประเทศไทย

พระมหาสมักร อติภโท

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

ประเทศไทย

นิกร ศรีราช

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

ประเทศไทย

สุภัทรชัย สีสะใบ

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

ประเทศไทย

ศิลปินกรรม:

กรกต ชาบั่นจิต

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,

ประเทศไทย

พระพลวัฒน์ สพล

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
ประเทศไทย

การเงิน:

วรรณที สุวรรณจิรไพศาล

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
ประเทศไทย

กชพรรณ บุญเทียน

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
ประเทศไทย

พิสูจน์อักษร:

นเรศ ฤทธิเดช

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
ประเทศไทย

ดวงจันทร์ แสงอาทิตย์

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
ประเทศไทย

ฝ่ายกฎหมาย:

รัชชนันท์ อิศรเดช

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,
ประเทศไทย

สำนักงาน:

สำนักงานสมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สมาคมวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

อาคารพระราชรัตนโมลี (นคร เขมปาลี) ชั้น 4 เลขที่ 79 หมู่ที่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170 โทร. 0919691539

จัดพิมพ์โดย:

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

โทร. 035-248-000 ต่อ 8555, 8556, 5541. แฟกซ์. 035-248-000 ต่อ 8545

Vol.7 No. 3 May – June 2025

Number of prints: 10 copies

Release Date Is 3 Copies Per Year.

Issue 1 January – February

Issue 2 March - April

Issue 3 May – June

Issue 4 July - August

Issue 5 September - October

Issue 6 November – December.

Objective:

The journal has a policy to publish high-quality articles in political science and public administration. The target groups are faculty members, students, and researchers both inside and outside the institution.

Editor:

Kiettisak Suklueang
kietsn@hotmail.com

Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Assistant Editor:

Phrakhru Suthikittibundit
krisada.sae@mcu.ac.th

Faculty of Social Sciences
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Editorial Board Members:

Phramedhavinaiyaros
psbud@hotmail.com

Graduate School Mahamakut Buddhist University,
Thailand

Phramaha Makhavin Purisuttamo
maghavin9@gmail.com

Graduate School Mahamakut Buddhist University,
Thailand

Phrapalad Raphin Buddhisaro

raphind@yahoo.com

Teerachoot Kerdkaew

tongin2000@gmail.com

Busakorn Watthanabut

busaai2516@gmail.com

Purimpratch Khaninphasut

jkphandinphasut@gmail.com

Wanchai Suktam

wanchai2526@srnu.ac.th

Wanthana Nowwan

wanthana_nt@hotmail.com

Saichol Panyachit

saicholpa@g.swu.ac.th

Faculty of Social Sciences

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Faculty of Liberal Arts

Huachiew Chalermprakiet University, Thailand

Faculty of Liberal Arts

North Bangkok University, Thailand

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University, Thailand

Faculty of Humanities and Social Sciences

Surindra Rajabhat University, Thailand

Faculty of Management Science

Phranakhon Si Ayutthaya Rajabhat University, Thailand

Faculty of Social Sciences

Srinakharinwirot University, Thailand

Journal Manager Team:

Secretary:

Nigorn Srirat

Faculty of Social Sciences,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Suphattharachai Sisabai

Faculty of Social Sciences,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Phramaha Somchai Khantisarano

Faculty of Social Sciences,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Phramaha Samak Atibhaddho

Faculty of Social Sciences,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Fine Arts Department:

Korakoth Chabandit

Faculty of Social Sciences,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Phra Phonlawat Sapalo

Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Finance Department:

Wantanee Suwanjiraphaisan

Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Kotchaphan Bunthian

Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Proofreading Department:

Duangchan Saengartid

Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Naret Ritthidej

Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Legal Subdivision:

Tatchanan Isaradej

Faculty of Social Sciences,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Office:

The Office JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION
Political Science and Public Administration
79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi, Ayutthaya 13170

Published by:

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Printing House
79 Moo 1, Lam Sai, Wang Noi, Ayutthaya. 13170.
Call. 035-248 - 000, ext. 8555,8556,5541 Fax. 035-248-000. ext. 8545.

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ :
วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

ARTICLE REVIEW BOARD:

ACADEMIC JOURNAL OF POLITICAL SCIENCE AND PUBLIC ADMINISTRATION

1. พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.
Prof. Dr. Phra Brahmapundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
2. พระธรรมรัตนารักษ์, ดร.
Dr. Phra Thammaratanaporn	วัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานี
Wat Khian Khet, Pathum Thani Province
3. พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.
Prof. Dr. Phra Thepvatjarabundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
4. พระเทพปริยัติเมธี, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phratheppariyattimethi	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
5. พระราชวัลลภาจารย์, ดร.
Dr. Phra Rajwallapajan	วัดหนองหอย จังหวัดราชบุรี
Wat Nong Hoi, Ratchaburi Province
6. พระเมธาวิเชียร, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phramedhavinaiyaros	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
7. พระสมุทรวิจิตรโสภณ, ดร.
Dr. Phra Samut Wachirasopon	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
8. พระพิพัฑฒโรดม
Phra Phiphatphatcharodom	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
9. พระวิจิตรกิตติบัณฑิต, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phra Vajirakittibundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
10. พระอุดมสิทธิธนายก, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phra Udomsittinayok	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
11. พระเมธีวรารักษ์
Phra Metheewaraporn	วัดพนัญเชิงวรวิหาร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Wat Phananchong Worawihan, Ayutthaya
12. พระครูโอสถสนทนทกิตติ, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phrakhu Opasnonthakit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
13. พระครูนันทกิจโกศล, ดร.
Dr. Phrakru Nonthakitkosol	วัดอัมมอ่องประชาชนภูมิ จังหวัดนนทบุรี
Wat Uam Ong Prachanarimit, Nonthaburi
14. พระครูโกศลธรรมานุสิฐ, ดร.
Dr. Phrakhu Kosol Thammanusit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
15. พระเมธีวัชรประชาทร, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phra Methiwatcharaprachathorn	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
16. พระครูวิสุทธิสีลาภิวัฒน์, ดร.
Dr. Phrakhu Wisuttilapivat	วัดไผ่ล้อม จังหวัดสระบุรี
Wat Phai Lom, Saraburi Province
17. พระเมธีวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.
Prof. Dr. Phrametheewatjarabundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

18.	พระปัญญาวัชรบัณฑิต, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phra Panyavajrapandit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
19.	พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ ภูริปัญโญ, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phrakhu Sangkharakchakrit Phuripanyo	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
20.	พระคมสัน จิตเมธโส, ผศ.
Asst. Prof. Phra Khomsan Titamataso	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
21.	พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร.
Assoc. Prof. Dr. Phrakhu Suthikittibundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
22.	พระครูชินวีรบัณฑิต, ผศ.ดร.
Asst. Prof. Dr. Phrakru Chinnaverabundit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
23.	ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง
Prof. Dr. Boonton Dockthaisong	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
24.	ศาสตราจารย์ ดร. จำนงค์ อติวัฒนสิทธิ์
Prof. Dr. Chamnong Adivadhanasit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
25.	ศาสตราจารย์ ดร. ชีรภัทร เสรีรังสรรค์
Prof. Dr. Thirapat Serirangsan	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
Sukhothai Thammathirat Open University
26.	รองศาสตราจารย์ อนุภูมิ โสวเกษม
Assoc. Prof. Anuphum Sowkasem	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
27.	รองศาสตราจารย์ ดร. โคนิษฐ์ ศรีทอง
Assoc. Prof. Dr. Konit Sithong	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
28.	รองศาสตราจารย์ ดร. อภินันท์ จันทะนี
Assoc. Prof. Dr. Aphinant Chantanee	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
29.	รองศาสตราจารย์ ดร. วิวัฒน์ หามนตรี
Assoc. Prof. Dr. Wiwat Harmontree	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
30.	รองศาสตราจารย์ ดร. สมศักดิ์ บุญปู
Assoc. Prof. Dr. Somsak Bunpu	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
31.	รองศาสตราจารย์ ดร. สมชัย ศรีนอก
Assoc. Prof. Dr. Somchai Sino	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
32.	รองศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย
Assoc. Prof. Dr. SutthiPhong Siwichai	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
33.	รองศาสตราจารย์ ดร. สมาน นามสนิท
Assoc. Prof. Dr. Saman Ngamsanit	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
34.	รองศาสตราจารย์ ดร. รัชชนันท์ อิศรเดช
Assoc. Prof. Dr. Tatchanan Isaradej	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
35.	รองศาสตราจารย์ ดร. พิเชฐ ทังโต
Assoc. Prof. Dr. Phichet Thangto	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
36.	รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทรพล ไจเย็น
Assoc. Prof. Dr. Pattarapol Chaiyen	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
37.	รองศาสตราจารย์ ดร. เต็มศักดิ์ ทองอินทร์
Assoc. Prof. Dr. Toemsak Thongin	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

38. รองศาสตราจารย์ วราคม ที่สุกะ
Assoc. Prof. Warakhom Thisuka
 39. รองศาสตราจารย์ ดร. ชัยยุทธ ชินกุล
Assoc. Prof. Dr. Chaiyuth Chinokul
 40. รองศาสตราจารย์ ดร. โยธิน แสงวงดี
Assoc. Prof. Dr. Yothin Sawaengdee
 41. รองศาสตราจารย์ ดร. ชีรโชติ เกิดแก้ว
Asst. Prof. Dr. Teerachoot Kerdkaew
 42. รองศาสตราจารย์ พัฒนะ เรือนใจดี
Assoc. Prof. Phatthana Rueanchaidee
 43. รองศาสตราจารย์ ดร. วาสนา แก้วหล้า
Assoc. Prof. Dr. Wasana Kaewla
 44. รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิญ รักสัตย์
Assoc. Prof. Dr. Suwin Raksat
 45. รองศาสตราจารย์ ดร. ชีระพงษ์ แก่นอินทร์
Assoc. Prof. Dr. Thiraphong Kaenin
 46. รองศาสตราจารย์ ดร. สรรเสริญ อินทรรัตน์
Assoc. Prof. Dr. Sansoen Intarat
 47. รองศาสตราจารย์ ดร. จำเริญ ชูช่วยสุวรรณ
Assoc. Prof. Dr. Chamroen Chuchuaisuwan
 48. รองศาสตราจารย์ ดร. ภักดี โพธิ์สิงห์
Assoc. Prof. Dr. Phakdi Phosing
 49. รองศาสตราจารย์ ดร. สันญา เคนาภูมิ
Assoc. Prof. Dr. Sanya Khenaphum
 50. รองศาสตราจารย์ ดร. ชลวิทย์ เจียรจิตต์
Assoc. Prof. Dr. Chonwit Chianchit
 51. รองศาสตราจารย์ ดร. ไพศาล สรรสวัสดิ์
Assoc. Prof. Dr. Phaisan Sansonwisut
 52. รองศาสตราจารย์ ดร. กาสัก เตชะขันหมาก
Assoc. Prof. Dr. Kasak Tekhanmak
 53. รองศาสตราจารย์ ดร. ขวลิศ สวัสดิ์ผล
Assoc. Prof. Dr. Chawalit Sawatphon
 54. รองศาสตราจารย์พิเศษ ว่าที่ พ.ต. ดร. สวัสดิ์ จิรัฐติกาล
Assoc. Prof. Dr. Sawat Chirattitikan
 55. รองศาสตราจารย์ ดร. อังฉรา หล่อตระกูล
Assoc. Prof. Dr. Atchara Lotrakun
 56. รองศาสตราจารย์ ดร. สำเนียง เลื่อมใส
Assoc. Prof. Dr. Samniang Leurmsai
 57. รองศาสตราจารย์ ดร. วันทนา เนาว์วัน
Assoc. Prof. Dr. Wanthana Naowan
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
National Institute of Development Administration
- มหาวิทยาลัยมหิดล
Mahidol University
- มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
Hua Chiew Chalermprakiet University
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Surin Rajabhat University
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Prince of Songkla University
- มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Suan Dusit University
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย
Rajamangala University of Technology Srivijaya
- มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Mahasarakham Rajabhat University
- มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Mahasarakham Rajabhat University
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Srinakharinwirot University
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
Nakhon Sawan Rajabhat University
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
Thepsatri Rajabhat University
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
Suan Dusit Rajabhat University
- กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม
Department of Corrections, Ministry of Justice
- มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
- มหาวิทยาลัยศิลปากร
Silpakorn University
- มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University

58. รองศาสตราจารย์ ดร. ศรชัย ท้าวมิตร
Assoc. Prof. Dr. Somchai Taomitr
 59. รองศาสตราจารย์ ดร. สุกิจ ชัยมุสิก
Assoc. Prof. Dr. Sukit Chaimusik
 60. รองศาสตราจารย์ ดร. จิรายุ ทรัพย์สิน
Assoc. Prof. Dr. Chirayu Sapsin
 61. รองศาสตราจารย์พิเศษ วิชัย ธรรมชอบ
Assoc. Prof. Wichai Thamchop
 62. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พลัพลึง คงชนะ
Asst. Prof. Dr. Phlapplueng Khongchana
 63. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนต์รี เพชรนาจักร
Asst. Prof. Dr. Montri Phetnachak
 64. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วุฒินันท์ กันทะเตียน
Asst. Prof. Dr. Wutthinan Kanthatian
 65. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วสิน ปัญญาวุธตระกูล
Asst. Prof. Dr. Wasin Panyawutatrakun
 66. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทศนีย์ เจนวิถีสุข
Asst. Prof. Dr. Thatsani Chenwithisuk
 67. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชนสิทธิ์ สิทธิสูงเนิน
Asst. Prof. Dr. Chonsit Sitisungnoen
 68. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สอาด บรรเจิดฤทธิ์
Asst. Prof. Dr. Sa-At Banchoetrit
 69. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโท ดร. อนันท์ ใจสมุทร
Asst. Prof. Lt. Jg. Dr. Anan Chaisamut
 70. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชยสร สมบุญมาก
Asst. Prof. Dr. Chayason Sombunmak
 71. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร วัฒนบุตร
Asst. Prof. Dr. Busakorn Watthanabut
 72. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สมคิด ดวงจักร
Asst. Prof. Dr. Somkhit Duangchak
 73. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุญชู ภูศรี
Asst. Prof. Dr. Boonchoo Poosri
 74. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิชชุกร นาถน
Asst. Prof. Dr. Witchukon Nakathon
 75. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัชวาล แอร์มหล้า
Asst. Prof. Dr. Chatchawan Araemla
 76. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. จตุภูมิ เขตจัตุรัส
Asst. Prof. Dr. Chatuphum Khetchatturat
 77. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อุทัย สติมัน
Asst. Prof. Dr. Uthai Satiman
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
Mahamakut Buddhist University
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
Surindra Rajabhat University
- นักวิชาการอิสระ
Independent Scholar
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Srinakharinwirot University
- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Prince of Songkla University
- มหาวิทยาลัยมหิดล
Mahidol University
- มหาวิทยาลัยนเรศวร
Naresuan University
- มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
Chandrakasem Rajabhat University
- มหาวิทยาลัยศิลปากร
Silpakorn University
- มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด
Stanford University
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Surat Thani Rajabhat University
- มหาวิทยาลัยนครพนม
Nakhon Phanom University
- มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
North Bangkok University
- มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Chom Bueng Rajabhat University
- มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
Ubon Ratchathani University
- มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phra Nakhon Si Ayutthaya Rajabhat University
- มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
Chom Bueng Rajabhat University
- มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Khonkaen University
- มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Suan Dusit University

78. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อภิชาติ พานสุวรรณ
Asst. Prof. Dr. Apichat Pansuwan
 79. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. มนัสสวาส กุลวงศ์
Asst. Prof. Dr. Manassawas Kullawong
 80. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิภาณี เพื่อกบัวขาว
Asst. Prof. Dr. Wipavane Phueakbuakhao
 81. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสกสรรค์ สนวา
Asst. Prof. Dr. Seksan Sonwa
 82. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ผดุง วรรณทอง
Asst. Prof. Dr. Phadung Wanthong
 83. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัฐพล เย็นใจมา
Asst. Prof. Dr. Rattapol Yenjaima
 84. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิติวุฒิ มั่นมี
Asst. Prof. Dr. Thitiwut Manmee
 85. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ รักขันโท
Asst. Prof. Dr. Suwatsan Ragkhanto
 86. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธนา ปรานีต
Asst. Prof. Dr. Yuttana Praneet
 87. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรทิพย์ วรรณวิโรจน์
Asst. Prof. Dr. Phonthip Wannawiro
 88. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ธิลาว
Asst. Prof. Dr. Prasert Thilao
 89. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุริยา รักษาเมือง
Asst. Prof. Dr. Suriya Raksamueng
 90. ผศ.ดร. ประสิทธิ์ พุทธศาสน์ศรัทธา
Asst. Prof. Dr. Prasit Phutthasatsattha
 91. อาจารย์ ดร. อนงค์วิชญา สาริบุตร
Dr. Anongwitaya Saribut
 92. อาจารย์ ดร. วียดา วรรณอนันท์
Dr. Wiyada Waranonwanit
 93. อาจารย์ ดร. กฤษณะ ทองแก้ว
Dr. Kitsana Thongkaeo
 94. อาจารย์ ดร. จิตต์วิมล คล้ายสุบรรณ
Dr. Chitwimon Khlaisuban
- มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
Phranakorn Si Ayutthaya Rajabhat University
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ศรีวิชัย
Rajamangala University of Technology Srivijaya
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
Phetchaburi Rajabhat University
- มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
Roi Et Rajabhat University
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
- มหาวิทยาลัยรามคำแหง
Ramkhamhaeng University
- มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
North Bangkok University
- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
Suratthani Rajabhat University
- มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
Suan Dusit University

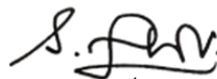
บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์นี้เป็นปีที่ 7 ฉบับที่ 3 ประจำเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน พ.ศ. 2568 คณะกองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์โดยคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด ครอบคลุมแก่การตีพิมพ์เผยแพร่ อีกทั้งเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ

กองบรรณาธิการขอขอบคุณคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทุกท่านที่ได้ใช้ความเพียรพยายามชี้แนะให้มีการปรับปรุงแก้ไขงานของแต่ละท่านให้ออกมาได้อย่างถูกต้องน่าอ่านเป็นประโยชน์ต่อแวดวงวิชาการ และท้ายสุดขอขอบคุณเจ้าของผลงานทางวิชาการและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่านที่ได้ทำให้มีวารสารฉบับนี้มีคุณค่าทางวิชาการที่นำไปสู่การปฏิบัติและเผยแพร่ในวงกว้างและโปรดติดตามฉบับต่อไป

ด้วยความปรารถนาดียิ่ง

(รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง)

บรรณาธิการวารสารวิชาการรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(7)
บทบรรณาธิการ	(12)
สารบัญ	(13)
บทความวิจัย :	
รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ แพรวพลอย วิไลลักษณ์, วันชัย ปานจันทร์, กิตติ ชุมหะศรีวงศ์, อรไท ชั่วเจริญ	1
การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของ ประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พระมหาสมัคร อดิภทฺโท, วชิรินทร์ ชาญศิลป์, เต็มศักดิ์ ทองอินทร์	17
การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบบ ประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม ปลื้มจิต ลาภอุดมเลิศ, สุรพล สุษะพรหม, สุมาลี บุญเรือง	32
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายยุวชนประชาธิปไตยของ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ปิ่นธรร อิศรปัญญากุล, เอกลักษณ์ ไชยภูมิ	47
พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดอุบลราชธานี พระมหาฉัตรชัย ปญญาวฑฺฒโน (พลศรี), เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, สุมาลี บุญเรือง	63

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากรใน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขต ตรวจราชการส่วนกลาง	77
แทนไท อุดิคุ้มมนตรี, เอกลักษณ์ ไชยภูมิ	
บทความวิชาการ : องค์กรแห่งการเรียนรู้กลไกสำคัญในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน อย่างยั่งยืน	90
นันทยา รื่นกลิ่น	
แนวคิดว่าด้วยความเสมอภาค วิเคราะห์ในเชิงปรัชญาทางการเมือง ตะวันตกและตามแนวพุทธ	105
จักรวาล เหมือนแจ่ม	
การประยุกต์หลักธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	119
สัณญา ขาวหมื่นไวย, จักรวาล เหมือนแจ่ม	
แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนา	130
พระอธิการประเสริฐ ปญญาวโร, จักรวาล เหมือนแจ่ม, สัณญา ขาวหมื่นไวย	
ภาคผนวก	142
คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง	145

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ*

THE COMPETENCY DEVELOPMENT MODEL FOR OFFICERS OF
DIRECTORATE OF PERSONNEL ROYAL THAI AIR FORCE

แพรพลอย วิไลลักษณ์, วันชัย ปานจันทร์, กิตติ ชุนหศิริวงศ์, อรไท ชั่วเจริญ

Phraephloi Wilailak, Wanchai Panjan, Kitti Chunhasriwong, Orathai Chuacharoen

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Ramkhamhaeng University

Corresponding Author E-mail: Phraephloi@rtaf.mi.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ 2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ และ 3. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น จำนวน 573 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยใช้สูตรจนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 230 คน เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความสำคัญของสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.980 สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผลการวิจัย 1. องค์ประกอบในการพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ พบว่า ได้องค์ประกอบหลักสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ 5 องค์ประกอบ ดังนี้ ด้านการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน ด้านการทำงานเป็นทีมเดียวกัน ด้านการสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมในองค์กร ด้านการติดตามและการประเมินผล และด้านการจัดการทรัพยากรในองค์กร และองค์ประกอบย่อย 18 องค์ประกอบ 2. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ พบว่า ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ขององค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3. การ

* Received February 17, 2025; Revised April 6, 2025; Accepted April 8, 2025

ประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ พบว่า ความ
เป็นประโยชน์ขององค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการ
กรมกำลังพลทหารอากาศ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนความเหมาะสม และความ
เป็นไปได้ขององค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรม
กำลังพลทหารอากาศ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนา; สมรรถนะ; กรมกำลังพลทหารอากาศ

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study the key components for developing the competencies of officers in the Directorate of Personnel Royal Thai Air Force, 2. To create a competency development model for officers of Directorate of Personnel Royal Thai Air Force; and 3. To evaluate the competency development model for officers of Directorate of Personnel Royal Thai Air Force. The population for this research consisted of officers in the Directorate of Personnel Royal Thai Air Force, totaling 573 individuals. The researcher determined the sample size using the Krejcie & Morgan formula at a 0.05 level of statistical significance. After calculation, the sample size was determined to be 230 individuals. The research instrument used was a questionnaire on the importance of competencies for officers in the Directorate of Personnel Royal Thai Air Force, with a reliability coefficient of 0.980. The statistical methods used include frequency, percentage, mean, standard deviation, and exploratory factor analysis (EFA).

Findings were as follows: 1. The key components in the development of competencies for officers in the Directorate of Personnel, Royal Thai Air Force, revealed that there were five main competency components, as follows: 1. Preparedness for task execution, 2. Teamwork, 3. Creativity and innovation development within the organization, 4. Monitoring and evaluation, and 5. Resource management within the organization. Additionally, there were 18 sub-components identified. 2. The results of the development of a competency development model for officers of Directorate

of Personnel Royal Thai Air Force revealed that the appropriateness and feasibility of the key components of the model were rated at the highest level. 3. The results of the evaluation of the competency development model for officers of Directorate of Personnel Royal Thai Air Force revealed that the usefulness of the key components of the competency development model was, by overall, at the highest level. Meanwhile, the appropriateness and feasibility of the key components of the model were, overall, at a high level.

Keywords: Development; Competency; Directorate of Personnel Royal Thai Air Force

บทนำ

ปัจจุบันโลกได้เข้าสู่การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจดิจิทัลอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดการเติบโตของวิวัฒนาการอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีประกอบกับความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการสื่อสาร ทำให้เกิดการประสาน หรือการติดต่อที่ทันสมัย การสื่อสารระหว่างสิ่งหนึ่งถึงสิ่งหนึ่งสามารถทำได้เพียงชั่วพริบตา อีกทั้งความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญหลาย ๆ ด้านที่จะนำไปสู่เป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาระดับประเทศ คือ เศรษฐกิจที่เติบโตอย่างมีเสถียรภาพ มีความยั่งยืน และมีความทั่วถึง ซึ่งนำไปสู่การเติบโตและการจ้างงานเพิ่ม แรงงานที่มีความสามารถในการแข่งขันที่ดีจะเป็นผู้ที่มีความทักษะ สามารถปรับตัวและเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ได้ดี และนำไปสู่รายได้ที่เพิ่มขึ้น (นิธินสาร พงศ์ปิยะไพบูลย์, 2566) โดยจะส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในทุกด้าน ทั้งด้านการศึกษา การพาณิชย์ เศรษฐกิจ อุตสาหกรรม สังคม การเมือง วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม และการเกษตรที่นับเป็นส่วนหนึ่งของระบบวิถีชีวิตของการดำรงชีวิตของมนุษย์ในโลกนี้ด้วย (ภาราดร แก้วบุตรดี, ศศิกิจจ อ่ำจ้อย และอาณัติ เดชจิตร, 2564) ทำให้องค์กรจำเป็นต้องเกิดการเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ของโลกอยู่ตลอดเวลา เพื่อที่องค์กรจะเกิดความมั่นคงและความก้าวหน้า องค์กรจึงต้องเกิดการเรียนรู้ให้เท่าทันต่อสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์กรที่อาจจะส่งผลกระทบต่อองค์กรได้ไม่มากนัก

กรมกำลังพลทหารอากาศเป็นฝ่ายอำนวยการ ซึ่งเป็นหน่วยขึ้นตรงกองทัพอากาศ มีหน้าที่ พิจารณา เสนอนโยบาย วางแผน อำนวยการ ประสานงาน ควบคุม กำกับการ

พัฒนาและดำเนินการด้านกิจการกำลังพล การศึกษาของกองทัพอากาศ การกำลังพลสำรองและการสืบทอดหน้าที่จัดการความรู้ ควบคุม ประเมินผล และตรวจตรากิจการในสายวิทยาการด้านกำลังพลมีเจ้ากรมกำลังพลทหารอากาศ เป็นผู้บังคับบัญชารับผิดชอบ (กระทรวงกลาโหม, 2552) โดยมีวิสัยทัศน์ คือ บริหารจัดการกำลังพลด้วยหลักสมรรถนะให้มีคุณภาพและคุณธรรม ก้าวสู่กองทัพอากาศชั้นนำในภูมิภาค ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 กองทัพอากาศได้กำหนดสมรรถนะหลักและสมรรถนะด้านการบริหารจัดการของกำลังพลขึ้นมาเพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนากำลังพลให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ด้วยระยะเวลาที่ผ่านมาเป็นระยะเวลานานและการขาดรูปแบบการพัฒนาที่ชัดเจน รวมทั้งการพัฒนาในลักษณะระบบปิดที่ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงทุกหน่วยงานได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งยังมีหน่วยงานที่ขึ้นตรงภายใต้ความรับผิดชอบจำนวนมาก ซึ่งส่งผลให้การพัฒนากำลังพลไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยิ่งไปกว่านั้น การขาดการนำสมรรถนะที่กำหนดมาใช้เป็นกรอบในการพิจารณาและพัฒนากำลังพลยังทำให้ไม่สามารถเชื่อมโยงการพัฒนาเข้ากับเป้าหมายที่เป็นรูปธรรมได้อย่างแท้จริง การพัฒนากำลังพลที่ยังขาดความชัดเจนและเป็นระบบ ทำให้ขีดความสามารถในการทำงานของกำลังพลไม่สามารถเพิ่มขึ้นได้ตามศักยภาพที่ควรจะเป็น นำไปสู่การขาดความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพตามความต้องการของหน่วยงานและภารกิจที่ได้รับมอบหมาย จึงจำเป็นที่จะต้องมีการทบทวนและพัฒนากระบวนการ เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกองทัพอากาศ และสามารถตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนากำลังพลในอนาคต

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาในรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานและพัฒนาศักยภาพของบุคคล โดยผลการศึกษานำไปใช้เป็นคู่มือหรือมาตรฐานในการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการ เพื่อส่งเสริมให้ข้าราชการมีประสิทธิภาพในการทำงานและเกิดผลดีทั้งต่อตนเองและองค์กรในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบในการพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ
3. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ

วิธีดำเนินการวิจัย

1.รูปแบบการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี เป็นการวิจัยที่รวบรวมเอาระเบียบวิธีวิจัย 2 รูปแบบ ได้แก่ วิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อประสิทธิภาพและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2. กลุ่มเป้าหมาย

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ จำนวน 573 คน ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยใช้สูตรจนได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 230 คน ดำเนินการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ

2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในขั้นตอนการสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ จำนวน 5 ท่าน โดยมีคุณสมบัติดังนี้ เป็นผู้ดำรงตำแหน่ง ผู้บังคับบัญชาที่มีความเชี่ยวชาญในด้านทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 4 ท่าน และเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานในด้านนโยบายและแผนเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หรือมีความเชี่ยวชาญในด้านทรัพยากรมนุษย์ มีวุฒิปริญญาโทขึ้นไป หรือมีประสบการณ์การทำงานในด้านทรัพยากรมนุษย์ ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 1 ท่าน และขั้นตอนการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ จำนวน 22 ท่าน ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้ ผู้บังคับบัญชาที่มีความเชี่ยวชาญในด้านทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 7 ท่าน เป็นผู้มีประสบการณ์การทำงานที่มีความเชี่ยวชาญในด้านทรัพยากรมนุษย์ หรือมีวุฒิปริญญาโทขึ้นไป หรือมีประสบการณ์การทำงานในด้านทรัพยากรมนุษย์ ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 ท่าน กำลังพลกองทัพอากาศระดับผู้ปฏิบัติงานในด้านทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 5 ท่าน และเป็นผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกด้านการศึกษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญทางวิชาการด้านการศึกษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ หรือที่เกี่ยวข้อง ที่ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ขึ้นไป หรือเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญทางวิชาชีพด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ที่มีประสบการณ์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ไม่น้อยกว่า 5 ปี หรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานฝ่ายบริหารในสถาบันอุดมศึกษา ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถามระดับความสำคัญของสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ แบ่งเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ตอนที่ 2 ระดับความสำคัญของสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ จำนวนทั้งสิ้น 40 ข้อ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องมีค่า IOC ค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปทุกข้อ ทั้งนี้ เมื่อนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ .980

3.2 แบบประเมินร่างรูปแบบสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยประเมินองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย โดยผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ

3.3 แบบประเมินรูปแบบสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 22 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในขั้นตอนการดำเนินการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลจากข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 230 คน

5. การวิเคราะห์ และสถิติที่ใช้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศโดยการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ ใช้อธิบายข้อมูลส่วนบุคคล

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาองค์ประกอบในการพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศด้วยค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 สถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อจัดกลุ่มองค์ประกอบเชิงสำรวจของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ การดำเนินการในการศึกษาองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ และได้ทำการวิเคราะห์ และสังเคราะห์คุณลักษณะสมรรถนะ เพื่อนำไปสำรวจหาองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 230 คน สรุปได้ดังนี้ 1. ระดับความสำคัญของสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ให้ความเคารพต่อเพื่อนร่วมงาน โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.30 มีการสร้างมิตรภาพและความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.29 และมีการเรียนรู้จากบทเรียนและประสบการณ์จากทั้งตนเองและผู้อื่น โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.28

2. การจัดองค์ประกอบโดยการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นของข้อมูลแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ มีค่า Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) เท่ากับ .932 ซึ่งมีค่ามากกว่า .50 และผลการทดสอบด้วย Bartlett's Test Sphericity พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ α เท่ากับ .000 แสดงว่า ข้อมูลจากตัวแปรชุดนี้มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเหมาะสมที่จะทำการวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไป 2.1 องค์ประกอบที่มีค่า Eigenvalue มากกว่า 1 มีอยู่ทั้งสิ้น 5 องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่ 1 มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 21.437 องค์ประกอบที่ 2 มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2.503 องค์ประกอบที่ 3 มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1.913 องค์ประกอบที่ 4 มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1.269 และองค์ประกอบที่ 5 มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1.160

2.2 น้ำหนักองค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 มี 11 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 2 มี 10 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 3 มี 9 ตัวแปร องค์ประกอบที่ 4 มี 4 ตัวแปร และองค์ประกอบที่ 5 มี 3 ตัวแปร

2. ผลการสร้างรูปแบบการพัฒนสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การประเมินร่างรูปแบบการพัฒนสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ซึ่งประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ และย่อย 18 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ด้านการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1. มีการสร้างไหวพริบต่อการปรับตัวตามสถานการณ์ 2. มีการพัฒนาความรู้และทักษะของบุคลากรอยู่เสมอ 3. มีการตระหนักถึงบทบาทความรับผิดชอบต่อพันธกิจ 4. มีการกำหนดเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน และ 5. มีการเตรียมความพร้อมทั้งด้านกาย และจิตใจให้พร้อมปฏิบัติงาน องค์ประกอบที่ 2 ด้านการทำงานเป็นทีมเดียวกัน มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1. มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน 2. มีความพร้อมเปิดใจรับฟังและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 3. มีการสร้างวิสัยทัศน์ และพันธกิจร่วมกันทั้งทีมและองค์กร และ 4. มีความเชื่อใจต่อเพื่อนร่วมงาน องค์ประกอบที่ 3 ด้านการสร้างสรรคและการพัฒนานวัตกรรมในองค์กร มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1. มีการสร้างความท้าทายและความต้องการทำสิ่งใหม่ ๆ 2. มีการคาดการณ์ถึงปัญหาหรือโอกาสในอนาคต และ 3. มีความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนา และปรับปรุงงานและหน่วยงาน องค์ประกอบที่ 4 ด้านการวิเคราะห์และการประเมินผล มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1. มีมาตรฐานของการวัดผลงานตามตัวชี้วัดผลสัมฤทธิ์ 2. มีการดำเนินการตามยุทธศาสตร์และเป้าหมายอย่างชัดเจน และ 3. มีการวิเคราะห์โอกาส และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในการดำเนินการ องค์ประกอบที่ 5 ด้านการจัดการทรัพยากรในองค์กร มีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ 1. มีการใช้ทรัพยากรของหน่วยงาน และเวลาอย่างคุ้มค่า 2. มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสนับสนุนการทำงาน และ 3. มีการกำหนดผลสัมฤทธิ์ของงานเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาการประเมิน 2 มิติ คือ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ สรุปได้ดังนี้ 1. ค่าเฉลี่ยของความเหมาะสมขององค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.93 2. ค่าเฉลี่ยของความเป็นไปได้ขององค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.60

3. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 22 ท่าน ในการประเมิน 3 มิติ ได้แก่ ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ รวมทั้งประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการพัฒนสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ สรุปได้ดังนี้ 1. ค่าเฉลี่ยของ

ความเหมาะสมขององค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีมเดียวกัน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.47 ด้านการวิเคราะห์และการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.41 และด้านการสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมในองค์กร มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.37 2. ค่าเฉลี่ยของความเป็นไปได้ขององค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.18 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน และด้านการวิเคราะห์และการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.24 มีด้านการทำงานเป็นทีมเดียวกัน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.21 และด้านการจัดการทรัพยากรในองค์กร มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.14 3. ค่าเฉลี่ยของความเป็นประโยชน์ขององค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์และการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.59 ด้านการทำงานเป็นทีมเดียวกัน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.56 และด้านการจัดการทรัพยากรในองค์กร มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.55

อภิปรายผลการวิจัย

1. องค์ประกอบในการพัฒนสมรรถนะที่สำคัญของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ พบว่า ระดับความสำคัญของสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ในภาพรวมมีความสำคัญอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.13 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ให้ความเคารพต่อเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.30 มีการสร้างมิตรภาพและความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.29 และมีการเรียนรู้จากบทเรียนและประสบการณ์จากทั้งตนเองและผู้อื่น มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.28 ซึ่งสมรรถนะเป็นความสามารถหรือประสิทธิภาพในการทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาจวัดจากทักษะ ความรู้ หรือการใช้ทรัพยากรในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของนฤมล อเนกวิทย์ และคณะ (2561) กล่าวว่า สมรรถนะ คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่จะเป็นตัวผลักดันให้บุคคลสามารถสร้างผลการปฏิบัติงานในงานที่ตนรับผิดชอบให้สูงกว่า หรือเหนือกว่าเกณฑ์/เป้าหมายที่กำหนดไว้ ประเด็นเดียวกันนี้ตรงกับข้อสรุปการวิจัยของดวงรัตน์ ธรรมสโรช และคณะ (2564) เรื่อง

การพัฒนาสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี พบว่า 1. สมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ประกอบด้วย องค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ และองค์ประกอบย่อย 18 องค์ประกอบ และได้ทำการตรวจสอบรูปแบบขั้นต้นใน 2 มิติ ได้แก่ มิติด้านความเหมาะสมขององค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ และมิติด้านความเป็นไปได้ขององค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ซึ่งมีมิติด้านความเหมาะสมขององค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.93 โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการจัดการทรัพยากรในองค์กร ที่มีค่าเฉลี่ยทั้งองค์ประกอบหลัก และองค์ประกอบย่อยของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ การจัดการทรัพยากรในองค์กรเป็นการใช้ทรัพยากรของหน่วยงาน และเวลาอย่างคุ้มค่า โดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาทั้งส่วนบุคคล และองค์กร ซึ่งจะต้องมีการกำหนดผลสัมฤทธิ์เพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักงาน ก.พ. (2566) กล่าวถึง การมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมาย คือ กระบวนการดำเนินการอย่างเป็นระบบ เพื่อผลักดันให้ผลการปฏิบัติราชการของส่วนราชการบรรลุเป้าหมาย โดยการเชื่อมโยงเป้าหมายผลการปฏิบัติราชการในระดับองค์กร หน่วยงาน และระดับบุคคลเข้าด้วยกัน ซึ่งตั้งอยู่บนฐานกระบวนการความต่อเนื่อง ตั้งแต่ 1. การวางแผนการปฏิบัติงานที่จะต้องทำให้ชัดเจน และสอดคล้องกับทิศทางตามยุทธศาสตร์ขององค์กร 2. การติดตามผลการปฏิบัติงานเพื่อให้ผู้บังคับบัญชากำกับ ดูแล ให้คำปรึกษาแก่ผู้ปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง 3. การพัฒนาผลการปฏิบัติงานเพื่อส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานทำงานได้ดียิ่งขึ้น 4. การประเมินผลการปฏิบัติราชการเพื่อวัดความสำเร็จของงาน โดยเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ตั้งแต่แรก และ 5. การนำผลที่ได้จากการประเมินไปประกอบการพิจารณาตอบแทนความดีความชอบแก่ผู้ปฏิบัติงาน และนอกจากนี้ยังพบในการวิจัยของสุรพรรณ วีระสอน (2562) เรื่อง การพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด และสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวม มีสภาพพึง

ประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ในขณะที่มิติด้านความเป็นไปได้ขององค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 ซึ่งการประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรจะต้องเริ่มจากการมีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติที่พร้อมต่อการปฏิบัติงาน เริ่มจากความต้องการเรียนรู้ด้วยตัวเอง ให้พร้อมรับมือต่อการแก้ปัญหา เล็งเห็นโอกาสและอุปสรรค ผ่านการวิเคราะห์ วางแผน ลงมือปฏิบัติ และการประเมินผล เพื่อวางแผนในครั้งต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด/ทฤษฎีของ Francoise and Winterton (2005) กล่าวว่า องค์ประกอบสมรรถนะประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1. ความรู้ คือ ข้อมูล และการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล 2. ทักษะ คือ ความสามารถในการทำงานบางอย่าง 3. แนวคิดและคุณค่าของตนเอง คือ ทัศนคติ ค่านิยม และภาพลักษณ์ของบุคคล 4. ลักษณะนิสัย คือ ลักษณะทางกายภาพและการตอบสนองตามสถานการณ์ รวมถึงความสามารถในการควบคุมตนเองภายใต้ความเครียด 5. แรงจูงใจ คือ อารมณ์ หรือแรงกระตุ้นที่กระตุ้นให้บุคคลดำเนินการ ดังเช่นเดียวกับผลการวิจัยของภัทรพล โพธิ์ภัทร และวีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2558) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย พบว่าการตรวจสอบรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โดยพิจารณาถึง ความเป็นไปได้ พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

3. การประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ โดยทำการศึกษาใน 3 มิติ ได้แก่ ระดับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ขององค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ซึ่งสามารถอภิปรายผลการศึกษาดังนี้

3.1 ผลการศึกษาความเหมาะสมขององค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีมเดียวกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 ด้านการวิเคราะห์และการประเมินผล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.41 และด้านการพัฒนาและการสร้างโอกาส มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านการทำงานเป็นทีมเดียวกัน ถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน หรือพัฒนาองค์กร โดยเริ่มจากการเชื่อใจเพื่อนร่วมงาน มีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เปิดใจต่อกัน เพื่อให้เกิดการสร้างเป้าหมายร่วมกัน และเกิดการบรรลุเป้าหมาย

เดียวกันทั้งของตนเองและองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกัญญา พิทักษ์ไตรกุล (2565) กล่าวถึงการทำงานเป็นทีม คือ สิ่งที่ทำนายสำหรับหลายคนและหลายองค์กร อาจเป็นเรื่องง่ายที่จะนำคนมาทำงานร่วมกัน แต่การทำให้คนเหล่านั้นกลายเป็นทีมที่ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพอาจต้องใช้เวลาเรียนรู้อีกมากมาย และยังพบในงานวิจัยของณพัทธพร เสงสมบุรณ์ (2565) เรื่อง การทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6 พบว่า การทำงานเป็นทีมของสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

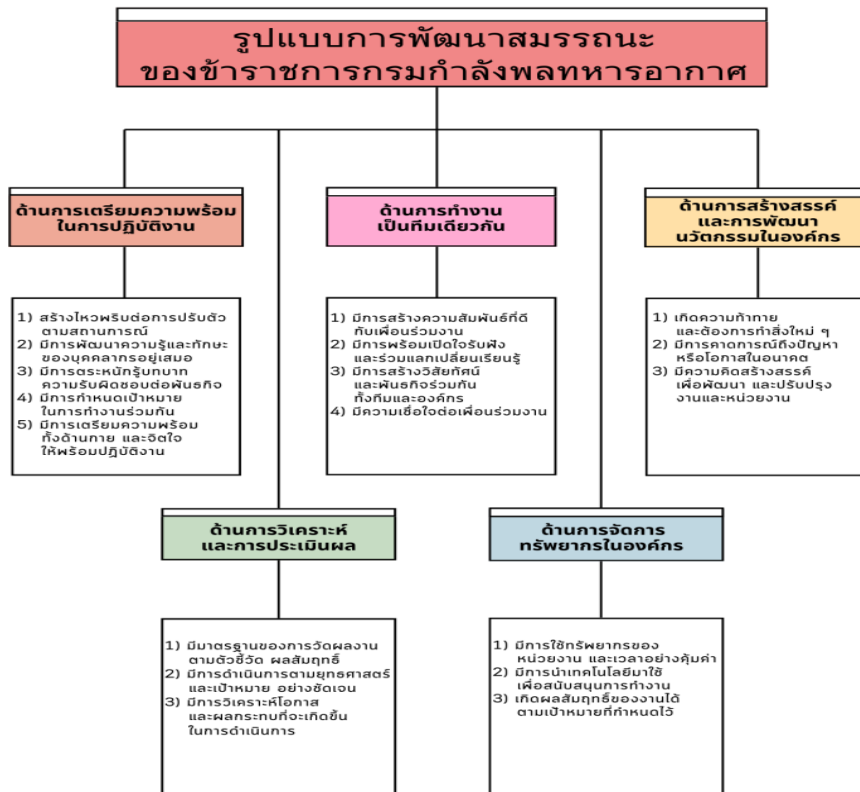
3.2 ผลการศึกษาความเป็นไปได้ขององค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.18 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน และด้านการวิเคราะห์และการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.24 มีด้านการทำงานเป็นทีมเดียวกัน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.21 และด้านการจัดการทรัพยากรในองค์กร มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.14 โดยเฉพาะด้านการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงาน ที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการเตรียมความพร้อมที่ดี จะทำให้สามารถเข้าใจ เข้าถึงองค์กรและงานที่ปฏิบัติได้มากขึ้น มากไปกว่านั้นยังเข้าใจสถานการณ์ในอนาคตได้ อีกทั้งบุคลากรจะสามารถเกิดการตระหนักรู้ ตื่นตัวตื่นตนอยู่เสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสันติสุข แก่นดำ และภริดา ชัยรัตน์ (2565) กล่าวถึง ความพร้อมในการปฏิบัติงานว่า เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญ เพราะเป็นสภาวะที่สมบูรณ์ของบุคคลทั้งทางร่างกายและจิตใจที่ปฏิบัติงานไปพร้อมกับหน่วยงานในการเตรียมความพร้อมสำหรับภารกิจหรือกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นต่อบุคลากรผู้ปฏิบัติงานภายในหน่วยงาน โดยมีการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ต้องดำเนินการรวมถึงหน่วยงานที่จะร่วมปฏิบัติงานในทุกด้านและทำความเข้าใจในงานที่จะลงมือปฏิบัติรวมทั้งกฎระเบียบและข้อบังคับต่าง ๆ ตลอดจนเป็นขั้นตอนของลำดับขั้นในการเรียนรู้ของบุคคลผู้ปฏิบัติงานที่จะต้องมีทั้งวุฒิภาวะ แรงจูงใจ และประสบการณ์ที่จะสร้างความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของการปฏิบัติงาน และปรากฏในผลการวิจัยของรุ่งนภา แสงแดง และคณะ (2563) เรื่อง ความพร้อมในการทำงานและปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการทำงานของนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น พบว่า ความพร้อมในการทำงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3.3 ผลการศึกษาความเป็นประโยชน์ขององค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีค่าเฉลี่ย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการวิเคราะห์และการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.59 ด้านการทำงานเป็นทีมเดียวกัน มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.56 และด้านการจัดการทรัพยากรในองค์กร มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.55 ประภาภรณ์ ศรีทิน (2562) ได้กล่าวถึง การติดตามและประเมินผลว่า การบริหารที่เน้นผลลัพธ์โดยใช้ระบบการประเมินผลงานที่อาศัยตัวชี้วัดช่วยในการติดตามและประเมินผลการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม ตัวชี้วัดเหล่านี้ทำให้สามารถวัดความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการดำเนินงานได้ชัดเจน ผลการประเมินช่วยในการตอบคำถามเกี่ยวกับความคุ้มค่าในการทำงาน และสามารถใช้แสดงผลงานต่อสาธารณะ เพื่อเป็นข้อมูลในการปรับปรุงกระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นต่อไป และปรากฏในผลการวิจัยของนภาพร ส่งแสง และคณะ (2561) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการประยุกต์ใช้การติดตามและประเมินแบบมุ่งเน้นผลลัพธ์ พบว่า ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะผู้ประเมินภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการประยุกต์ใช้การติดตามและประเมินแบบมุ่งเน้นผลลัพธ์ในการนำรูปแบบการประเมินไปใช้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ได้รูปแบบการพัฒนสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ โดยมีองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย และวิธีการ/แนวทางในการพัฒนสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ ตามองค์ประกอบในแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งได้มาจากหนังสือ ตำรา แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ สามารถนำไปใช้ในการพัฒนสมรรถนะของกำลังพลกองทัพอากาศ และขยายผลต่อไป

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการกรมกำลังพลทหารอากาศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ตามนโยบายเพื่อพัฒนาสู่กองทัพอากาศที่แข็งแกร่งและมีประสิทธิภาพ จึงควรมีการยกระดับการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการศึกษา และการสนับสนุนการปฏิบัติงานของข้าราชการให้มากยิ่งขึ้น และเพื่อพัฒนาสมรรถนะข้าราชการให้พร้อมต่อการปฏิบัติงาน
2. ผู้บังคับบัญชาระดับสูงรวมถึงผู้บังคับบัญชาระดับหน่วยควรกำหนดวิสัยทัศน์และนโยบายที่เน้นการพัฒนาสมรรถนะของข้าราชการ และมุ่งเน้นการบริหารทรัพยากรมนุษย์เชิงพัฒนา (HRD) เพื่อเสริมสร้างทักษะและความสามารถของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงาน
3. ควรเปิดโอกาสให้ข้าราชการได้ศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง ผ่านวิธีการที่หลากหลาย โดยคำนึงถึงนโยบายผู้บังคับบัญชา และยุทธศาสตร์องค์กร

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรมีการสนับสนุนด้านการศึกษา และการส่งเสริมให้ข้าราชการเรียนต่อในระดับอุดมศึกษาในด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เพื่อพัฒนาความสามารถและสมรรถนะของกำลังพล
2. องค์กรควรให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์การทำงานเชิงปฏิบัติการเพื่อลดจุดอ่อนและเสริมจุดแข็ง เพื่อปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติให้เหมาะสมกับบริบทขององค์กร
3. มีการใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสนับสนุนการปฏิบัติงานช่วยลดการใช้ทรัพยากร และเน้นการใช้ระบบ HRIS อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ เพื่อความถูกต้อง รวดเร็ว และแม่นยำ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยเกี่ยวกับการคาดการณ์ถึงปัญหาหรือโอกาสในอนาคต ควรให้ความสำคัญ และศึกษาเกี่ยวกับมาตรการการป้องกันปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อกรปฏิบัติงาน และองค์กร
2. การวิจัยควรเน้นการวิเคราะห์โอกาสและผลกระทบ โดยให้ความสำคัญกับข้าราชการที่มีการศึกษาและทักษะที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงกลาโหม. (2552). พระราชกฤษฎีกา แบ่งส่วนราชการและกำหนดหน้าที่ของส่วนราชการกองทัพอากาศ กองทัพบกไทย กระทรวงกลาโหม. สืบค้น 21 พฤศจิกายน 2567, จาก <http://www.thailaws.com/law/thaiacts /code1815>
- กัญญา พัทธกิจไทรกุล. (2565). 5 ข้อดีการทำงานเป็นทีมให้งานประสบความสำเร็จมากขึ้น. สืบค้น 15 มีนาคม 2567, จาก <https://blog.wu.ac.th/archives/5053>
- ณพัฐอร เสงสมบุรณ์. (2565). การทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 6. วารสารสิทธิมนุษยชน, 23(2), 186 - 200.
- ดวงรัตน์ ธรรมสโรช และคณะ. (2564). การพัฒนาสมรรถนะหลักในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสระบุรี. วารสารรัชต์ภาคย์, 15(43), 326 - 338.

- นภาพร ส่งแสง และคณะ. (2561). การพัฒนารูปแบบการประเมินสมรรถนะผู้ประเมินภายนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการประยุกต์ใช้การติดตามและประเมินแบบมุ่งเน้นผลลัพธ์. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 12(3), 583 - 599.
- นฤมล อเนกวิทย์ และคณะ. (2561). การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์พยาบาล. *วารสารโรงพยาบาลมหาสารคาม*, 15(1), 41 - 52.
- นิธิสาร พงศ์ปิยะไพบูลย์. (2566). *ความสามารถในการแข่งขัน : มองให้ลึกเพื่อพัฒนา*. สืบค้น 9 กุมภาพันธ์ 2568, จาก <https://www.bot.or.th/th/research-and-publications/articles-and-publications/articles/article-04jul2023.html>
- ประภาภรณ์ ศรีทิน. (2562). รูปแบบการบริหารงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของเทศบาลตำบลในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ภัทรพล โพธิ์ภัทร และวีระวัฒน์ อุทัยรัตน์. (2558). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 5(3), 294 - 304.
- ภาราตร แก้วบุตรดี และคณะ. (2564). ภาวะผู้นำแบบโลกาภิวัตน์. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 4(2), 283 - 296.
- รุ่งนภา แสงแดง และคณะ. (2563). ความพร้อมในการทำงานและปัจจัยสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับความพร้อมในการทำงานของนักศึกษาวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดขอนแก่น. *วารสารสภากาชาดสาธารณสุขชน*, 2(3), 89 - 99.
- สันติสุข แก่นดำ และภิรดา ชัยรัตน์. (2565). ความพร้อมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เทศบาลนครและเทศบาลเมืองเพื่อขอรับการจัดสรรงบประมาณ. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 15(2), 139-162.
- สำนักงาน ก.พ.. (2566). *ระบบการบริหารผลการปฏิบัติงาน*. สืบค้น 20 มีนาคม 2567, จาก <https://www.ocsc.go.th/pm#gsc.tab=0>
- สุรพรรณ วีระสอน. (2562). การพัฒนาสมรรถนะมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์. *วารสารวิชาการธรรมศาสตร์*, 19(4), 15 - 25.
- Francoise D. L. D. & Jonathan W. (2005). What Is Competence? *Journal of Human Resource Development International*, 8(1), 27 - 46.

การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของ
ประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*
INTEGRATING BUDDHIST PRINCIPLES FOR PROMOTING POLITICAL
POPULARITY TOWARDS POLITICAL PARTIES OF PEOPLE
IN PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PROVINCE

พระมหาสมักร อติภทฺโท, วชิรินทร์ ชาญศิลป์, เต็มศักดิ์ ทองอินทร์

Phramaha Samack Atibhaddo, Vacharin Chansilp, Termsak Thong-in

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: samucknasin@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาระดับความนิยมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมือง และ 3. นำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยใช้ระเบียบวิธีแบบผสมวิธี ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่คัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 18 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาและการสนทนากลุ่มเฉพาะ จำนวน 9 รูปหรือคน เพื่อยืนยันองค์ความรู้ และการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 663,550 คน ใช้สูตรการคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ ทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความนิยมทางการเมือง พบว่า ประชาชนมีแนวโน้มสนับสนุนพรรคการเมืองที่สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างต่อเนื่อง มีอุดมการณ์และนโยบายที่ชัดเจน โดยพฤติกรรมในการเลือกพรรคสะท้อนผ่านความเชื่อมั่นในบทบาทของพรรคในฐานะตัวแทนผลประโยชน์ของสังคม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพรรคอย่างสม่ำเสมอ 2. ปัจจัยที่มีอิทธิพล ได้แก่ ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านกลุ่มทางสังคม และด้านสถาบันการศึกษา ซึ่ง

*Received March 10, 2025; Revised April 11, 2025; Accepted April 16, 2025

สามารถทำนายแนวโน้มความนิยมทางการเมืองได้ 46.7 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ขณะเดียวกัน หลักสัจพจน์ 4 ด้านพิจารณา วจีไพเราะ และด้านอัตถจริยา สงเคราะห์ประชาชน ก็มีผลต่อความนิยมในระดับหนึ่ง คิดเป็น 17.3 และ 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมช่วยเสริมสร้างความนิยมของพรรคที่ยึดมั่นในคุณธรรม ความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมของประชาชน การใช้แนวทางนี้จะนำไปสู่การเมืองที่โปร่งใส ยั่งยืน และเป็นธรรม ซึ่งตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง; พรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา; ปัจจัยที่มีอิทธิพล; หลักสัจพจน์ 4; การเมืองแบบมีส่วนร่วม

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To examine the level of political popularity among the people in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province, 2. To identify the factors influencing such popularity, and 3. To propose an integration of Buddhist principles to enhance political support for political parties, conducted by the mixed research methods. The qualitative phase involved in-depth interviews with 18 purposefully selected key informants, as well as 9 participants in focus group discussion to validate the findings through descriptive content interpretation. The quantitative phase used questionnaires distributed to a sample of 400 eligible voters, derived from a total population of 663,550, calculated using Taro Yamane's formula. Data were analyzed using descriptive statistics and stepwise multiple regression analysis.

The findings revealed three key insights. First, in terms of political popularity, the public tended to support political parties that consistently responded to their needs, held clear ideologies, and demonstrated coherent policy platforms. Voter behavior reflected confidence in the party's role as a legitimate representative of societal interests and active public engagement. Second, influential factors included peer groups, social networks, and educational institutions, which collectively accounted for 46.7% of the variance in political popularity at the 0.01 level of significance. In addition,

aspects of the Four Sangahavatthu principles particularly kind speech (piyavaca) and altruistic conduct (atthacariya) contributed an additional 17.3% to political popularity. Third, the integration of Buddhist principles was found to strengthen support for parties committed to moral conduct, transparency, and citizen participation. This approach contributed to a more transparent, sustainable, and just political system that genuinely addressed the needs of the people.

Keywords: Voters; Political Parties in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province; Influencing Factors; Sangahavatthu 4; Participatory Politics

บทนำ

ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 จากระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์สู่ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ประชาชนเริ่มมีบทบาทในการกำหนดทิศทางของประเทศผ่านพรรคการเมือง ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลไกเชื่อมโยงระหว่างรัฐกับประชาชน (โกวิทย์ พวงงาม, 2553) พรรคการเมืองจึงเป็นกลไกสำคัญในการรวบรวมเจตจำนงของประชาชน เสนอผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดนโยบายสาธารณะให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน (ศักดิ์ดา พลเข็ม และคณะ, 2564) อย่างไรก็ตาม ความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมือง โดยเฉพาะในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลับสะท้อนถึงปัญหาเชิงโครงสร้างที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างแท้จริง เช่น ความไม่ไว้วางใจในระบบพรรคการเมือง การเลือกพรรคด้วยเหตุผลเฉพาะหน้า หรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ลดลง ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพของระบอบประชาธิปไตยไทยโดยรวม โดยลดทอนความสามารถของพรรคการเมืองในการเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของสังคม และทำให้ประชาชนขาดศรัทธาในกระบวนการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของประชาธิปไตย (เสถียร เขยประทับ, 2554)

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นพื้นที่ที่มีบทบาททางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมสูง และเป็นหนึ่งในจังหวัดที่มีประชากรมาก ประชาชนในพื้นที่มีประสบการณ์ทางการเมืองที่หลากหลาย พรรคการเมืองจึงมักใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ในการแย่งชิงคะแนนเสียง ซึ่งหลายครั้งขาดคุณธรรมและโปร่งใส ส่งผลให้เกิดความไม่เชื่อมั่นและความเบื่อหน่ายต่อระบบการเมือง เพื่อแก้ไขปัญหาความนิยมทางการเมืองในเชิงโครงสร้าง งานวิจัยนี้เสนอให้บูรณาการหลักพุทธธรรม โดยเฉพาะหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งได้แก่ ทาน โอบอ้อมอารี ปิยวาจา วิ

ไพเราะ อัตถจริยา สงเคราะห์ประชาชน และสมานัตตตา วางตนพอดี ซึ่งล้วนเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมจริยธรรมทางการเมืองในด้านความสัมพันธ์ ความไว้วางใจ และการมีส่วนร่วม หากพรรคการเมืองนำหลักธรรมเหล่านี้มาใช้ในการดำเนินกิจกรรมและนโยบาย จะช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดี น่าเชื่อถือ และใกล้ชิดกับประชาชนมากขึ้น

แม้ว่าหลักธรรมเหล่านี้จะมีรากฐานจากศาสนา แต่ก็สามารถประยุกต์ใช้ในบริบททางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในการสร้างความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างพรรคการเมืองกับประชาชน การสื่อสารที่มีเมตตา โปร่งใส และมุ่งเน้นประโยชน์ส่วนรวม จะช่วยฟื้นฟูความนิยมทางการเมืองและกระตุ้นให้ประชาชนกลับมามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง (ธนบัตร อัมภมฺมกมลพันธ์, 2565)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยคาดหวังว่างานวิจัยนี้จะนำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่สามารถนำไปปรับใช้ในระดับพรรคการเมือง หน่วยงานรัฐ และภาคประชาสังคม เพื่อพัฒนาแนวทางการเมืองที่มีคุณธรรม โปร่งใส และยั่งยืน อันจะนำไปสู่การเสริมสร้างระบอบประชาธิปไตยที่มีความหมายและได้รับการยอมรับจากประชาชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อนำเสนอการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mix Method Research) ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้กำหนดเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางวิชาการที่เกี่ยวข้องหรือมีประสบการณ์โดยตรงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งหมด 18 รูปหรือคน ประกอบด้วย 1. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 3 รูปหรือคน 2. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 รูปหรือคน 3. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านการเมือง จำนวน 4 คน 4. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านข้าราชการในพื้นที่ จำนวน 4 คน 5. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านการเมืองท้องถิ่น จำนวน 4 คน และการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) จำนวน 9 รูปหรือคน

2.2 ประชากร ได้แก่ ประชากร ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาจำนวน 663,550 คน (สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2566)

2.3 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยหาขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้สูตรการคำนวณของ Yamane (1973) กำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) ประกอบด้วย 1. ข้อมูลส่วนตัว 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมือง และ 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมนิยมทางการเมือง และในแต่ละข้อเป็นชนิดมาตรวัดแบบรวมคะแนน (Summated Rating Scale) ของเรนซิส ลิเคิร์ท หรือเรียกว่า มาตรวัดแบบลิเคิร์ท (Likert type) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (Likert, 1967)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการยื่นคำร้องขออนุญาตสัมภาษณ์ เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงนัดหมายสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือหลัก ใช้เวลาสัมภาษณ์ ไม่เกิน 60 นาทีต่อคน และบันทึกข้อมูลด้วยเครื่องบันทึกเสียงเพื่อความแม่นยำ ก่อนสรุปผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการขออนุญาตใช้สถานที่เก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และส่งหนังสืออนุญาตไปยังหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องจากนั้น ผู้วิจัยลงพื้นที่แจกและเก็บแบบสอบถามจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งในทั้ง 5 เขต การเลือกตั้ง จนครบตามจำนวนที่กำหนด หลังจากได้รับแบบสอบถามคืนครบ 100% ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ด้วย โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ข้อมูล เชื่อมโยงให้มีความสอดคล้องตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีหรือตอบปัญหาของการวิจัยให้เหมาะสม พร้อมทั้งนำเสนอแนะข้อมูลเป็นองค์ความรู้ ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย

1. ความนิยมทางการเมืองของประชาชนมีต่อพรรคการเมืองในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาพบว่า 1. ด้านความต่อเนื่องในการเลือกพรรค การที่ประชาชนเลือกสนับสนุนพรรคการเมืองเดิมอย่างต่อเนื่อง สะท้อนถึงการประเมินพรรคจาก มิติของคุณธรรมและจริยธรรม อุดมการณ์ที่มั่นคง ความโปร่งใส และความสัมพันธ์เชิงลึกระหว่างพรรคกับชุมชน ปัจจัยเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในระยะยาว โดยเฉพาะในบริบทที่พรรคสามารถตอบสนองความต้องการและความคาดหวังของประชาชนได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน 2. ด้านการตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกพรรค การที่ประชาชนตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองล่วงหน้าก่อนถึงวันเลือกตั้งสะท้อนถึงความเชื่อมั่นในตัวพรรคว่า พรรคการเมืองสามารถตอบสนองความคาดหวังของประชาชนได้ด้วยนโยบายที่เป็นรูปธรรม ผลงานในอดีต ความสัมพันธ์กับชุมชน และความโปร่งใส พรรคการเมืองที่มีองค์ประกอบนี้จะได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในระยะยาวและยั่งยืน 3. ด้านความเชื่อมั่นในการเป็นตัวแทนของพรรค ความเชื่อมั่นในพรรคการเมืองขึ้นอยู่กับ การที่พรรคสามารถแสดงบทบาทตัวแทนที่แท้จริงของประชาชน ผ่านการดำเนินนโยบายที่ โปร่งใส ยุติธรรม และมีความยั่งยืน พรรคที่มุ่งเน้นการตอบสนองต่อปัญหาของประชาชน ด้วยวิธีการที่เปิดกว้างและมีประสิทธิภาพ จะได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องในระยะยาว ความสามารถในการสะท้อนความคิดเห็นของประชาชนอย่างแท้จริงและการดำเนินงานที่ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม คือหัวใจสำคัญของความเชื่อมั่นในพรรคการเมืองในสายตาของ

ผู้สัมภาษณ์ และ 4. ด้านการสนับสนุนกิจการของพรรค การสนับสนุนกิจกรรมหรือโครงการของพรรคการเมืองขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือในคุณธรรมของพรรค ความสามารถในการสร้างความสามัคคี ความโปร่งใสในกระบวนการดำเนินงาน และความสอดคล้องระหว่างนโยบายของพรรคกับความต้องการของประชาชน การสนับสนุนเหล่านี้ไม่เพียงช่วยเพิ่มความสำเร็จในเชิงนโยบาย แต่ยังสร้างฐานเสียงที่มั่นคงและเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในระยะยาว พรรคการเมืองที่สามารถเชื่อมโยงความต้องการของประชาชนกับนโยบายที่เป็นรูปธรรมจะได้รับการสนับสนุนที่ยั่งยืนและสามารถพัฒนาสังคมในทิศทางที่ดีขึ้นได้อย่างแท้จริง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สมมติฐานที่ 1 การกล่อมเกลาก่อนการเลือกตั้ง ประกอบด้วย 1. ด้านครอบครัว 2. ด้านกลุ่มเพื่อน 3. ด้านสถาบันการศึกษา 4. กลุ่มทางสังคม อย่างน้อย 1 ด้าน ที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การกล่อมเกลาก่อนการเลือกตั้งที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การกล่อมเกลาก่อนการเลือกตั้ง	B	Std.Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	.981	.126		7.770*	.000
ด้านกลุ่มเพื่อน _{SumB}	.303	.024	.477	12.740*	.000
ด้านกลุ่มทางสังคม _{SumD}	.205	.018	.417	11.351*	.000
ด้านสถาบันการศึกษา _{SumC}	.205	.024	.324	8.669*	.000

Multiple R = .686^c R² = .471 Adjusted R Square = .467 Std. Error = .291

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า การกล่อมเกลาก่อนการเลือกตั้งส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่งผลอยู่ 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านกลุ่มทางสังคม ด้านครอบครัว ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .981 + .303(\text{SumB}) + .205(\text{SumD}) + .205(\text{SumC})$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = .477_{z(\text{SumB})} + .417_{z(\text{SumD})} + .324_{z(\text{SumC})}$$

สรุปได้ว่า การglomเกลตาทางการเมืองส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่งผลอยู่ 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ แสดงว่าได้ร้อยละ 46.7 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกลุ่มเพื่อน ได้ร้อยละ 47.7 ด้านกลุ่มทางสังคม ได้ร้อยละ 41.7 และด้านสถาบันการศึกษา ได้ร้อยละ 32.4 ตามลำดับ

สมมติฐานเกี่ยวกับสมมติฐานที่ 2 หลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1. ทาน โอบอ้อมอารี 2. ปิยวาจา วจีไพเราะ 3. อุตถจริยา สงเคราะห์ประชาชน 4. สมานัตตตา วางตนพอดี อย่างน้อย 1 ด้าน ที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการศึกษาดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 หลักสังคหวัตถุ 4 ที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การglomเกลตาทางการเมือง	B	Std.Error	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	2.000	.142		14.094*	.000
ปิยวาจา วจีไพเราะ _{SumBB}	.156	.028	.271	5.527*	.000
อุตถจริยา สงเคราะห์ประชาชน _{SumCC}	.199	.041	.238	4.861*	.000

Multiple R = .421^B R Square = .178 Adjusted R Square = .173 Std. Error = .362

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่งผลอยู่ 2 ด้าน คือ ปิยวาจา วจีไพเราะ และอุตถจริยา สงเคราะห์ประชาชน ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .981 + .303_{(\text{SumB})} + .205_{(\text{SumD})} + .205_{(\text{SumC})}$$

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนมาตรฐาน

$$Z_y = .477_{(\text{SumB})} + .417_{(\text{SumD})} + .324_{(\text{SumC})}$$

สรุปได้ว่า การglomเกลตาทางการเมืองส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่งผลอยู่ 2 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ แสดงว่าได้ร้อยละ 46.7

และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกลุ่มเพื่อน ได้ร้อยละ 47.7 ด้านกลุ่มทางสังคม ได้ร้อยละ 41.7 และด้านสถาบันการศึกษา ได้ร้อยละ 32.4 ตามลำดับ

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชน มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความนิยมและความไว้วางใจของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมือง โดย 1. ด้านทาน โอบอ้อมอารี ช่วยให้พรรคการเมืองสร้างภาพลักษณ์ที่โปร่งใสและจริงใจ ผ่านกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น การพัฒนาชุมชน การช่วยเหลือในภาวะวิกฤต และการสนับสนุนด้านการศึกษา 2. ด้านปิยวาจา วจีไพเราะ เป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงประชาชนกับพรรคการเมือง ผู้นำที่สื่อสารด้วยความจริงใจและชัดเจนจะสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน พรรคการเมืองควรใช้ช่องทางสื่อสารที่หลากหลาย พร้อมยึดหลักปิยวาจาเพื่อสร้างความสามัคคีและความไว้วางใจในระยะยาว 3. อตถจริยา สงเคราะห์ประชาชน เป็นปัจจัยที่ช่วยให้พรรคการเมืองได้รับการยอมรับ โดยเฉพาะผ่านการช่วยเหลือกลุ่มเปราะบาง การพัฒนาชุมชน และการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง ความโปร่งใสและการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นต่อพรรค และ 4. สมานัตตตา หรือการวางตนพอดี เป็นแนวทางที่ช่วยให้พรรคการเมืองเป็นตัวแทนของประชาชนทุกกลุ่ม ความเสมอภาคและการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมจะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดี และเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับประชาชนทุกระดับ การนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาบูรณาการใช้กับพรรคการเมือง ไม่เพียงช่วยเพิ่มความนิยมของพรรค แต่ยังนำไปสู่การเมืองที่โปร่งใส ยั่งยืน และตอบสนองต่อความต้องการของสังคมได้อย่างแท้จริง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความนิยมทางการเมืองของประชาชนมีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ความนิยมทางการเมืองของประชาชนมีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับอยู่ในระดับปานกลาง 1. ด้านความต่อเนื่องในการเลือกพรรค ประชาชนยังคงเลือกพรรคเดิมในการเลือกตั้ง เนื่องจากพรรคสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างต่อเนื่อง 2. ด้านการตัดสินใจล่วงหน้า การเลือกพรรคการเมืองมักเกิดขึ้นล่วงหน้าจากความมั่นใจในผลงานที่ผ่านมา ประชาชนที่เชื่อมั่นในศักยภาพของพรรคมักตัดสินใจเลือกตั้งล่วงหน้าเป็นเวลานาน 3. ด้าน

ความเชื่อมั่นในพรรค พรรคที่ได้รับความไว้วางใจจากประชาชนสามารถเป็นตัวแทนที่ดีในการรักษาผลประโยชน์ของสังคม 4) ด้านการสนับสนุนพรรค ประชาชนสามารถแสดงออกถึงการสนับสนุนพรรคผ่านการระดมทุนหรือสนับสนุนทรัพยากรเพื่อช่วยให้พรรคดำเนินกิจกรรมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชาติ โกสง (2566) เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อสร้างความนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร พบว่า ความนิยมทางการเมืองของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานครได้รับอิทธิพลจาก ประวัติการดำเนินงานที่ต่อเนื่องของพรรคและการมีบุคลากรที่สามารถตอบโต้ภัยความเปลี่ยนแปลงทางสังคม นอกจากนี้ ประชาชนยังมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์และปกป้องพรรค ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึง ความผูกพันทางการเมืองที่มีต่อพรรค ในลักษณะที่คล้ายคลึงกันกับประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในทำนองเดียวกันก็สอดคล้องกับงานวิจัยของประคอง มาโต (2564) เรื่อง การส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อ นักการเมืองในจังหวัดอุทัยธานี พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองในจังหวัดอุทัยธานี ได้แก่ ค่านิยมในการให้ผลประโยชน์แก่ประชาชน ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของนักการเมือง การสื่อสารทางการเมืองและบุคลิกภาพที่มีความซื่อสัตย์สุจริต ซึ่งสามารถเทียบเคียงกับผลการศึกษานี้ได้ โดยประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้ความสำคัญกับ ความมั่นคงและความต่อเนื่องของพรรค รวมถึงภาพลักษณ์ของพรรคในการรักษาผลประโยชน์ของประชาชน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 1. การกล่อมเกลາทางการเมืองส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านกลุ่มทางสังคม และด้านครอบครัว พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .467 แสดงว่าการกล่อมเกลາทางการเมือง สามารถร่วมกันทำนายความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 46.7 สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุชา พละกุล (2565) เรื่อง การบูรณาการหลักธรรมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน จังหวัดเพชรบุรี พบว่า สถาบันครอบครัวและกลุ่มเพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เยาวชนตื่นตัวทางการเมือง ซึ่งสนับสนุนผลการศึกษานี้ที่ชี้ให้เห็นว่ากลุ่มสังคมและครอบครัวมีบทบาทสำคัญต่อการหล่อหลอมพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชน 2. หลักสังคหวัตถุ 4 ส่งผลต่อความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา อยู่ 2 ด้าน อย่าง

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ด้านปิยวาจา วจีไพเราะ และด้านอัตถจริยา สงเคราะห์ประชาชน พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจที่ปรับแล้ว (Adjusted R Square) เท่ากับ .173 แสดงว่า หลักสัณคหัตถ์ 4 สามารถร่วมกันทำนายความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ร้อยละ 17.3 สอดคล้องกับงานวิจัยของกรณัฐ ระเบียบทุกซ์ (2564) เรื่อง การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปในกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนที่ใช้ปิยวาจาและอัตถจริยาในการเลือกตั้งทั่วไปในกรุงเทพฯ มีแนวโน้มเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและสนับสนุนพรรคการเมืองที่ยึดมั่นในหลักสัณคหัตถ์ ซึ่งสนับสนุนข้อค้นพบของการศึกษานี้ที่ว่า พรรคการเมืองที่ให้ความสำคัญกับการสื่อสารที่ดี และการช่วยเหลือประชาชนจะสามารถสร้างฐานความนิยมที่มั่นคงได้

3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชน มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย 1. ด้านทาน โอบอ้อมอารี ช่วยให้พรรคการเมืองแสดงออกถึงความเอื้อเฟื้อและความจริงใจในการดูแลสังคม เมื่อพรรคดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เช่น สนับสนุนการศึกษา ช่วยเหลือผู้ประสบภัย หรือพัฒนาชุมชน ก็จะสร้างภาพลักษณ์ที่โปร่งใสและน่าเชื่อถือ กระตุ้นให้ประชาชนเชื่อมั่นและนิยมพรรคมากขึ้น และ 2. ด้านปิยวาจา วจีไพเราะ การใช้ปิยวาจา โดยผู้นำพรรคการเมืองช่วยสร้างความเชื่อมั่นและภาพลักษณ์ที่ดี โดยคำพูดที่สุภาพและชัดเจนจะเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ พรรคควรใช้ช่องทางสื่อสารที่หลากหลายควบคู่กับการยึดหลักปิยวาจา เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจและความสามัคคีในระยะยาว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของภักสิทธิ์ แอนิหน (2566) เรื่อง การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การประยุกต์ใช้หลักสัณคหัตถ์ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อัตถจริยา และสมานัตตตา ส่งผลต่อการพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสาคร โดยหลักแต่ละด้านมีบทบาทดังนี้ ทาน การให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในสิ่งที่ประชาชนต้องการอย่างจริงใจและเสียสละ ปิยวาจา การสื่อสารด้วยถ้อยคำสุภาพ แสดงเหตุผล และรักษาคำมั่นสัญญา อัตถจริยา การทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอย่างเต็มกำลัง โดยคำนึงถึงความเจริญและความเท่าเทียม สมานัตตตา การปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างเสมอภาค ให้เกียรติทั้งเพื่อนร่วมงานและประชาชน การยึดมั่นในหลักการทั้งสิ้นช่วยเสริมสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นทางการเมืองในระยะยาว

องค์ความรู้จากการวิจัย

การกล่อมเกลากองการเมือง

ด้านครอบครัว
มีอิทธิพลต่อการเลือกพรรค

ด้านกลุ่มเพื่อน
พูดคุยผ่านกิจกรรม

ด้านสถาบันศึกษา
ให้ความรู้ทางการเมือง

ด้านกลุ่มทางสังคม
กำหนดแนวคิดและทิศทาง

หลักสัณคหวัตถุ 4

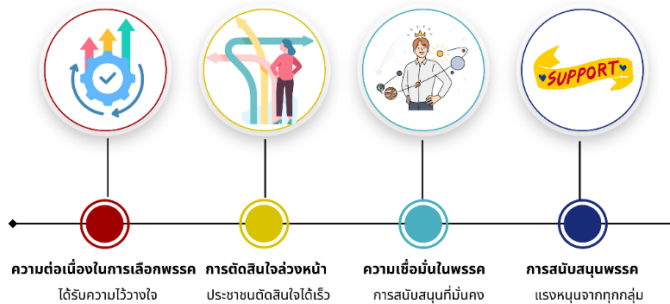
ด้านภณ
ช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ

ด้านปิยวาจา
สื่อสารอย่างสร้างสรรค์

จัดทอริยา
นโยบายที่ตอบใจภัยสังคม

สมานัตตตา
ปฏิบัติต่อประชาชนอย่างเท่าเทียม

ความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อ
พรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย ผู้วิจัยได้สร้างแผนภาพที่แสดงองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ซึ่งสามารถขยายความเพิ่มเติมได้ดังนี้

1. การกล่อมเกลากองการเมือง โดยครอบครัวถือเป็นสังคมแรกที่ปลูกฝังทัศนคติผ่านการสนทนาและแบบอย่างของผู้ปกครอง กลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลผ่านการพูดคุยและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชีวิตประจำวันและสื่อออนไลน์ สถาบันการศึกษาเสริมสร้าง

ความเข้าใจด้านประชาธิปไตยผ่านหลักสูตรและกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ขณะที่กลุ่มทางสังคม เช่น องค์กรชุมชนและสมาคม มีบทบาทในการถ่ายทอดข้อมูลและสร้างแนวคิดร่วม พรรคการเมืองที่สามารถเชื่อมโยงกับสถาบันเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มักได้รับความไว้วางใจและการสนับสนุนจากประชาชนอย่างต่อเนื่อง 2. หลักสังคหวัตถุ 4 เป็นแนวทางสำคัญที่พรรคการเมืองสามารถนำมาใช้เพื่อสร้างความไว้วางใจและการสนับสนุนจากประชาชนอย่างยั่งยืน โดยทาน สะท้อนถึงการช่วยเหลือประชาชนอย่างต่อเนื่อง ไม่จำกัดแค่ช่วงเลือกตั้ง แต่เป็นความเอื้อเฟื้อที่จริงใจต่อสังคม ปิยวาจา คือ การใช้ถ้อยคำสุภาพ สื่อสารอย่างสร้างสรรค์ และหลีกเลี่ยงการโจมตีฝ่ายตรงข้าม ทำให้พรรคดูน่าเชื่อถือ อุตถจริยา หมายถึง การลงมือแก้ปัญหาให้ประชาชนจริง เช่น พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานหรือส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก และสมานัตตตา คือ การวางตัวเสมอภาค ไม่เลือกปฏิบัติ เปิดพื้นที่ให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม พรรคที่ยึดหลักเหล่านี้อย่างจริงจัง จะได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องในระบอบประชาธิปไตย 3. การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมืองในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยประชาชนมีแนวโน้มเลือกพรรคเดิมมากขึ้น หากพรรคมีความต่อเนื่องในการดำเนินนโยบาย และยึดหลักทาน และอุตถจริยา ในการช่วยเหลือประชาชนอย่างแท้จริง ขณะเดียวกัน การตัดสินใจเลือกพรรคล่วงหน้าเป็นผลจากการสื่อสารที่โปร่งใส ใช้ปิยวาจา และแสดงวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน ซึ่งประชาชนได้รับผ่านครอบครัว กลุ่มเพื่อน และสถาบันทางสังคมต่าง ๆ ความเชื่อมั่นในพรรคเกิดจากการดำเนินนโยบายอย่างเสมอภาค ตามหลักสมานัตตตา และความจริงใจในการแก้ไขปัญหา ไม่ใช่แค่คำสัญญาทางการเมือง สุดท้าย พรรคที่เปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะในกิจกรรมที่พัฒนาท้องถิ่น จะได้รับแรงสนับสนุนที่มั่นคง เพราะประชาชนมองเห็นบทบาทของพรรคที่สอดคล้องกับหลักธรรมและความต้องการของสังคม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. พรรคการเมืองควรพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนกิจกรรมของพรรคอย่างเป็นระบบ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของพรรคและยกระดับความเป็นประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง

2. พรรคการเมืองควรสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในการจัดกิจกรรมให้ความรู้ทางการเมือง และเปิดพื้นที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยและสร้างความนิยมในหมู่เยาวชนและบุคลากรทางการศึกษา

3. พรรคการเมืองควรกำหนดนโยบายที่สะท้อนหลักความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม เช่น การจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรม และการออกแบบนโยบายที่ลดความเหลื่อมล้ำ เพื่อสร้างความศรัทธาและความนิยมในระยะยาวจากประชาชน

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ประชาชนควรแสดงบทบาทเชิงรุกในการเข้าร่วมและสนับสนุนกิจกรรมของพรรคการเมือง พร้อมทั้งเสนอแนวคิดและข้อเสนอแนะ เพื่อขับเคลื่อนพรรคการเมืองให้เติบโตบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมและความเป็นประชาธิปไตย

2. สถาบันการศึกษาควรเปิดพื้นที่ทางวิชาการให้พรรคการเมืองสามารถเข้าถึงนักศึกษาและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อร่วมกันส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ และค่านิยมประชาธิปไตยในหมู่เยาวชนอย่างต่อเนื่องและสร้างสรรค์

3. นักการเมืองควรแสดงจุดยืนอย่างชัดเจนในการสนับสนุนนโยบายที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำ และยึดหลักความเป็นธรรมในการจัดสรรทรัพยากร เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจและความนิยมจากประชาชนในระยะยาว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบูรณาการหลักพุทธธรรมในบริบทของพรรคการเมืองระดับชาติ

2. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน

3. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของสื่อโซเชียลในการส่งเสริมความนิยมทางการเมืองผ่านหลักพุทธธรรม

เอกสารอ้างอิง

กรณีฐ ระงับทุกข์. (2564). การพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปในกรุงเทพมหานคร (ดุชนิพนธ์ปรัชญา ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- โกวิทย์ พวงงาม. (2553). *การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.
- ประคอง มาโต. (2564). *การส่งเสริมความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองในจังหวัดอุทัยธานี* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ภาคศิริ แอนิน. (2566). *การพัฒนาความไว้วางใจทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดสมุทรสาคร* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ศักดิ์ดา พลเข้ม และคณะ. (2564). ประชาชนกับการมีส่วนร่วมต่อการเมืองการปกครองในท้องถิ่น. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 4(2) 269-282.
- สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (2566). *การเลือกตั้ง ส.ส. 66 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 14 พฤษภาคม 2566*. สืบค้น 1 มกราคม 2566, จาก <https://shorturl.asia/aR0OV>
- เสถียร เชยประทับ. (2554). *การสื่อสารและการตลาดการเมือง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุชา พลทะกุล. (2565). *การบูรณาการหลักธรรมมาธิปไตยเพื่อส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน จังหวัดเพชรบุรี* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อภิรติ โกเฮง. (2566). *การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อสร้างความนิยมทางการเมือง ของพรรคเพื่อไทยในกรุงเทพมหานคร* (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. New York: Wiley & Son.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd Ed). New York: Harper and Row Publications.

การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบ
ประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม*
BUDDHADHAMMA APPLICATION FOR STRENGTHENING DEMOCRATIC
CITIZENSHIP OF THE PEOPLE OF SAMUT SONGKHRAM PROVINCE

ปลื้มจิต ลาภอุดมเลิศ, สุรพล สุษะพรหม, สุมาลี บุญเรือง

Pluemjit Lapaudomloed, Suraphon Suyaprom, Sumalee Boonrueang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: kupoo.2517@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมือง และ 3. นำเสนอการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่คัดเลือกแบบเจาะจง จำนวน 18 คน และจัดการสนทนากลุ่มเฉพาะกับผู้ให้ข้อมูลจำนวน 9 คน เพื่อยืนยันข้อมูลเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจากประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งมีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดสมุทรสงคราม โดยกลุ่มตัวอย่างจำนวน 399 คน คำนวณจากสูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ จากประชากรทั้งหมด 127,460 คน ข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

ผลการวิจัยพบว่า 1. ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงครามควรมีคุณลักษณะสำคัญ 6 ประการ ได้แก่ ความรับผิดชอบตนเอง การเคารพสิทธิของผู้อื่น การเคารพความแตกต่าง การเคารพหลักความเสมอภาค การเคารพกติกา และความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งส่งเสริมประชาธิปไตยให้มั่นคงและยั่งยืน 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมือง ได้แก่ ทศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ และความรู้ โดยสามารถ

*Received March 15, 2025; Revised April 4, 2025; Accepted April 11, 2025

ทำนายแนวโน้มของความเป็นพลเมืองได้ร้อยละ 60.6 และหลักพุทธธรรมโดยเฉพาะหลัก สัปปุริสธรรม 7 ประการ สามารถทำนายแนวโน้มได้ร้อยละ 67.7 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแนวคิด ทางพุทธศาสนามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเป็นพลเมือง และ 3. การประยุกต์ใช้ หลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ ได้แก่ การรู้จักเหตุ ผล ตนเอง ประมาณ กาลเวลา ชุมชน และ บุคคล ช่วยเสริมสร้างวิจารณญาณ ความร่วมมือ และประชาธิปไตยที่มั่นคงในระดับท้องถิ่น อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม; เสริมสร้าง; ความเป็นพลเมืองในประชาธิปไตย; หลักสัปปุริส ธรรม 7

Abstract

This research aimed: 1.To study the nature of democratic citizenship among people in Samut Songkhram Province, 2.To examine the factors influencing such citizenship, and 3.To propose Buddhadhamma application for strengthening democratic citizenship, conducted by the mixed-methods The qualitative research, data were collected by in-depth interviewing 18 key informants, purposively selected from scholars, government officers, politicians, and community leaders, along with focus group discussions with 9 participants to validate findings. The quantitative research and data were collected with questionnaire from 399 samples, who were eligible voters, derived from a population of 127,460 people, calculated using Yamane's formula. Data were analyzed by descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis for quantitative results.

Findings showed that: 1. Democratic citizenship in Samut Songkhram comprised six essential characteristics: self-responsibility, respect for others' rights, acceptance of diversity, adherence to equality, rule compliance, and social responsibility-all of which supported stable and sustainable democracy. 2. Factors influencing citizenship were attitude, values, beliefs, and knowledge, significantly influenced citizenship with a combined prediction rate of 60.6%. Moreover, the Seven Sappurisadhamma, predicted citizenship

by 77.7 % indicating that Suppurisadhamma 7 was important factor for citizenship fostering. 3. Applying the Sappurisadhamma 7, knowing causes, knowing effects, self-awareness, knowing moderation, knowing time, knowing community and knowing individual fostered critical thinking, cooperation and sustainable democratic citizenship in the community.

Keywords: Buddhadhamma; Strengthening; Democratic Citizenship; Sappurisa Dhamma

บทนำ

ประเทศไทยปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งมุ่งเน้นให้ประชาชนมีสิทธิและเสรีภาพในการปกครองตนเองผ่านกระบวนการเลือกตั้ง (ประกาศราชกิจจานุเบกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน, 2550) โดยหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้ระบุถึงหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ไว้อย่างชัดเจนในมาตรา 50 อันรวมถึงการเคารพกฎหมาย การมีส่วนร่วมในกิจการสาธารณะ และการใช้สิทธิเสรีภาพโดยไม่ละเมิดผู้อื่น สิ่งเหล่านี้สะท้อนหลักการของความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ที่ไม่ได้เป็นเพียงการมีสิทธิเลือกตั้งเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการมีจิตสำนึกสาธารณะ ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในชีวิตทางสังคมอย่างสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติสังคมไทยยังเผชิญกับข้อจำกัดด้านการพัฒนาพลเมือง เช่น การละเลยหน้าที่ การขาดวิจยรณญาณในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และความแตกแยกทางสังคมที่เกิดจากการยึดถือผลประโยชน์ส่วนตนเป็นหลัก (จารุวรรณ แก้วมะโน, มปป.) ปัญหาเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญจะให้หลักประกันในสิทธิและเสรีภาพแล้วก็ตาม แต่หากขาดการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของพลเมือง ก็อาจไม่สามารถสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคงและยั่งยืนได้

ด้วยเหตุนี้ แนวทางหนึ่งที่มีศักยภาพในการส่งเสริมความเป็นพลเมืองเชิงคุณภาพ คือ การบูรณาการหลักพุทธธรรม โดยเฉพาะหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ ซึ่งเป็นหลักธรรมว่าด้วยคุณลักษณะของสัตบุรุษหรือคนดีที่พึงมี ได้แก่ การรู้จักเหตุ ผล ตนเอง ประมาณกาลเวลา ชุมชน และบุคคล (ที.ปา. 11/330/330-333) หลักธรรมเหล่านี้มีพลังในการพัฒนาจิตสำนึก วิจยรณญาณ และความรับผิดชอบต่อพลเมือง ซึ่งเป็นมิติเชิงจริยธรรมที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเพียงอย่างเดียวไม่สามารถบังคับให้เกิดขึ้นได้

แนวคิดทางทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้แก่แนวคิด Civic Republicanism ซึ่งให้ความสำคัญกับพลเมืองในฐานะผู้มีบทบาทในการดำรงและพัฒนาส่วนรวม โดยเน้นคุณธรรมพลเมือง เช่น ความซื่อสัตย์ การเสียสละ และความรับผิดชอบ (Galston, 1991) อีกทั้งแนวคิด Active Citizenship ตามแนวของ Westheimer & Kahne (2004) ยังเสนอให้ความเป็นพลเมืองไม่ใช่แค่การทำตามกฎหมาย แต่ต้องเป็นพลเมืองที่มีความคิด วิचारณ์ และลงมือเปลี่ยนแปลงสังคมอย่างมีจริยธรรม เมื่อพิจารณาภายใต้บริบทของจังหวัดสมุทรสงคราม ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ประชาชนมีบทบาททางการเมืองและมีพัฒนาการทางสังคมและเศรษฐกิจที่น่าสนใจ ผู้วิจัยเห็นว่าการบูรณาการหลักพุทธธรรมเข้ากับแนวคิดความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย เป็นแนวทางที่สามารถสร้างพลเมืองที่มีคุณลักษณะครบถ้วนทั้งด้านสิทธิหน้าที่ และจริยธรรม

จากเหตุผลข้างต้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเป็นพลเมือง และการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองให้เข้มแข็ง มีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์ และมีจิตสำนึกเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม
3. เพื่อนำเสนอการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกและสนทนากลุ่ม และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยได้กำหนดคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) 18 คน จากกลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา รัฐศาสตร์ นักการเมือง ข้าราชการ และผู้นำชุมชน รวมถึงการสนทนากลุ่มเฉพาะ 9 คน

2.2 ประชากร ได้แก่ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดสมุทรสงคราม 127,460 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2567)

2.3 กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) และคำนวณโดยสูตร Yamane (1973) กำหนดขอบเขตความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 399 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) โดยพัฒนาคำถามจากกรอบแนวคิดการวิจัย ประกอบด้วยคำถามเปิดเกี่ยวกับ ประสบการณ์ ความเข้าใจต่อความเป็นพลเมือง และการนำหลักธรรมมาใช้ในการพัฒนา พฤติกรรมของพลเมืองในสังคมประชาธิปไตย

3.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ตอนที่ 2 ระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ประเมินพฤติกรรม และเจตคติต่อคุณลักษณะของพลเมือง ตอนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมือง ใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ (Likert, 1967) ตอนที่ 4 การรับรู้และความคิดเห็นต่อหลัก พุทธธรรม โดยเฉพาะหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ นัดหมายผู้ให้สัมภาษณ์ ขออนุญาตบันทึกเสียงและจดบันทึกการสนทนา

4.2 การวิจัยเชิงปริมาณ แจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ครบ 100% ก่อนนำข้อมูลไปวิเคราะห์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เชื่อมโยงข้อมูลตามประเด็นในกรอบแนวคิด

5.2 การวิจัยเชิงปริมาณ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ด้วยการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) เพื่อทดสอบปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมือง

ผลการวิจัย

1. ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า 1. ความรับผิดชอบตนเองและพึ่งพาตนเองได้ พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยต้องมีความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง มีความสามารถในการจัดการปัญหาและแก้ไขสถานการณ์ต่าง ๆ ได้โดยไม่เป็นภาระของผู้อื่น รวมถึงปฏิบัติตนให้เหมาะสมและมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม 2. การเคารพสิทธิของผู้อื่น การเคารพสิทธิซึ่งกันและกันเป็นรากฐานของสังคมที่สงบเรียบร้อยและเป็นธรรม การปฏิบัติตามหลักสิทธิและเสรีภาพอย่างเท่าเทียมช่วยเสริมสร้างประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและนำไปสู่การพัฒนาสังคมที่ทุกคนมีส่วนร่วม 3. การเคารพความแตกต่าง สังคมประชาธิปไตยต้องยอมรับและเคารพความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด และวิถีชีวิต การอยู่ร่วมกันโดยไม่แบ่งแยกช่วยเสริมสร้างความสามัคคีและความไว้วางใจซึ่งกันและกัน นำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่มั่นคงและยั่งยืน 4. การเคารพหลักความเสมอภาค การปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียม ปราศจากอคติ และไม่เลือกปฏิบัติ เป็นพื้นฐานของประชาธิปไตยที่มั่นคง พลเมืองควรปฏิบัติตามกฎของสังคมอย่างเป็นธรรม ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และส่งเสริมความเสมอภาคในการอยู่ร่วมกัน 5. การเคารพกติกาการปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินประชาธิปไตยอย่างราบรื่น ความรับผิดชอบต่อกติกาแสดงถึงความเข้าใจในความยุติธรรม ความซื่อสัตย์ และการเคารพสิทธิของผู้อื่น ซึ่งช่วยให้สังคมดำเนินไปอย่างมีระเบียบ 6. ความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม พลเมืองที่ดีควรมองเห็นความสำคัญของประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มีจิตสำนึกในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของชุมชนเพื่อสร้างสังคมที่เข้มแข็งและประชาธิปไตยที่มั่นคงคุณลักษณะเหล่านี้เป็นรากฐานสำคัญที่ช่วยให้ประชาธิปไตยดำเนินไปอย่างมั่นคงและยั่งยืน โดยส่งเสริมให้พลเมืองมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอย่างมีคุณภาพ

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยการสร้างความเป็นพลเมืองประกอบด้วย ความรู้ ความเชื่อ ทศนคติและค่านิยม อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในจังหวัด
สมุทรสงคราม

ตัวแปรปัจจัยการสร้าง ความเป็นพลเมือง	B	Std. Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	1.304	0.123		10.598**	0.000
ทัศนคติ	0.397	0.040	0.470	10.041**	0.000
ค่านิยม	0.135	0.038	0.171	3.540**	0.000
ความเชื่อ	0.105	0.043	0.128	2.445**	0.015
ความรู้	0.086	0.039	0.112	2.176**	0.030

Multiple R = .781^d R Square = .610 Adjusted R Square = .606 Std. Error = .356

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยการสร้างความเป็นพลเมืองที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม ส่งผลอยู่ 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ด้านทัศนคติ ด้านค่านิยม ด้านความเชื่อ และความรู้ ตามลำดับซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.304 + 0.397\text{SumC} + 0.135\text{SumD} + 0.105\text{SumB} + 0.086\text{SumA}$$

$$Z_y = (0.470)Z_{\text{sumC}} + (0.171)Z_{\text{sumD}} + (0.128)Z_{\text{sumB}} + (0.112)Z_{\text{sumA}}$$

สรุปได้ว่า ปัจจัยการสร้างความเป็นพลเมืองที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม ส่งผลอยู่ 4 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงว่าได้ร้อยละ 60.6 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทัศนคติ ได้ร้อยละ 47.00 ด้านค่านิยมได้ร้อยละ 17.1 ด้านความเชื่อสามารถทำนาย ได้ร้อยละ 12.80 และด้านความรู้ ได้ร้อยละ 11.2 ตามลำดับ

สมมติฐานที่ 2 หลักสัปปุริสธรรม 7 ประกอบด้วย อัมมัญญา ผู้รู้จักเหตุ, อัตถัญญา ผู้รู้จักผล อัตตัญญา ผู้รู้จักตน มัตตัญญา ผู้รู้จักประมาณ กาลัญญา ผู้รู้จักกาลเวลา ปริสัญญญา ผู้รู้จักชุมชน และบุคคลัญญา ผู้รู้จักบุคคล อย่างน้อย 1 ด้าน ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม ผลการศึกษาดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 หลักสัปปริสธรรม 7 ที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของ
ประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม

ตัวแปรหลักสัปปริสธรรม 7	B	Std.Error	Standardized Coefficients Beta	t	Sig.
ค่าคงที่(Constant)	0.653	0.130		5.018**	0.000
บุคคลัญญาตา ผู้รู้จักบุคคล	0.242	0.036	0.285	6.682**	0.000
อัตตัญญาตา ผู้รู้จักตน	0.213	0.042	0.226	5.140**	0.000
อตถัญญาตา ผู้รู้จักผล	0.172	0.042	0.176	4.061**	0.000
กาลัญญาตา ผู้รู้จักกาลเวลา	0.150	0.039	0.172	3.864**	0.000
ธัมมัญญาตา ผู้รู้จักเหตุ	0.105	0.037	0.118	2.811**	0.005

Multiple R = .825^d R Square = .681 Adjusted R Square = .677 Std. Error = .323

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 พบว่า หลักสัปปริสธรรม 7 ที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม 5 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ บุคคลัญญาตา ผู้รู้จักบุคคล อัตตัญญาตา ผู้รู้จักตน อตถัญญาตา ผู้รู้จักผล กาลัญญาตา ผู้รู้จักกาลเวลา ธัมมัญญาตา ผู้รู้จักเหตุ ซึ่งสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 0.653 + 0.242 \text{SumGGG} + 0.213 \text{SumCCC} + 0.172 \text{SumBBB} + 0.150 \text{SumEEE} + 0.105 \text{SumAAA}$$

$$Z_y = (0.285)Z_{\text{SumGGG}} + (0.226)Z_{\text{SumCCC}} + (0.176)Z_{\text{SumBBB}} + (0.172)Z_{\text{SumEEE}} + (0.118)Z_{\text{SumAAA}}$$

สรุปได้ว่า หลักสัปปริสธรรม 7 ที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม 5 ด้าน มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 แสดงว่าได้ร้อยละ 67.7 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านบุคคลัญญาตา ผู้รู้จักบุคคล ได้ร้อยละ 28.5 อัตตัญญาตา ผู้รู้จักตน ได้ร้อยละ 22.6 อตถัญญาตา ผู้รู้จักผล ได้ร้อยละ 17.6 กาลัญญาตา ผู้รู้จักกาลเวลา ได้ร้อยละ 17.2 และธัมมัญญาตา ผู้รู้จักเหตุ สามารถทำนาย ได้ร้อยละ 11.8 ตามลำดับ

3. การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า 1. ธัมมัญญาตา (การรู้จักเหตุ)

ประชาชนที่เข้าใจเหตุและผลของการกระทำจะสามารถตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผล ทำให้ดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน 2. อัตถัญญตา การรู้จักผล การตระหนักถึงผลดีและผลเสียของการกระทำช่วยให้ประชาชนตัดสินใจอย่างมีสติ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อสังคมในระบอบประชาธิปไตย 3. อัตตัญญตา การรู้จักตนเอง เมื่อประชาชนเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง จะสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และมีส่วนร่วมในการสร้างประชาธิปไตยที่มั่นคง 4. มัตถัญญตา การรู้จักประมาณ การตัดสินใจและดำเนินชีวิตอย่างเหมาะสม ส่งผลให้สังคมมีความสมดุล ลดปัญหาความขัดแย้ง และเสริมสร้างประชาธิปไตยที่สงบสุขและยั่งยืน 5. กาลัญญตา การรู้จักกาลเวลา การใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ตรงต่อเวลา และรู้จักโอกาสที่เหมาะสมช่วยให้การพัฒนาชุมชนดำเนินไปอย่างราบรื่น และสร้างสังคมที่มีระเบียบวินัยในระบอบประชาธิปไตย 6. ปริสัญญตา การรู้จักชุมชนและสังคม ความเข้าใจในปัญหาและความต้องการของชุมชนช่วยให้ประชาชนสามารถร่วมมือกันพัฒนาและเลือกผู้นำที่มีศักยภาพ ส่งเสริมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและเป็นสุข และ 7. บุคคสัญญตา การรู้จักบุคคล การเข้าใจและเคารพความแตกต่างของบุคคล ช่วยให้เกิดความร่วมมือในสังคม สร้างความเป็นธรรม และเสริมสร้างประชาธิปไตยที่มีความสมานฉันท์ การประยุกต์ใช้หลักธรรมทั้ง 7 ประการในชีวิตประจำวัน จะช่วยให้ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีคุณภาพ ส่งเสริมความยั่งยืน และสร้างสังคมที่สงบสุขร่วมกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม อภิปรายได้ว่า พลเมืองจังหวัดสมุทรสงครามมีความรับผิดชอบตนเองและพึ่งตนเองได้ โดยต้องเสริมสร้างให้ประชาชน มีความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตน ปฏิบัติตนให้เหมาะสม เคารพสิทธิผู้อื่น ศึกษาและเรียนรู้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิรับฟังความเห็นของผู้อื่น และรู้จักใช้สิทธิของตนเองโดยไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น เคารพกฎกติกา เคารพความแตกต่างการมีความเข้าใจในความแตกต่าง การให้เกียรติซึ่งกันและกัน การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น และยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างได้ ประชาชนให้ความเคารพหลักความเสมอภาคการส่งเสริมการปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเท่าเทียมไม่เลือกปฏิบัติ และการยอมรับและไม่เอาเปรียบผู้อื่น ประชาชนยอมรับกติกาควรมีการส่งเสริมความเข้าใจในกฎหมายและระเบียบของ กระตุ้นให้เกิดการปฏิบัติตามกฎหมายอย่างจริงจัง และการมีความรู้ที่สามารถ

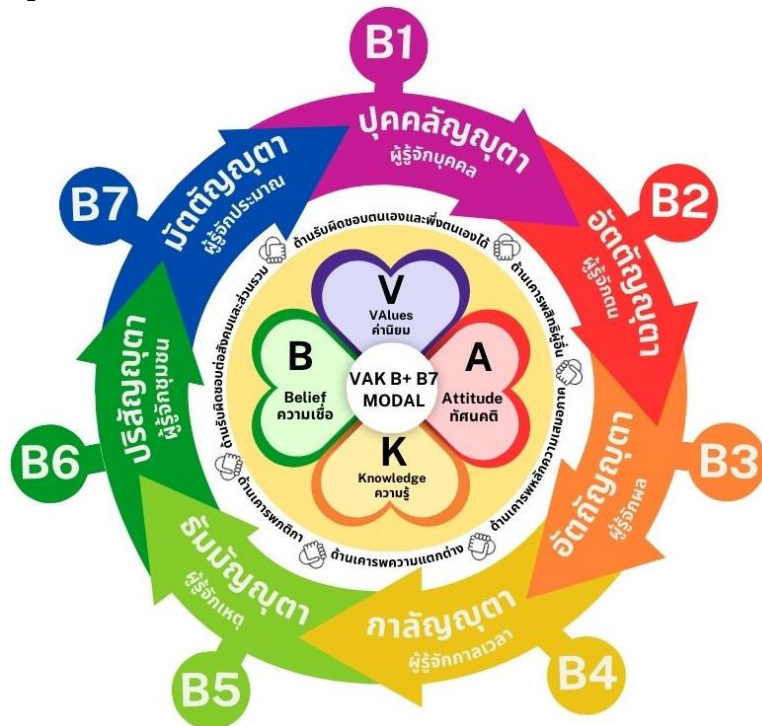
ช่วยแนะนำผู้อื่นได้ ด้านรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวมควรสร้างการมีจิตสำนึกสาธารณะ และคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม เป็นสำคัญการรู้จักสร้างประโยชน์ให้สาธารณะมากกว่า ประโยชน์ส่วนตน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระชาณรงค์ โชติธมโม (2566) เรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของ เยาวชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน ในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ความรับผิดชอบ เป็นพลเมือง ที่มีส่วนร่วมในระบอบ ประชาธิปไตย โดยมีการรับผิดชอบและมีความรับรู้ในหลาย ด้านความเป็นพลเมืองใน ระบอบประชาธิปไตยที่มุ่งเน้นความเป็นธรรม มีองค์ประกอบหลาย อย่างที่สำคัญ ได้แก่ การเข้าใจและมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องระบบการปกครอง

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน จังหวัดสมุทรสงคราม อภิปรายได้ว่า ความรู้ ทำให้ประชาชนมีวิจารณญาณในการตัดสินใจ ทางการเมือง เลือกผู้นำที่เหมาะสม และมีส่วนร่วมในประชาธิปไตยอย่างมีคุณภาพ ประชาชนที่มีความรู้สามารถแยกแยะข้อมูลที่ถูกต้อง ป้องกันตนเองจากการถูกชักจูง และ ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อประชาชนมีความรู้และ ตระหนักถึงสิทธิหน้าที่ของตนเอง ย่อมทำให้ระบอบประชาธิปไตยเข้มแข็งและยั่งยืน ความ เชื่อทางศาสนาต่อความเป็นธรรมชาติของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม การทำงาน ร่วมกันของชุมชนจะนำเสนอการวิจารณ์และประสิทธิภาพของระบบที่เป็นจุดเด่นของ ประชาชนมีความเชื่อที่ส่งเสริมความซื่อสัตย์สุจริตและการปฏิบัติตามความเชื่อ ความ ร่วมมือที่ตามมาของชุมชนนั้นจะช่วยให้เกิดการขับเคลื่อนได้อย่างแข็งแกร่งและยั่งยืน ทักษะที่ดีและเหมาะสมจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประชาชนในจังหวัดสมุทรสงคราม สามารถเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบประชาธิปไตยได้ อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ค่านิยมที่ดีจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความเป็น พลเมืองที่มีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่แข็งแกร่งและ ยั่งยืนในจังหวัดสมุทรสงคราม สอดคล้องกับงานวิจัยของณฐมน หมวกนิมธู (2564) ได้เรื่อง การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของ ไทย พบว่า การตื่นตัว ทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการ เลือกตั้งทั่วไปของไทย เยาวชนจะต้อง ได้รับข้อมูลที่เป็นจริง มีความคิด ความเชื่อ และ ทักษะที่ดี ต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เยาวชนมีเหตุมีผล มีความสนใจทาง การเมืองเป็นสิ่งที่ดีถือว่าเป็นหน้าที่หลักของพลเมือง เคารพต่อ กฎหมายและกติกาของ สังคม

3. การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม อภิปรายได้ว่า หลักสัปปุริสธรรม เป็นหลักธรรมที่มีความสำคัญเกี่ยวพันกับความเป็นพลเมือง โดยการนำหลักธรรมมาใช้ในการรู้เหตุ รู้ผล รู้ตน รู้ประมาณ รู้กาลเวลา รู้จักชุมชนและรู้จักบุคคลเพื่อนำมาพัฒนาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย การนำหลักความรู้มาปรับใช้ร่วมกันเพื่อให้เกิดเป็นการพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของชนาธิป ศรีโท และคณะ (2563) เรื่อง การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า หลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ เป็นธรรมของคนดี การรู้หลักและรู้จักเหตุ เป็นการรู้กฎเกณฑ์ของสิ่งทั้งหลาย รู้หน้าที่ของตนเองอันจะทำให้ปฏิบัติงานตรงตามหน้าที่ มีความสำนึกรับผิดชอบ ความมุ่งหมายและรู้จักผล เข้าใจวัตถุประสงค์ของงานที่ทำ ทำให้ทำงานแล้วเกิดผลสัมฤทธิ์ ก่อให้เกิดประสิทธิผล รู้ตน รู้จักตนเอง ว่าโดยฐานะ เพศ กำลัง ความรู้ ความสามารถ เป็นอย่างไร และทำให้กระทำการต่าง ๆ ให้สอดคล้องรู้ประมาณ รู้จักพอดี รู้กาล รู้กาลเวลาที่เหมาะสม ระยะเวลาที่พึงใช้ในการประกอบกิจ หน้าที่การงาน รู้ว่าเวลาไหนควรทำอะไร อย่างไร วางแผนการใช้เวลา เป็นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง แนวทางแห่งการขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีความมั่นคง ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพอย่างเสมอภาค และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวรรณ์ แก้วนะ (2564) เรื่อง การพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลที่ถูกต้องตามหลักการและหลักธรรม คือ 1. รู้จักเหตุ (ธัมมัญญา) ตั้งมั่นในการปฏิบัติอยู่ในหลักแห่งกฎหมาย 2. รู้จักผล (อัตถัญญา) ยอมรับและชี้แจงการทำงานและทราบถึงผลเสียการบริหาร 3. รู้จักตน (อัตถัญญา) สามารถบริการทั่วถึงทุกพื้นที่และการปรับตัว 4. รู้จักประมาณ (มัตถัญญา) ใช้ทรัพยากรและงบประมาณให้เกิดประโยชน์ 5. รู้จักกาล (กาลัญญา) แก้ไขสถานการณ์ได้ทันทั่วทั้ง 6. รู้จักชุมชน (ปริสัญญญา) ให้ความช่วยเหลือเมื่อประชาชนได้รับความเดือดร้อน และ 7. รู้จักบุคคล (บุคคลัญญา) จัดกิจกรรมให้บุคคลในพื้นที่เข้าร่วมและให้ความอนุเคราะห์ดูแล

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย แสดงถึงการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม ทำให้ผู้วิจัยสามารถที่จะค้นพบโมเดลที่ชื่อว่า VAK B+ B7 ซึ่งในความหมายของคำว่า VAK คือ ความรู้ ความชอบ ความถนัดของแต่ละคน นั่นก็คือ ค่านิยม ทักษะ ความรู้ B คือ ความเชื่อที่มีต่อหลักการประชาธิปไตย เช่น ความเชื่อในความยุติธรรม เสรีภาพ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง จะช่วยเสริมสร้างความตระหนักรู้ในสิทธิและหน้าที่ของพลเมือง B7 คือหลักศาสนาพุทธประกอบด้วยสัปปริสธรรม 7 ประการ ความหมายของโมเดลนี้มาจากการค้นพบว่า การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม มีปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมือง 4 ด้าน ดังนี้

V หมายถึง Values คือ หลักการที่บุคคลในสังคมเห็นว่ามีความสำคัญเป็นสิ่งที่ดี และควรได้รับการยึดถือและปฏิบัติ เช่น ค่านิยมในเรื่องของความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ หรือความยุติธรรม

A หมายถึง Attitude คือ บุคคลโดยทั่วไปที่มีทัศนคติที่ดี มีความเชื่อที่ดี มีความศรัทธาที่ดี ต่อดตนเองสังคม โดยรู้สึกต่อบางสิ่งบางอย่าง เช่น ทัศนคติเชิงบวกต่อนักการเมือง หรือทัศนคติที่มีต่อสังคมและชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ทัศนคติที่ดีต่อการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

K หมายถึง Knowledge คือ ประชาชนจะต้องมีความรู้ มีข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ได้รับการเรียนรู้หรือประสบการณ์ เช่น ความรู้ในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และสิทธิของผู้อื่น

B หมายถึง Beliefs คือ ความคิดหรือความเข้าใจที่บุคคลยึดถือเป็นจริงในการเสริมสร้างพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประชาธิปไตยโดยรู้ถึงความเชื่อมีความสำคัญต่อความเป็นพลเมือง และรู้ว่าการเมือง และพรรคการเมืองมีส่วนสำคัญในการก่อให้เกิดความเชื่อทางการเมือง

B7 หมายถึง Buddha Dhamma คือ การนำหลักสัปปุริสธรรม 7 ที่เป็นหลักธรรมของสัตว์บุรุษ ธรรมของคนดี ธรรมที่ทำให้เป็นสัตว์บุรุษ เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนจังหวัดสมุทรสงคราม ให้พลเมืองรู้จักสิทธิหน้าที่ของตนเอง เข้าใจคนอื่น อยู่ร่วมกันในสังคมภายใต้กฎหมาย ไม่ละเมิด สิทธิ และเสรีภาพของผู้อื่น เข้าใจการกระทำแห่งรัฐ เข้าใจตัวแทนหรือนักการเมืองและระบบการเมืองในสังคมไทย ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

สรุปองค์ความรู้จากการวิจัยได้ว่า โมเดล VAK B+B7 แสดงให้เห็นว่าความเป็นพลเมืองในจังหวัดสมุทรสงครามเกิดจากการผสมผสานปัจจัยด้านค่านิยม ทัศนคติ ความรู้ และความเชื่อ ร่วมกับหลักสัปปุริสธรรม 7 ประการ ความเชื่อของประชาชนซึ่งหยั่งรากในวัฒนธรรมชุมชนและศาสนา ช่วยเสริมคุณลักษณะของพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและเคารพส่วนรวม ค่านิยมและทัศนคติสะท้อนผ่านวิถีการอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูล ส่วนความรู้ช่วยให้ประชาชนตระหนักในสิทธิหน้าที่และแยกแยะข้อมูลได้อย่างมีวิจารณญาณ เมื่อปัจจัยเหล่านี้ได้รับการหล่อหลอมด้วยหลักธรรม เช่น การรู้จักตน รู้เวลา และรู้จักบุคคล ยิ่งช่วยยกระดับความเป็นพลเมืองให้ลึกซึ้งทั้งด้านพฤติกรรมและจริยธรรม ส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตัดสินใจและบริหารจัดการทรัพยากรท้องถิ่นอย่างโปร่งใส เพื่อให้ประชาชนสามารถ รับผิดชอบตนเองและพึ่งพาตนเองได้
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีนโยบายส่งเสริมการศึกษาในเรื่องความเข้าใจ ในสิทธิและหน้าที่ของคนส่วนใหญ่เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมในสังคมร่วมกันเพื่อกำหนด กฎหมายและมาตรการที่คุ้มครองสิทธิของทุกคน
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีนโยบายส่งเสริมการเข้าถึงบริการที่เท่าเทียม กันสำหรับทุกกลุ่มประชาชน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการตัดสินใจ และให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลและการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความ เข้าใจในหลักประชาธิปไตยและสิทธิของพลเมือง

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. หน่วยงานภาครัฐต้องสร้างทัศนคติที่ดี และเหมาะสมให้กับประชาชนในความ รับผิดชอบและการมีส่วนร่วม การพัฒนาระบบประชาธิปไตย เคารพในความแตกต่าง มีทัศนคติเชิงบวก
2. สร้างค่านิยมให้ประชาชนจังหวัดสมุทรสงครามมีความเข้าใจอย่างถูกต้อง ยุติธรรมต่อสิทธิทางการเมืองและการมีสิทธิในความเป็นพลเมือง
3. เสริมสร้างความเชื่อความศรัทธา ในความเป็นพลเมืองร่วมรับผิดชอบและมีส่วน ร่วมในระบอบประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนานโยบายการเสริมสร้างความเป็นพลขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม
2. ควรศึกษารูปแบบในการพัฒนาระบบการเสริมสร้างความเป็นพลเมืองใน ระบอบประชาธิปไตยภายใต้หลักพุทธธรรม
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองทั้ง 4 ด้าน อย่างสม่ำเสมอและ ต่อเนื่อง เนื่องจากในปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงปัจจัยทั้ง 4 ด้าน อย่างรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ แก้วมะโน. (มปป.). *พลเมือง (Citizenship)*. สืบค้น 8 มกราคม 2567, จาก <https://shorturl.asia/dOhfG>
- ชนาธิป ศรีโท และคณะ. (2563). การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมเพื่อขับเคลื่อนความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย. *วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์*, 5(1), 344-353.
- ณฐมน หมวกิม. (2564). *การตื่นตัวทางการเมืองของเยาวชนในระบอบประชาธิปไตยที่มีผลต่อการเลือกตั้งทั่วไปของไทย* (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ประกาศราชกิจจานุเบกษา เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน. (2550, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. หน้า 61.
- พระชาณรงค์ โชติธมโม. (2566). *การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของเยาวชนในกรุงเทพมหานคร* (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2567). *สถิติประชากรทางการทะเบียนราษฎร*. สืบค้น 8 มกราคม 2567, จาก <https://shorturl.asia/a6jQd>
- สุวรรณ์ แก้วนะ. (2564). *การพัฒนาคุณลักษณะตามหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ* (ดุสิตนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- Galston, W. A. (1991). *Liberal Purposes: Goods, Virtues, and Diversity in the Liberal State*. UK: Cambridge University Press.
- Westheimer, J. & Kahne, J. (2004). What Kind of Citizen? The Politics of Educating for Democracy. *American Educational Research Journal*, 41(2), 237-269.
- Likert, R. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. New York: Wiley & Son.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. (3rd Ed.). New York: Harper and Row Publications.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายยุวชนประชาธิปไตยของ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร*

FACTORS AFFECTING THE SUCCESS OF NETWORKING OF DEMOCRATIC
YOUTH OF THE SECRETARIAT OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES

ปันทอร์ อิศรปัญญากุล, เอกลักษณ์ ไชยภูมิ

Pantorn Issarapanyakul, Akekalak Chaiyapumee

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University

Corresponding Author E-mail: pantorn.i@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1. ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายยุวชนประชาธิปไตยของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายยุวชนประชาธิปไตยฯ และ 3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายยุวชนประชาธิปไตยฯ โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ มีกลุ่มตัวอย่าง คือ ยุวชนประชาธิปไตยรุ่นปี 2565 – 2567 จำนวน 217 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า ยุวชนประชาธิปไตยที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และรุ่นปีที่แตกต่างกัน มีภาพรวมความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายที่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ยุวชนประชาธิปไตยที่มีเพศแตกต่างกัน มีความสำเร็จระยะสั้นที่แตกต่างกัน และยุวชนประชาธิปไตยที่มีอายุ ระดับการศึกษา และรุ่นปีที่แตกต่างกัน มีความสำเร็จระยะยาวที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยด้านความร่วมมือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านระบบสารสนเทศ ด้านภาวะผู้นำ ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ และด้านการสร้างความสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับภาพรวมความสำเร็จ ความสำเร็จระยะสั้น และความสำเร็จระยะยาว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ในขณะที่ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาพรวมความสำเร็จ และความสำเร็จระยะสั้น

* Received February 28, 2025; Revised April 2, 2025; Accepted April 8, 2025

มี 2 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ และด้านการสร้างความสัมพันธ์ ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จระยะยาว มี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสัมพันธ์ และด้านความร่วมมือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
คำสำคัญ: ความสำเร็จในการสร้างเครือข่าย; ยุวชนประชาธิปไตย; สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

Abstract

Objectives of this research were: 1. To study the opinions on the factors affecting the success of networking of Democratic Youth of the Secretariat of the House of Representatives, categorized by personal factors; 2. To study factors related to the success of networking of the Democratic Youth; 3. To study factors affecting the success of networking of Democratic Youth. The sample group consisted of 217 Democratic Youth participants from 2022 to 2024. The statistics used for data analysis included one-way analysis of variance, Pearson's correlation coefficient test, and multiple regression analysis. Significance was set at 0.05.

The research results found that Democratic youth with different personal factors, including gender, age, and year-groups, by overall, had different networking successes. When considering each aspect, it was found that democratic youth of different genders had different short-term networking success. Democratic youth with different personal factors, including age, education level, and year-groups, had different long-term networking success, with statistically significant level at 0.05. Furthermore, Cooperation factors, management factors, information systems factors, leadership factors, policy and strategy factors, and relationship factors were related to overall success, short-term success, and long-term success of networking of Democratic Youth at the statistically significant level of 0.01. Additionally, there were two factors affecting overall success and short-term success: policy and strategy factors and relationship factors. There were three

factors affecting long-term success: policy and strategy factors, relationship factors, and cooperation factors with a statistically significant level of 0.05.

Keywords: Success of Networking; Democratic youth; The Secretariat of The House Of Representatives

บทนำ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถือได้ว่าเป็นหนึ่งในหน่วยงานของรัฐที่มีบทบาทสำคัญต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2475 อันเป็นวันเดียวกับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งแรก (จร พันธ์เป็ร้อง, 2547) ซึ่งสำนักงานฯ นอกจากจะทำหน้าที่เป็นฝ่ายธุรการของสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ยังมีบทบาทในการเผยแพร่ความรู้ด้านการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขอีกด้วย โดยหนึ่งในกิจกรรมที่ได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและยาวนานเป็นระยะเวลากว่าสองทศวรรษ นั่นคือ “กิจกรรมยุวชนประชาธิปไตย” ซึ่งมีผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมและผ่านการฝึกอบรมตั้งแต่ปี 2545 จนถึงปัจจุบัน (ปี 2567) รวมจำนวน 6,216 คน โดยประมาณ (คณะอนุกรรมการจัดทำองค์ความรู้ ประเด็นการพัฒนาที่ 3, 2567) กิจกรรมยุวชนประชาธิปไตยดำเนินการโดยสำนักประชาสัมพันธ์ เป็นการอบรมในรูปแบบค่ายประชาธิปไตยแบบพักค้าง 10 วัน มุ่งเน้นให้องค์ความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย ผ่านการถ่ายทอดความรู้ทั้งในภาคทฤษฎี ภาคประสบการณ์ และการประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ กลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย เยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอุดมศึกษาหรือเทียบเท่า ที่มีอายุระหว่าง 15 – 20 ปี ซึ่งยุวชนประชาธิปไตยที่ผ่านการฝึกอบรมในแต่ละปีจะมีบทบาทสำคัญในการขยายผลสร้างเครือข่ายผ่านการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ด้านประชาธิปไตยในโรงเรียนหรือชุมชนของตนเอง เพื่อให้เกิดการขยายผลสร้างเครือข่ายด้านประชาธิปไตยในวงกว้าง ซึ่งสามารถแบ่งการสร้างเครือข่ายออกเป็นภาพกว้างได้สองลักษณะ คือ 1. การสร้างเครือข่ายโดยยุวชนประชาธิปไตยเอง ตัวอย่างเช่น การให้ความรู้ด้านประชาธิปไตยผ่านเสียงตามสายในโรงเรียนและชุมชน การจัดโครงการรณรงค์ให้ความรู้ในการใช้สิทธิเลือกตั้ง 2. สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ร่วมกับคณะกรรมการยุวชนประชาธิปไตย ประจำภูมิภาค จัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายยุวชนประชาธิปไตยในแต่ละภูมิภาค อันเป็นกิจกรรมที่ต่อเนื่องจากกิจกรรมยุวชนประชาธิปไตย มีลักษณะเป็นกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับความเป็นพลเมืองในระบอบ

ประชาธิปไตยให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนที่ยุวชนประชาธิปไตยกำลังศึกษาหรือเคยศึกษา โดยมุ่งเน้นในองค์ความรู้เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมือง รวมถึงองค์ความรู้เกี่ยวกับบทบาท อำนาจหน้าที่ของรัฐบาล

หากพิจารณาจากข้อมูลเชิงสถิติของสำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2566) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลยุวชนประชาธิปไตย รุ่นปี 2565 – 2566 พบว่ายุวชนประชาธิปไตย ปี 2565 ที่ผ่านการฝึกอบรมมีจำนวน 156 คน ได้นำความรู้ไปเผยแพร่หรือจัดกิจกรรมขยายผลต่อยอด จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 31.41 ของจำนวนที่ผ่านการฝึกอบรมทั้งหมด ในขณะที่ยุวชนประชาธิปไตย ปี 2566 ที่ผ่านการฝึกอบรมมีจำนวน 160 คน ได้นำความรู้ไปเผยแพร่หรือจัดกิจกรรมขยายผลต่อยอด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 13.13 ของจำนวนที่ผ่านการฝึกอบรมทั้งหมด จากข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าจำนวนยุวชนประชาธิปไตยที่นำความรู้ไปเผยแพร่หรือจัดกิจกรรมต่อยอดขยายผลอยู่ในระดับต่ำ อันจะส่งผลให้การดำเนินการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้ของยุวชนประชาธิปไตยมีแนวโน้มที่ลดลง

จากที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายยุวชนประชาธิปไตย ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายดังกล่าว ซึ่งจะเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย ตลอดจนแนวทางสนับสนุนและพัฒนาเครือข่ายยุวชนประชาธิปไตยให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบันต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายยุวชนประชาธิปไตย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายยุวชนประชาธิปไตย
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายยุวชนประชาธิปไตย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ซึ่งเป็นการแสวงหาความรู้โดยอาศัยความรู้เชิงประจักษ์ มีจุดประสงค์เพื่อบรรยายลักษณะ ทำนาย

ความสัมพันธ์ หรืออธิบายความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของปรากฏการณ์ที่ได้ทำการศึกษา โดยอาศัยกรอบแนวคิดทฤษฎีเป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย (จริยา เสดบุตร, 2537) นอกจากนี้ การวิจัยเชิงปริมาณยังมีข้อดี คือ ข้อมูลที่นำเสนอมีความกระชับและมีความตรงไปตรงมาตามผลของการวิเคราะห์ข้อมูล (สุมิตร สุวรรณ, ม.ป.ป.)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ยุวชนประชาธิปไตยรุ่นปี 2565 – 2567 รวมจำนวน 476 คน โดยกำหนดขนาดและกลุ่มตัวอย่างตามหลักการคำนวณของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 217 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายยุวชนประชาธิปไตย และส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครือข่ายยุวชนประชาธิปไตย

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

จัดทำหนังสือเสนอต่อเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรเพื่อขอเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จากนั้นเก็บแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งรวบรวมได้ทั้งสิ้น 229 ชุด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 สรุปผลการเปรียบเทียบความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายยุวชนฯ ตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตัวแปรต้น	ความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายยุวชนประชาธิปไตย					
	ภาพรวมความสำเร็จ		ความสำเร็จระยะสั้น		ความสำเร็จระยะยาว	
เพศ	0.037*	✓	0.032*	✓	0.068	
อายุ	0.015*	✓	0.063		0.013*	✓
ระดับการศึกษา	0.079		0.394		0.024*	✓
ภูมิภาค	0.492		0.331		0.845	
รุ่นปีที่ฝึกอบรม	0.017*	✓	0.187		0.002*	✓

หมายเหตุ: ✓ หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐาน | * นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 เป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายชุมชนประชาธิปไตย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ชุมชนประชาธิปไตยที่มีปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ และรุ่นปี ที่ฝึกอบรมแตกต่างกัน มีภาพรวมความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายแตกต่างกัน ทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า เพศมีความแตกต่างกัน 1 คู่ คือ เพศชายกับไม่ระบุเพศ ต่อมา อายุ มีความแตกต่างกัน 1 คู่ คือ อายุระหว่าง 16 – 18 ปี กับ 19 – 22 ปี และรุ่นปี ที่ฝึกอบรม มีความแตกต่างกัน 2 คู่ ได้แก่ (1) รุ่นปี 2565 กับรุ่นปี 2567 และ (2) รุ่นปี 2566 กับรุ่นปี 2567 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาจากความสำเร็จระยะสั้นและระยะยาว พบว่า ความสำเร็จระยะสั้น มีเพียงปัจจัยเดียวนั่นคือ เพศที่แตกต่างกันมีความสำเร็จระยะสั้นในการสร้างเครือข่ายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความแตกต่างกัน 1 คู่ คือ เพศชายกับเพศหญิง

ความสำเร็จระยะยาว พบว่า อายุ ระดับการศึกษา และรุ่นปี ที่ฝึกอบรมที่แตกต่างกัน มีความสำเร็จระยะยาวในการสร้างเครือข่ายแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทดสอบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธี LSD พบว่า อายุ มีความแตกต่างกัน 1 คู่ คือ อายุระหว่าง 16 – 18 ปี กับ 19 – 22 ปี ต่อมา ระดับการศึกษา มีความแตกต่างกัน 1 คู่ คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่ากับระดับปริญญาตรี และรุ่นปี ที่ฝึกอบรมแตกต่างกัน 2 คู่ ได้แก่ (1) รุ่นปี 2565 กับรุ่นปี 2567 และ (2) รุ่นปี 2566 กับรุ่นปี 2567

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายชุมชน

ปัจจัย	ความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายชุมชนประชาธิปไตย					
	ภาพรวมความสำเร็จ		ความสำเร็จระยะสั้น		ความสำเร็จระยะยาว	
ด้านความร่วมมือ	0.000*	✓	0.000*	✓	0.000*	✓
ด้านการบริหารจัดการ	0.000*	✓	0.000*	✓	0.000*	✓
ด้านระบบสารสนเทศ	0.000*	✓	0.000*	✓	0.000*	✓
ด้านภาวะผู้นำ	0.000*	✓	0.000*	✓	0.000*	✓
ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์	0.000*	✓	0.000*	✓	0.000*	✓
ด้านการสร้างความสัมพันธ์	0.000*	✓	0.000*	✓	0.000*	✓

หมายเหตุ: ✓ หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐาน | * นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 2 เป็นการสรุปผลที่ได้จากการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการสร้าง

เครือข่ายเยาวชนประชาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาพรวมความสำเร็จในระดับสูง (ค่า r 0.50 – 0.69) ได้แก่ ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ ($r=0.593$) และด้านการสร้างความสัมพันธ์ ($r=0.579$) และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับภาพรวมความสำเร็จในระดับปานกลาง (ค่า r 0.30 – 0.49) ได้แก่ ด้านความร่วมมือ ($r=0.480$) ด้านการบริหารจัดการ ($r=0.496$) ด้านระบบสารสนเทศ ($r=0.483$) ด้านภาวะผู้นำ ($r=0.472$) และเมื่อพิจารณาแบ่งเป็นความสำเร็จระยะสั้นและระยะยาว พบว่า ทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จระยะสั้นในระดับปานกลาง (ค่า r 0.30 – 0.49) ได้แก่ ด้านความร่วมมือ ($r=0.320$) ด้านการบริหารจัดการ ($r=0.388$) ด้านระบบสารสนเทศ ($r=0.370$) ด้านภาวะผู้นำ ($r=0.331$) ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ ($r=0.464$) และด้านการสร้างความสัมพันธ์ ($r=0.454$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ส่วนความสำเร็จระยะยาว พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จระยะยาวในระดับสูง (ค่า r 0.50 – 0.69) ได้แก่ ด้านความร่วมมือ ($r=0.542$) ด้านภาวะผู้นำ ($r=0.517$) ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ ($r=0.595$) และด้านการสร้างความสัมพันธ์ ($r=0.581$) และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จระยะยาวในระดับปานกลาง (ค่า r 0.30 – 0.49) ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ($r=0.498$) และด้านระบบสารสนเทศ ($r=0.494$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายเยาวชน

ปัจจัย	ความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายเยาวชนประชาธิปไตย					
	ภาพรวมความสำเร็จ		ความสำเร็จระยะสั้น		ความสำเร็จระยะยาว	
ด้านความร่วมมือ	0.173		0.804		0.004*	✓
ด้านการบริหารจัดการ	0.753		0.845		0.397	
ด้านระบบสารสนเทศ	0.632		0.748		0.615	
ด้านภาวะผู้นำ	0.538		0.802		0.137	
ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์	0.000*	✓	0.002*	✓	0.000*	✓
ด้านการสร้างความสัมพันธ์	0.002*	✓	0.006*	✓	0.018*	✓

หมายเหตุ: ✓ หมายถึง เป็นไปตามสมมติฐาน | * นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 เป็นการสรุปผลที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายเยาวชนประชาธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาพรวมความสำเร็จ มีทั้งหมด 2 ปัจจัย ได้แก่ ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ ($B=0.370$) และด้านการสร้าง

ความสัมพันธ์ ($B=.286$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณได้ดังนี้ Y (ภาพรวมความสำเร็จ) = $0.334 + 0.370$ (ปัจจัยด้านนโยบายและยุทธศาสตร์) + 0.286 (ปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จระยะสั้น มีทั้งหมด 2 ปัจจัย ได้แก่ ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ ($B=.363$) และด้านการสร้างความสัมพันธ์ ($B=.342$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณได้ดังนี้ Y_1 (ความสำเร็จระยะสั้น) = $1.042 + 0.363$ (ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์) + 0.342 (ด้านการสร้างความสัมพันธ์)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จระยะยาว มีทั้งหมด 3 ปัจจัย ได้แก่ ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ ($B=.377$) ด้านความร่วมมือ ($B=.303$) และด้านการสร้างความสัมพันธ์ ($B=.231$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณได้ดังนี้ Y_2 (ความสำเร็จระยะยาว) = $-0.374 + 0.377$ (ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์) + 0.303 (ด้านความร่วมมือ) + 0.231 (ด้านการสร้างความสัมพันธ์)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายชุมชนประชาธิปไตย จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถอภิปรายแบ่งตามความสำเร็จระยะสั้นและระยะยาว ได้ดังนี้ ความสำเร็จระยะสั้น มีเพียงปัจจัยเดียวนั่นคือ เพศที่แตกต่างกันมีความสำเร็จระยะสั้นแตกต่างกัน โดยเพศชายมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับเพศหญิง สอดคล้องกับผลการวิจัยของพิสิฐชัย รักเกียรติ อ่อนสิงห์ (2556) เรื่อง บทบาทของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในการส่งเสริมการพัฒนาการเมืองแก่เยาวชนประชาธิปไตย พบว่า เยาวชนประชาธิปไตยที่เป็นเพศชายและเพศหญิงมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในการส่งเสริมการพัฒนาการเมืองแก่เยาวชนประชาธิปไตยแตกต่างกัน ส่วนความสำเร็จระยะยาว พบว่า รุ่นปีที่ฝึกอบรม อายุ และระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีความสำเร็จระยะยาวแตกต่างกัน ปัจจัยความแตกต่างของรุ่นปีที่ฝึกอบรม ทำให้ความสำเร็จระยะยาวแตกต่างกัน โดยเยาวชนประชาธิปไตย รุ่นปี 2567 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับรุ่นปี 2565 และรุ่นปี 2566 เมื่อพิจารณาจากผลการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าเยาวชนประชาธิปไตย รุ่นปี 2567 ซึ่งเป็นรุ่นปีล่าสุด มีมุมมองต่อความสำเร็จระยะยาวในระดับที่สูงกว่าเยาวชนประชาธิปไตยรุ่นปีก่อนหน้า โดยผลการวิจัยสอดคล้องกับความแตกต่างของอายุ ซึ่งเยาวชน

ประชากรไทยที่มีอายุระหว่าง 16 – 18 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดและมีความแตกต่างมากกว่าเยาวชนประชากรไทยที่มีอายุระหว่าง 19 – 22 ปี จึงอาจกล่าวได้ว่าเมื่อระยะเวลาผ่านไปความสำเร็จระยะยาวอาจลดลงแปรผันไปตามอายุและรุ่นปีที่เกิดอบรม ซึ่งยังสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ (SWOT Analysis) ของสำนักงานฯ ที่ได้วิเคราะห์ว่าเยาวชนประชากรไทยส่วนหนึ่งมีความถนัดในการเข้ามามีส่วนร่วมกับสำนักงานฯ ลดลงตามระยะเวลา (สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2566) ปัจจัยถัดมา ความแตกต่างของระดับการศึกษา ทำให้ความสำเร็จระยะยาวแตกต่างกัน โดยเยาวชนประชากรไทยที่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับระดับปริญญาตรี เนื่องจากทั้งสองกลุ่มมีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมที่ต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของสราทตตรา เล่งไพบูลย์ และสุนันทา ศรีศิริ (2567) เรื่อง ปัจจัยความสัมพันธ์ของคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ ที่มีผลต่อความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกลุ่มเครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางตอนล่าง พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมมากกว่าชั้นปีอื่น เนื่องจากมหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เข้าร่วมกิจกรรมที่หลากหลายตามความสนใจของตนเอง ทำให้ได้พบกับกิจกรรมใหม่ ๆ ที่มีความแตกต่างกับเมื่อตอนอยู่ชั้นมัธยมศึกษา

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายเยาวชนประชากรไทยสามารถจำแนกตามความสำเร็จระยะสั้นและระยะยาว ได้ดังนี้ ความสำเร็จระยะสั้น พบว่าทั้งปัจจัยด้านความร่วมมือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านระบบสารสนเทศ ด้านภาวะผู้นำ ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ และด้านการสร้างความสัมพันธ์ ต่างมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จระยะสั้นในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่า ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ และด้านการสร้างความสัมพันธ์ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่าด้านอื่น ดังนั้นจึงขอแบ่งการอธิบายออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จระยะสั้นอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์น้อยกว่าด้านอื่น ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความร่วมมือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านระบบสารสนเทศ และด้านภาวะผู้นำ สามารถอธิบายได้ดังนี้ สำนักงานฯ ได้มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อจัดสรรงบประมาณให้กับเยาวชนประชากรไทยที่ร่วมจัดกิจกรรมได้รับค่าตอบแทนในการปฏิบัติงาน รวมถึงเปิดโอกาสให้เยาวชนประชากรไทยเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการโครงการอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับในปัจจุบันได้มีช่องทางการสื่อสารที่ทันสมัยเพื่อเผยแพร่ข่าวสารและ

ประสานงานระหว่างสำนักงานฯ และเยาวชนประชาธิปไตยด้วยกันเอง ตัวอย่างเช่น เพจ เพชบุรีเยาวชนประชาธิปไตย รัฐสภา และเพจเพชบุรีเยาวชนฯ ประจำภูมิภาค กลุ่มโอเพนแชท เป็นต้น นอกจากนี้ เยาวชนประชาธิปไตยยังถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีภาวะความเป็นผู้นำในระดับสูง มีองค์ความรู้ สามารถเข้ามาเป็นกลไกขับเคลื่อนขยายผลผ่านกิจกรรมสร้างเครือข่ายและกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมกับสำนักงานฯ กลุ่มที่สอง กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จระยะสั้นอยู่ในระดับปานกลาง แต่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่าด้านอื่น ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ และด้านการสร้างความสัมพันธ์ แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสำเร็จระยะสั้น อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ที่พบว่าทั้งสองปัจจัยต่างส่งผลต่อความสำเร็จระยะสั้นอย่างมีนัยสำคัญ รายละเอียดในส่วนนี้จะขออภิปรายในลำดับถัดไป ต่อมา ความสำเร็จระยะยาว พบว่า ทั้งปัจจัยด้านความร่วมมือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านระบบสารสนเทศ ด้านภาวะผู้นำ ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ และด้านการสร้างความสัมพันธ์ ต่างมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จระยะยาว อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่ามีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง ระดับสูง และระดับสูงที่ส่งผลต่อความสำเร็จระยะยาวอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น จึงขอแบ่งการอภิปรายออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จระยะยาวอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ และด้านระบบสารสนเทศ สามารถอภิปรายได้ดังนี้ หนึ่งในบทบาทสำคัญของสำนักงานฯ ในการบริหารจัดการกิจกรรมเยาวชนประชาธิปไตย นั่นคือบทบาทในการเป็นศูนย์กลางเสริมสร้างความรู้ให้กับเยาวชนประชาธิปไตยที่เข้าร่วมฝึกอบรม รวมถึงเชื่อมโยงและขับเคลื่อนให้เครือข่ายเยาวชนประชาธิปไตยได้นำความรู้ไปต่อยอดขยายผลด้านประชาธิปไตยอย่างเข้มแข็งทั่วประเทศ ทั้งนี้ สำนักงานฯ ยังได้มีความพยายามในการปรับปรุงฐานข้อมูลของเยาวชนประชาธิปไตยให้ทันสมัย และพัฒนาระบบติดตามประเมินผลการสร้างเครือข่ายด้วยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้เยาวชนประชาธิปไตยสามารถรายงานผลการจัดกิจกรรมต่อยอดขยายผลของตนเองได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ กลุ่มที่สอง กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จระยะยาวอยู่ในระดับสูง มีเพียง ด้านเดียวคือ ด้านภาวะผู้นำ สามารถอภิปรายได้ดังนี้ จากที่ได้กล่าวไปข้างต้น จะเห็นได้ว่าเยาวชนประชาธิปไตยเป็นบุคคลที่มีภาวะความเป็นผู้นำในระดับสูง อันเนื่องมาจากผู้ที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรมเยาวชนประชาธิปไตยล้วนมีประสบการณ์ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ส่งผลให้มีเครือข่ายทั้งในระดับสถานศึกษา จนถึงระดับประเทศ ดังนั้น หลังจากจบการฝึกอบรมจึงมีความพร้อมทั้งด้านองค์ความรู้และ

มีภาวะความเป็นผู้นำ ส่งผลให้สามารถไปจัดกิจกรรมต่อยอดขยายผลได้ด้วยตนเอง รวมถึงสามารถพัฒนาเครือข่ายของตนเองให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนได้ กลุ่มที่สาม กลุ่มที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จระยะยาวอยู่ในระดับสูง แต่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่าด้านอื่น ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความร่วมมือ ด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ และด้านการสร้างความสัมพันธ์ แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสำเร็จระยะยาว อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ที่พบว่าทั้งสามปัจจัยต่างส่งผลต่อความสำเร็จระยะยาวอย่างมีนัยสำคัญ รายละเอียดในส่วนนี้จะขออภิปรายในลำดับถัดไป

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการสร้างเครือข่ายชุมชนประชาธิปไตย สามารถจำแนกตามความสำเร็จระยะสั้นและระยะยาว ได้ดังนี้ ความสำเร็จระยะสั้น พบว่ามี 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จระยะสั้นในการสร้างเครือข่าย ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ และปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ ปัจจัยด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จระยะสั้นมากที่สุด อันเนื่องมาจากการดำเนินการต่าง ๆ ของสำนักประชาสัมพันธ์ ย่อมต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานฯ ในภาพรวม โดยยึดโยงกับแผนปฏิบัติการของสำนักงานฯ รวมถึงหลักการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ (PMQA) หมวด 3 ที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการสร้าง รักษา และพัฒนาความยั่งยืนให้กับกลุ่มเครือข่าย (สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2566) ปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ ในการจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายที่จัดขึ้นโดยสำนักประชาสัมพันธ์ ชุมชนประชาธิปไตยต้องมีความสัมพันธ์ในด้านการทำงานอย่างใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานฯ เนื่องจากการจัดกิจกรรมดังกล่าวเป็นความร่วมมือกันระหว่างสำนักประชาสัมพันธ์และคณะกรรมการชุมชนประชาธิปไตย ประจำภูมิภาค ซึ่งทั้งสองภาคส่วนจะต้องทำงานสอดรับกันเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ความสำเร็จระยะยาว พบว่ามี 3 ปัจจัย ที่ส่งผลต่อความสำเร็จระยะยาวในการสร้างเครือข่าย ได้แก่ ปัจจัยด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ ปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ และปัจจัยด้านความร่วมมือ ปัจจัยด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อความสำเร็จระยะยาวมากที่สุดเช่นเดียวกับความสำเร็จระยะสั้น โดยภาพรวมของนโยบายสำนักงานฯ ได้ให้ความสำคัญกับการนำองค์ความรู้ที่ได้รับหลังจากการฝึกอบรมไปจัดกิจกรรมขยายผลต่อยอดของชุมชนประชาธิปไตย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าหากเปลี่ยนผู้บริหาร แนวนโยบายของสำนักงานฯ ก็อาจย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของณรงค์ศักดิ์

เพชรเรืองสุด (2559) ที่ชี้ว่าการเปลี่ยนแปลงของนโยบายที่แปรผันไปตามผู้บริหาร ได้ส่งผลให้การดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง ซึ่งถือว่าเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาสำหรับการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนประชาธิปไตย ปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสัมพันธ์และส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จระยะยาว ในการจัดกิจกรรมสร้างเครือข่ายที่จัดขึ้นโดยสำนักประชาสัมพันธ์ ร่วมกับคณะกรรมการเยาวชนประชาธิปไตย ในแต่ละภูมิภาค ที่ได้ดำเนินงานตามแผนที่ได้วางไว้อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีนั้น เป็นผลมาจากการที่เยาวชนประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ในด้านการทำงานอย่างใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานฯ สอดคล้องกับงานของสุดา มงคลสิทธิ์ (2562) ที่ได้เสนอว่าการที่จะสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย ควรจะมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิก ซึ่งสมาชิกเครือข่ายยังมีปฏิสัมพันธ์กันมากเท่าใด ก็จะส่งผลให้เกิดการเชื่อมโยงและความผูกพันระหว่างกันมากขึ้นเท่านั้น ปัจจัยด้านความร่วมมือ เป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จระยะยาว อันเนื่องมาจาก การที่เยาวชนประชาธิปไตยจะสามารถนำองค์ความรู้ไปเผยแพร่ หรือจัดกิจกรรมต่อยอดขยายผลได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งถือว่าเป็นความสำเร็จระยะยาวในการสร้างเครือข่ายได้นั้น เยาวชนประชาธิปไตยจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากสำนักงานฯ นอกจากนี้ การที่จะขยายผลเครือข่ายเยาวชนประชาธิปไตยให้มีความเข้มแข็ง เยาวชนประชาธิปไตยยังต้องอาศัยการแสวงหาความร่วมมือ รวมถึงระดมทรัพยากรจากกลุ่มบุคคล สถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อมาสนับสนุนการสร้างเครือข่ายให้ยั่งยืนและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างไรก็ตาม ความร่วมมือที่กล่าวไปข้างต้นจะเกิดขึ้นไม่ได้เลยถ้าหากปราศจากปัจจัยด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ และปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ ซึ่งทั้งสองปัจจัยถือว่าเป็นฐานให้กับปัจจัยด้านความร่วมมือในการส่งผ่านไปยังความสำเร็จระยะยาวซึ่งเป็นตัวแปรตาม โดยสาเหตุที่เป็นเช่นนี้อันเนื่องมาจาก ความร่วมมือนี้เกิดขึ้นโดยอาศัยนโยบายและยุทธศาสตร์ของสำนักงานฯ สอดคล้องกับงานของช่อผกา กิจเจริญทรัพย์ (2562) ที่เสนอว่าสำนักงานฯ มีบทบาทเป็นผู้บูรณาการขับเคลื่อนการดำเนินงานของเครือข่ายเยาวชนประชาธิปไตยให้บรรลุเป้าหมาย โดยสิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นได้จากนโยบายของผู้บริหาร และด้วยบทบาทของสำนักงานฯ ในฐานะศูนย์กลางการเชื่อมโยง (Hub) กับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งเป็นตัวช่วยให้เยาวชนประชาธิปไตยสามารถแสวงหาความร่วมมือจากสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานอื่น เพื่อมาสนับสนุนการขยายผลสร้างเครือข่าย แต่ถึงกระนั้น เยาวชนประชาธิปไตยก็ต้องสร้างความสัมพันธ์ โดยการพูดคุยแลกเปลี่ยนกับภาคีเครือข่ายอื่นอย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับต้องรักษาความสัมพันธ์ในด้านการทำงานอย่างใกล้ชิดกับ

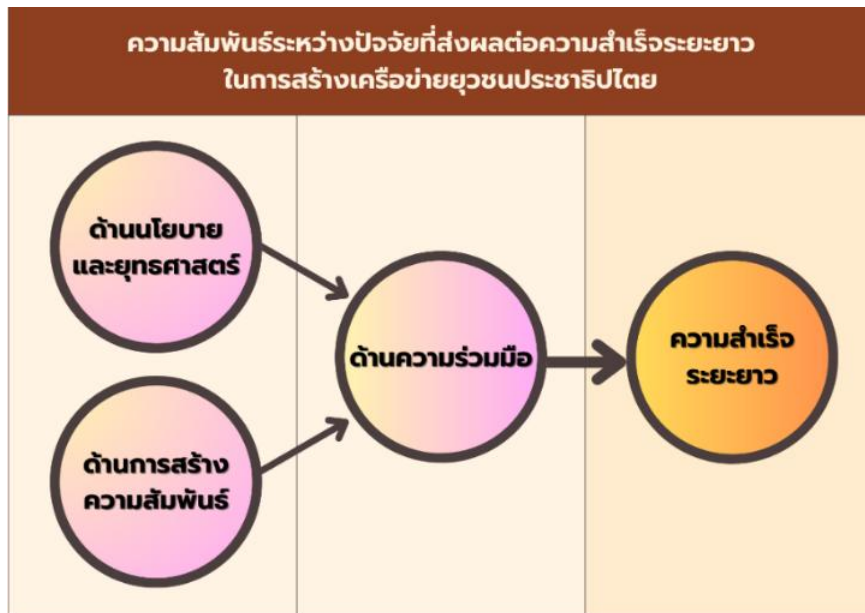
เจ้าหน้าที่ของสำนักงานฯ เนื่องจาก กรณีที่เกิดอุปสรรคในการดำเนินงาน เจ้าหน้าที่จะมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขอุปสรรคที่เกิดขึ้นเพื่อให้ชุมชนประชาธิปไตยสามารถขยายผลได้ด้วยตนเองอย่างยั่งยืน อันจะนำมาซึ่งความสำเร็จระยะยาวในการสร้างเครือข่ายในที่สุด สอดคล้องกับชัชวาลย์ สิงหาทอง (2561) ที่เสนอว่าการมีที่ปรึกษาคอยแนะนำและให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดอุปสรรคจะช่วยให้เครือข่ายสามารถดำเนินการต่อไปได้อย่างเข้มแข็ง

องค์ความรู้จากการวิจัย

1. กิจกรรมชุมชนประชาธิปไตยถือว่าเป็นกิจกรรมที่มีลักษณะเป็น Strategy Based Activity กล่าวคือ เป็นกิจกรรมที่จัดตั้งขึ้นและดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่ได้มีการกำหนดไว้ล่วงหน้าตั้งแต่เริ่มก่อตั้งโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับการจัดทำโครงการของหน่วยงานต่าง ๆ ในปัจจุบัน ที่ต้องดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติ โดยทุกหน่วยงานที่จัดทำโครงการจะต้องยึดองค์ประกอบและปัจจัยที่ปรากฏใน “ห่วงโซ่คุณค่าประเทศไทย” (Final Value Chain Thailand) เป็นแนวทางประกอบการจัดทำโครงการเพื่อให้สามารถตอบสนองเป้าหมายแผนแม่บทย่อยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติในที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม เป็นที่น่าสังเกตว่า การดำเนินกิจกรรมในลักษณะดังกล่าวมักมุ่งเน้นไปที่ตัวผลผลิต (Outputs) อันถือว่าเป็นการดำเนินงานในระยะสั้น ซึ่งยังขาดการวัดและประเมินผลลัพธ์ระยะยาวที่ได้จากการดำเนินกิจกรรม (Outcomes) ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความต่อเนื่องยั่งยืน อาจต้องพิจารณานำแนวคิดการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results-Based Management) มาปรับใช้ในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์และผลสัมฤทธิ์ของกิจกรรมในภาพรวม ทั้งในด้านของผลผลิตระยะสั้น (Outputs) ผลลัพธ์ระยะยาว (Outcomes) และความคุ้มค่าของเงิน (Value for money) โดยอาศัยการประเมินผลการดำเนินงานด้วยตัวชี้วัด เพื่อให้กิจกรรมบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้

2. ปัจจัยด้านความร่วมมือ ถือเป็นหนึ่งในปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จระยะยาวในการสร้างเครือข่าย ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านความร่วมมือเป็นตัวแปรสอดแทรก กล่าวคือ ปัจจัยด้านความร่วมมือเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จระยะยาวในการสร้างเครือข่าย โดยที่ไม่ได้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จระยะสั้น เหมือนกับปัจจัยด้านนโยบายและยุทธศาสตร์และปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าความสำเร็จระยะยาวจะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ถ้าหาก

ปราศจากปัจจัยทั้งสองข้างต้นประกอบกับปัจจัยด้านความร่วมมือที่เป็นตัวแปรสอดแทรก แต่ในขณะเดียวกันปัจจัยด้านความร่วมมือโดยลำพังเพียงปัจจัยเดียวก็ไม่อาจส่งผลให้เกิดความสำเร็จระยะยาวได้เช่นเดียวกัน ซึ่งถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งในข้อค้นพบสำคัญของงานวิจัยนี้

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จระยะยาวในการสร้างเครือข่าย เมื่อพิจารณาจากภาพที่ 1 ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนโยบายและยุทธศาสตร์ และปัจจัยด้านการสร้างความสัมพันธ์ กับความสำเร็จระยะยาวในการสร้างเครือข่ายชุมชนประชาธิปไตย ได้แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามเกิดจากอิทธิพลของตัวแปรต้นส่งผ่านตัวแปรสอดแทรกไปยังตัวแปรตามนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ควรกำหนดนโยบายให้ทุกหน่วยงานของสำนักงานฯ มีบทบาทบูรณาการร่วมกับสำนักประชาสัมพันธ์ในการสนับสนุนการขยายผลสร้างเครือข่ายของชุมชนประชาธิปไตยอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ควรนำแนวคิดการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results-Based Management) มาปรับใช้ในการวัดและ

ประเมินผลความสำเร็จของการสร้างเครือข่ายของเยาวชนประชาธิปไตย โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับผลลัพธ์ (Outcomes) ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้ง กำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักในการติดตามและรายงานผลการดำเนินงานดังกล่าวตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าของการสร้างเครือข่าย

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ควรพัฒนาและปรับปรุงฐานข้อมูลของเยาวชนประชาธิปไตยให้ทันสมัยเป็นปัจจุบัน และจัดสรรงบประมาณเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับเยาวชนประชาธิปไตยที่ได้ไปต่อยอดขยายผลสร้างเครือข่ายด้วยตนเอง พร้อมทั้งผลักดันให้เกิดความร่วมมือระหว่างเยาวชนประชาธิปไตยกับสถาบันการศึกษา หรือหน่วยงานอื่น ๆ ในการขยายผลสร้างเครือข่ายอย่างจริงจัง โดยจัดให้มีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เยาวชนประชาธิปไตยได้ปฏิสัมพันธ์หรือทำงานร่วมกับกลุ่มบุคคลที่มาจากภาคีเครือข่ายอื่น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ขอบเขตการศึกษาในครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนประชาธิปไตยระหว่างรุ่นปี 2565 – 2567 ผู้วิจัยเห็นว่าในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนประชาธิปไตยในรุ่นปีก่อนหน้าเพิ่มเติม ประกอบกับการวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรใช้วิธีศึกษาแบบผสมระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ผ่านการสัมภาษณ์เยาวชนประชาธิปไตยและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกที่ชัดเจนและครอบคลุมมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- คณะอนุกรรมการจัดทำองค์ความรู้ ประเด็นการพัฒนาที่ 3. (2567). *องค์ความรู้ ประเด็นการพัฒนาที่ 3 ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคพลเมืองในกระบวนการนิติบัญญัติ เรื่อง การสร้างเครือข่ายภาคพลเมืองให้เข้มแข็งและยั่งยืน เพื่อสนับสนุนงานนิติบัญญัติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- จริยา เสถบุตร. (2537). การวิจัยเชิงปริมาณ. *สารานุกรมศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 13, 61-69.
- จเร พันธุ์เปรื่อง. (2547). สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร อดีต - ปัจจุบัน. *รัฐสภาสาร*, 52(6), 68-123.

- ข้อผูก กิจเจริญทรัพย์. (2562). ข้อเสนอแนวคิดในการปรับปรุงหรือพัฒนางาน เรื่อง เครื่องมือการพัฒนาเครือข่ายประชาธิปไตย สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ชัชวาลย์ สิงหาทอง. (2561). รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางการศึกษา. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 1(3), 1-12.
- ณรงค์ศักดิ์ เพชรเรืองสุด. (2559). การศึกษาแนวทางการพัฒนาเครือข่ายเยาวชนประชาธิปไตยสู่การเป็นเครือข่ายของรัฐสภาแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ สืบค้น 17 กรกฎาคม 2567, จาก <https://dl.parliament.go.th/handle/20.500.13072/560925>
- พิสิฐชัย รักเกียรติ อ่อนสิงห์. (2556). บทบาทของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรในการส่งเสริมการพัฒนาการเมืองแก่เยาวชนประชาธิปไตย (วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สราทตรา เล่งไพบูลย์ และสุนันทา ศรีศิริ. (2567). ปัจจัยความสัมพันธ์ของคุณลักษณะทางประชากรศาสตร์ ที่มีผลต่อความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกลุ่มเครือข่ายอุดมศึกษาภาคกลางตอนล่าง. *วารสารศิลปการจัดการ*, 8(3), 466-489.
- สำนักประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2566). รายงานผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดที่ 1.1 ระดับความสำเร็จของการพัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพและมีธรรมาภิบาล กิจกรรมเยาวชนประชาธิปไตยฯ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
- สุดา มงคลสิทธิ์. (2562). กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาในโรงเรียนเอกชนจังหวัดชลบุรี. *วารสารมหาจุฬานาครทรรค์*, 6(10), 5844-5859.
- สุมิตร สุวรรณ. (ม.ป.ป.). ความแตกต่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ. สืบค้น 31 มีนาคม 2568, จาก http://www.rlc.nrct.go.th/ewt_dl.php?nid=899
- เอมอร จังศิริพรกรณ์. (2550). การวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดอุบลราชธานี*

BUDDHIST INTEGRATION FOR ENHANCING LOCAL POLITICIAN'S LEADERSHIP IN UBON RATCHATHANI PROVINCE

พระมหาฉัตรชัย ปญญาวฑฒโน (พลศรี), เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, สุมาลี บุญเรือง

Phramaha Chatchai Paṅkīvaḍḍhano (Polsri), Termsak Thong-in, Sumalee Boonrueang

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: chatchaiponsri@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น 2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น และ 3. นำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 รูปหรือคน และการสนทนากลุ่มเฉพาะโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 รูปหรือคน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการวิเคราะห์เนื้อหา และการวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.991 เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 399 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี สะท้อนผ่านสามด้าน ได้แก่ บุคลิกภาพมีความน่าเชื่อถือและได้รับความไว้วางใจ แรงจูงใจ ด้านความสำเร็จผ่านการทำโครงการที่เห็นผลเป็นรูปธรรม และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมท้องถิ่น 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กระบวนการส่งเสริมที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี ได้ร้อยละ 8.40 ส่วนราชสังคหวัตถุ 4 ส่งผลต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี ได้ร้อยละ 15.90 และ 3. พุทธบูรณาการเพื่อการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วย 4 ด้าน

*Received March 4, 2025; Revised April 11, 2025; Accepted April 16, 2025

ได้แก่ การส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น การสนับสนุนบุคลากร การส่งเสริมอาชีพสุจริตผ่านการฝึกอบรม และการสื่อสารที่สร้างสรรค์

คำสำคัญ: พุทธบูรณาการ; ภาวะผู้นำ; นักการเมืองท้องถิ่น

Abstract

This research article aimed:1. To study the leadership attributes of local politicians, 2. To examine factors affecting leadership among local politicians, and 3. To present Buddhist integration approaches to enhance leadership capabilities of local politicians in Ubon Ratchathani Province, conducted by the mixed research methods. The qualitative research and data were collected by in-depth interviewing 18 key informants and 8 participants in focus group discussions. The quantitative research data were collected using questionnaires with a reliability coefficient of 0.991 from samples consisted of 399 eligible voters in Ubon Ratchathani Province and analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The findings revealed that: 1. Leadership qualities of local politicians in Ubon Ratchathani province were reflected through three dimensions: trustworthy and reliable personality traits, achievement motivation demonstrated through tangible project outcomes, and capability in creating local innovations. 2. Factors affecting leadership of local politicians in Ubon Ratchathani province were found that the promotion process accounted for 8.40% influencing on local politicians' leadership, while the four principles of Raja Sangahavatthu accounted for 15.90% of influence. 3. Buddhist integration for promoting leadership among local politicians in Ubon Ratchathani province consisted of four aspects: local economic promotion, personnel support, honest occupation promotion through training programs, and creative communication.

Keywords: Buddhist Integration; Leadership; Local Politicians

บทนำ

การที่ผู้นำมีวิสัยทัศน์และสามารถสร้างแรงจูงใจให้พนักงานรู้สึกผูกพันกับองค์กร จะทำให้พวกเขาท่วมเทให้แก่งานมากขึ้น โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ยากลำบาก ซึ่งให้เห็นว่า หากพนักงานมีความพึงพอใจในการทำงาน งานที่ได้ออกมาอาจมีแนวโน้มที่จะมี ประสิทธิภาพมากขึ้น” (บุญมัน ธนาสุภวัฒน์, 2537) ภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นต้อง มี วิสัยทัศน์กว้างไกล สร้างแรงจูงใจให้บุคลากรร่วมงานอย่างมีความสุข และแสดง พฤติกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีในองค์กร ซึ่งล้วนส่งผลต่อขวัญกำลังใจและความทุ่มเท ในการทำงานของบุคลากร (ธวัช บุญยมนัน, 2550) นักการเมืองท้องถิ่นที่ดีต้องมีแรงจูงใจใน การพัฒนาท้องถิ่น และปัจจัยสนับสนุนอื่น ๆ เพื่อให้ได้รับการเลือกตั้งโดยต้องแสดง ภาวะ ผู้นำที่เหมาะสม ทั้งด้านฐานะ การศึกษา ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความขยัน และความ เสียสละ เพื่อสร้างความมั่นใจแก่ประชาชนว่าสามารถกำหนดนโยบายที่เป็นประโยชน์ บริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ และรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน (มรุต วันทนากกร, 2549) การบริหารท้องถิ่นต้องอาศัยผู้นำที่มีความรู้และประสิทธิภาพ เพื่อขับเคลื่อนองค์กร สู่เป้าหมายสำเร็จ ผู้นำที่ประสบความสำเร็จ ต้องบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุม การ บริหารตนเอง ให้เป็นผู้นำที่มีศักยภาพ การบริหารคน เพื่อกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติหน้าที่ ได้เต็มความสามารถ และการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพจนบรรลุเป้าหมายองค์กร (กิติ ตย์คานนท์, 2552)

จากการพัฒนาท้องถิ่นในประเทศไทยข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่าการสร้างผู้นำที่มี บุคลิกภาพ แรงจูงใจ และความสามารถ (Yuki, 1998) ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ประการ จัดเป็น ปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้อต่อการพัฒนาในองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ทฤษฎีภาวะผู้นำได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงต้นศตวรรษที่ 20 เริ่ม จากทฤษฎีคุณลักษณะที่เน้นคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้นำ ต่อมาคือทฤษฎีพฤติกรรมที่ให้ ความสำคัญกับรูปแบบการทำงานของผู้นำ และทฤษฎีตามสถานการณ์ ที่เสนอว่า ผู้นำควร ปรับเปลี่ยนวิธีการตามบริบท ในยุคปัจจุบัน ได้รับความสนใจอย่างมาก โดยเน้นการสร้าง แรงบันดาลใจและการกระตุ้นทางปัญญา อย่างไรก็ตาม ในบริบทสังคมไทยซึ่งมีรากฐานทาง วัฒนธรรมและพระพุทธศาสนาที่เข้มแข็ง การพัฒนาภาวะผู้นำจึงไม่อาจละเลยมิติทางด้าน คุณธรรมและจริยธรรมซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของความไว้วางใจจากประชาชน

เมื่อประชาชนรู้สึกไว้วางใจในผู้นำ ทำให้เกิดแนวโน้มสนับสนุนและมีส่วนร่วมใน การพัฒนาชุมชนมากขึ้น มีคำที่กล่าวว่า “ผู้นำควรยึดเอาหลักธรรมในศาสนาของตนมาเป็น เครื่องวัดของคุณธรรมจริยธรรม” (สุเมธ แสงนิมมพล, 2552) คำถามที่สำคัญในงานวิจัย

เรื่องนี้ คือ เราจะสามารถนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบจากกฎธรรมชาติมาเสนอหรือมาสร้างเป็นคู่มือในการแก้ปัญหาและจัดการกับวิกฤติที่เกิดขึ้นกับนักการเมืองท้องถิ่นได้อย่างไร และจะใช้องค์ธรรมหรือหลักธรรมใดเพื่อนำมาเครื่องมือในการจัดการหรือเป็นคู่มือสำหรับปฏิบัติการให้สอดคล้องกับบริบท วิถีชีวิต ตลอดถึงวัฒนธรรมในองค์กรได้อย่างไร คำตอบคือ “หลักราชสังคหวัตถุ 4” (อง.อญฐก. 23 /1/194–195) ด้วยเหตุผลสำคัญที่ว่า การประพฤติตามหลักธรรมราชสังคหวัตถุที่พระพุทธเจ้าทรงสอนว่าสามารถนำไปสู่ “นิรโรคพะ” หรือความสงบสุขในสังคมได้

ด้วยเหตุนี้ สาระสำคัญของการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการที่จะทำให้ผู้วิจัยได้สร้างตัวแบบที่สำคัญเกี่ยวกับ “พุทธบูรณาการเพื่อการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี” ในลำดับต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดอุบลราชธานี
3. เพื่อนำเสนอพุทธบูรณาการเพื่อการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบการวิจัยโดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ทั้งการวิจัยเชิงคุณภาพที่ใช้วิธีการในการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ที่อยู่ในเขตพื้นที่เทศบาล ซึ่งได้รับการคัดเลือกกองกรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น ประจำปี พ.ศ. 2566 จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 132,318 คน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2567) คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 399 คน

2.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแบ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบด้วย 1. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพระพุทธศาสนา จำนวน 5 รูป 2. กลุ่มนักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 4 คน 3. กลุ่มข้าราชการนักปกครอง จำนวน 4 คน และ 4. กลุ่มนักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 5 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

วิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และการวิจัยเชิงปริมาณ ด้วยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม ซึ่งมีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาที่มีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิค IOC จากการคำนวณค่าและคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องพบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ 0.80 - 1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นใน ภาพรวมเท่ากับ 0.991

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ รวมจำนวนทั้งสิ้น 18 รูปหรือ

4.2 การวิจัยเชิงปริมาณเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือคือแบบสอบถาม (Questionnaire) จากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 399 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา และการศึกษาเชิงปริมาณจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า

1.1 ด้านบุคลิกภาพ แบ่งออกเป็น 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1. มีความน่าเชื่อถือและความไว้วางใจ การให้ความสำคัญกับการทำงานอย่างโปร่งใส เปิดเผย รักษาคำพูด และแสดงความรับผิดชอบ 2. ความเป็นมิตรและการเข้าถึงได้ง่าย มีการปรับการแต่งกายให้เข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่น เข้าร่วมกิจกรรมชุมชนสม่ำเสมอ พูดคุยอย่างเป็นกันเอง และจดจำชื่อประชาชนได้ 3. มีความกล้าตัดสินใจและความเด็ดขาด โดยเฉพาะในสถานการณ์วิกฤติ เช่น น้ำท่วมหรือปัญหาขยะ โดยกล้าตัดสินใจแก้ปัญหาโดยไม่รอคำสั่งจากส่วนกลาง และ 4. มีความสามารถในการสื่อสารและโน้มน้าวใจ มีการพัฒนาทักษะการอธิบาย

นโยบายให้เข้าใจง่าย ใช้ภาษาที่เหมาะสมกับท้องถิ่น และสื่อสารผ่านช่องทางที่หลากหลาย รวมถึงโซเชียลมีเดีย

1.2 ด้านแรงจูงใจ แบ่งออกเป็น 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1. การแรงจูงใจด้านความสำเร็จผ่านการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนและวัดผลได้ โดยเน้นโครงการที่เห็นผลเป็นรูปธรรม เช่น โครงการประปาหมู่บ้าน แก๊สแล้ง และพัฒนาถนนเชื่อมหมู่บ้าน ซึ่งเมื่อสำเร็จจะสร้างแรงผลักดันให้ทำงานต่อเนื่อง 2. มีแรงจูงใจด้านการพัฒนาชุมชน ผ่านโครงการส่งเสริมอาชีพสุจริต เช่น สนับสนุนกลุ่มทำขนมพื้นบ้าน จัดตั้งตลาดชุมชน และศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ที่ช่วยให้ชาวบ้านมีรายได้มั่นคงและพึ่งพาตนเองได้ 3. มีแรงจูงใจด้านความรับผิดชอบ ผ่านการลงพื้นที่สม่ำเสมอ จัดเวทีประชาคมรับฟังความคิดเห็น และอยู่เคียงข้างประชาชนในยามวิกฤติ เช่น น้ำท่วม ทำให้ประชาชนรู้สึกมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของการพัฒนา และ 4. มีแรงจูงใจด้านการยอมรับนับถือ ด้วยการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและติดตามโครงการ มอบรางวัลให้ผู้นำชุมชนดีเด่น สร้างความภาคภูมิใจให้ทุกฝ่าย และการเห็นรอยยิ้มของชาวบ้านคือแรงจูงใจสำคัญในการทำงานต่อไป

1.3 ด้านความสามารถ แบ่งออกเป็น 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ 1. การสร้างนวัตกรรมท้องถิ่น นักการเมืองมีบทบาทในการส่งเสริมการเกษตรอัจฉริยะ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ร่วมกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และการพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลเชื่อมโยงเกษตรกรกับตลาด 2. การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน มีการสนับสนุนอาชีพสุจริต พัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน ส่งเสริมการท่องเที่ยวท้องถิ่น และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่เอื้อต่อเศรษฐกิจ 3. การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ การเข้าอบรมและศึกษาต่อเนื่องเพื่อพัฒนาตนเอง รวมถึงการจัดสรรบุคลากรให้เหมาะสมกับงาน และ 4. การสื่อสารและสร้างความร่วมมือ พัฒนาทักษะการสื่อสารผ่านการอบรมและเวทีประชาคม ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. บุคลิกภาพ	3.52	0.87	มาก
2. แรงจูงใจ	3.67	0.77	มาก
3. ความสามารถ	3.41	0.77	ปานกลาง
ภาพรวม	3.53	0.58	มาก

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า กระบวนการส่งเสริมที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี ส่งผลอยู่ 1 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การพัฒนา ขณะที่การฝึกอบรมและการศึกษาไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ การพัฒนา, การฝึกอบรม, และการศึกษา โดยกระบวนการส่งเสริมสามารถร่วมทำนายภาวะผู้นำได้เพียงร้อยละ 8.40

ราชสังคหวัตถุ 4 ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี ส่งผลอยู่ 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ วาขเปยยะ การสื่อสารที่สร้างสรรค์, สัสสมะระ การส่งเสริมการเกษตร, และปฐสมะระ การสนับสนุนบุคลากร โดยเรียงลำดับตามสมการดังนี้ คือ วาขเปยยะ, สัสสมะระ, ปฐสมะระ และสัมมาปาสะ โดยหลักราชสังคหวัตถุ 4 ส่งผลต่อการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีได้ร้อยละ 15.90 ผลการวิเคราะห์ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	β		
ค่าคงที่ (Constant)	2.827	0.119	-	23.761*	0.000
การพัฒนา	0.203	0.033	0.293	6.104*	0.000
การฝึกอบรม	0.051	0.061	0.070	0.837	0.403
การศึกษา	0.008	0.031	0.011	0.253	0.801
ค่าคงที่ (Constant)	2.105	0.172	-	12.213*	0.000
วาขเปยยะ การสื่อสารที่สร้างสรรค์	0.213	0.031	0.318	6.876*	0.000
สัสสมะระ การส่งเสริมการเกษตร	0.106	0.031	0.164	3.465*	0.001
ปฐสมะระ การสนับสนุนบุคลากร	0.083	0.033	0.119	2.523*	0.012
สัมมาปาสะ การส่งเสริมอาชีพสุจริต	0.045	0.052	0.044	0.869	0.385

3. พุทธบูรณาการเพื่อการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า

3.1 สัสสมะระ หรือการส่งเสริมการเกษตร แบ่งออกเป็น 4 แนวทางหลัก ได้แก่

1. การสนับสนุนและพัฒนาภาคการเกษตร โดยการส่งเสริมการทำเกษตรพอเพียง ขับเคลื่อนโครงการ “โคก หนอง นา โมเดล” การพัฒนาระบบชลประทานและบริหารจัดการน้ำ สร้างแหล่งกักเก็บน้ำ การออกโฉนดที่ดินให้เกษตรกร และการจัดสรรที่ดิน สปก.

เพื่อความมั่นคงในที่ดินทำกิน 2. การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม ด้วยการจัดตั้งกลุ่มอาชีพและกลุ่มสตรี สร้างเครือข่ายวิสาหกิจชุมชน ส่งเสริมเกษตรกรที่สร้างมูลค่า เช่น เกษตรอินทรีย์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ และการส่งเสริมการตลาดสำหรับสินค้าเกษตรในท้องถิ่น 3. การพัฒนาและใช้เทคโนโลยีในการเกษตร ผ่านการจัดอบรมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเกษตร การใช้เครื่องมือเกษตรสมัยใหม่ การพัฒนาเกษตรกรรมอัจฉริยะ และการประยุกต์ใช้นวัตกรรมในกระบวนการผลิต และ 4. การสนับสนุนเกษตรกรและประชาชนในช่วงวิกฤติ โดยจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือฉุกเฉิน ขดเซยความเสียหายจากภัยพิบัติ จัดหาเครื่องมือและทรัพยากรสำหรับพื้นที่พื้นที่เกษตรที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติ

3.2 ปุริสเมธะ หรือการสนับสนุนบุคลากร แบ่งออกเป็น 4 แนวทางหลัก ได้แก่

1. การพัฒนาทักษะการทำงาน ผ่านการจัดอบรมประจำปีที่มีมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการ การจัดส่งบุคลากรเข้ารับการอบรมในหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน เช่น การบริหารจัดการสมัยใหม่ การวิเคราะห์ SWOT และการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
2. การส่งเสริมการศึกษา ด้วยการสนับสนุนให้บุคลากรศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น การจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนการศึกษาทั้งในและต่างประเทศ
3. การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรม โดยการจัดอบรมที่เน้นด้านคุณธรรมจริยธรรมและความสุจริต การเชิญพระมาเป็นวิทยากรบรรยายและนำกิจกรรมปฏิบัติธรรม การส่งพนักงานไปปฏิบัติธรรม และการจัดอบรมศาสนพิธี มารยาทไทย เพื่อปลูกฝังความรับผิดชอบและความโปร่งใส
4. การบูรณาการความร่วมมือ ผ่านการร่วมมือกับมหาวิทยาลัยในท้องถิ่น สถาบันพัฒนาบุคลากรท้องถิ่น

3.3 สัมมาปาสะ หรือการส่งเสริมอาชีพสุจริต แบ่งออกเป็น 4 แนวทางหลัก

ได้แก่ 1. การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะอาชีพ เช่น การฝึกอบรมการทำหัตถกรรม การเกษตร และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน 2. การสนับสนุนกลุ่มอาชีพและสินเชื่อ การสนับสนุนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ และการให้สินเชื่อเพื่อพัฒนาธุรกิจชุมชน 3. การสร้างเครือข่ายและการสนับสนุนจากภาครัฐ/เอกชน ผ่านการร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และ 4. การพัฒนาสินค้าท้องถิ่นและการท่องเที่ยว การส่งเสริมการพัฒนาสินค้าโอท็อปและการท่องเที่ยวในชุมชน

3.4 วาชเปยยะ หรือการสื่อสารที่สร้างสรรค์ แบ่งออกเป็น 4 แนวทางหลัก

ได้แก่ 1. การใช้ช่องทางสื่อสารหลากหลาย นำสื่อออนไลน์ เช่น เพจบุ๊ก ไลน์ เว็บไซต์ และสื่อออฟไลน์ เช่น เสียงตามสาย หอกระจายข่าว แผ่นพับ มาใช้ในการประชาสัมพันธ์และแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนรับรู้ทั่วถึงและทันเหตุการณ์ 2. การสร้างความโปร่งใสใน

การบริหารงาน จัดเวทีประชาคมเพื่อชี้แจงโครงการและรับฟังความคิดเห็น รายงานผลการดำเนินงานเป็นระยะ พร้อมเปิดเผยงบประมาณและผลลัพธ์ของโครงการอย่างชัดเจน

3. การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ เน้นคุณธรรม ความโปร่งใส และตรวจสอบได้ ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์ ส่งเสริมการทำงานที่เป็นธรรมและมีความรับผิดชอบต่อประชาชน ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ได้กล่าวไว้ว่า “การให้ประชาชนมีส่วนร่วม และสามารถตรวจสอบได้ทั้งในภาครัฐและเอกชน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ข้อมูล ชัดเจน โปร่งใส และทันเวลา ซึ่งเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบบริหารจัดการและส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน” และ 4. การมีส่วนร่วมของประชาชน เปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอแนะ ติดตาม และตรวจสอบการบริหารงานผ่านช่องทางสื่อสารต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจและพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี พบว่า มี 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบุคลิกภาพ ผู้นำท้องถิ่นน่าเชื่อถือและไว้วางใจ 2. ด้านแรงจูงใจ ผู้นำท้องถิ่นมีแรงจูงใจด้านความสำเร็จ และ 3. ด้านความสามารถ โดยการสร้างนวัตกรรมท้องถิ่น ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า ภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีทั้ง 3 ด้านมีความสอดคล้องกับหลักการบริหารปกครองท้องถิ่นที่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ ด้านบุคลิกภาพที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจถือเป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้ผู้นำได้รับการยอมรับจากประชาชน ซึ่งนำไปสู่ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น ด้านแรงจูงใจที่มุ่งความสำเร็จสะท้อนถึงความมุ่งมั่นในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม ขณะที่ด้านความสามารถในการสร้างนวัตกรรมท้องถิ่นแสดงให้เห็นถึงการปรับตัวและความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหาเฉพาะพื้นที่ ทั้ง 3 ด้านนี้จึงเป็นองค์ประกอบที่เสริมแรงกันและเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหานิรุต ญาณวุฑฒิ (2566) เรื่อง พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ผู้นำทางการเมืองควรมีทักษะในการใช้อิทธิพลในทางที่ถูกต้องและยึดถือระเบียบ การสร้างความไว้วางใจ และการใช้การสื่อสารที่ชัดเจนเพื่อเสริมสร้างความเชื่อมั่นในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการเน้นการพัฒนาทักษะการสื่อสารและการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในผลการวิจัยนี้

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดอุบลราชธานี ใน 2 ตัวแปรหลัก คือ กระบวนการส่งเสริม และ หลักราชสังคหวัตถุ 4 ได้แก่

2.1 กระบวนการส่งเสริม พบว่า กระบวนการส่งเสริมที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี ส่งผลอยู่ 1 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ การพัฒนา ซึ่งกระบวนการส่งเสริมสามารถร่วมกันทำนายภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีได้ร้อยละ 8.40 ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า การที่กระบวนการส่งเสริมด้านการพัฒนาเพียงด้านเดียวส่งผลต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่องเป็นกลไกสำคัญในการเสริมสร้างภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ แม้ค่าการทำนายเพียงร้อยละ 8.40 จะชี้ให้เห็นว่ายังมีปัจจัยอื่น ๆ อีกมากที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำซึ่งงานวิจัยนี้ยังไม่ได้ครอบคลุม อย่างไรก็ตาม ผลดังกล่าวสะท้อนความสำคัญของการพัฒนาทักษะการบริหาร การคิดเชิงกลยุทธ์ และการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าสำหรับนักการเมืองท้องถิ่นในบริบทของจังหวัดอุบลราชธานีสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อธิโต (2566) เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีปาณิกรรมเพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า องค์ประกอบในการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดสมุทรสงครามมี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. การฝึกอบรม เน้นการบริหารจัดการทางการเมือง การวางแผนและบริหารจัดการโครงการ และการสร้างความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความตระหนักและความเข้าใจในการบริหารจัดการ 2. การศึกษา รวมถึงการพัฒนาทักษะการนำ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างทีมงาน และการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกัน และ 3. การพัฒนา เน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็น การสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกัน การพัฒนาเสถียรภาพทางการเมือง และการพัฒนาแนวคิดสร้างสรรค์

2.2 ราชสังคหวัตถุ 4 ที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี ส่งผลอยู่ 3 ด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ วาชเปยยะ การสื่อสารที่สร้างสรรค์, สัสสมณะ การส่งเสริมการเกษตร และปฐิสเมธะ การสนับสนุนบุคลากร ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า ความสำคัญของหลักธรรมทางพุทธศาสนาที่มีต่อการปกครองท้องถิ่นในบริบทสังคมไทย โดยวาชเปยยะ การสื่อสารที่สร้างสรรค์ แสดงถึงความสำคัญของการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้าใจและความร่วมมือจากประชาชน ส่วนสัสสมณะ การส่งเสริมการเกษตร สะท้อนความสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากซึ่งยังคงเป็นอาชีพหลักของประชาชนในพื้นที่ ขณะที่ปฐิสเมธะ การสนับสนุนบุคลากร แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ทั้งสามด้านนี้จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ผู้นำท้องถิ่นควรให้ความสำคัญเพื่อการบริหารปกครองที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองความ

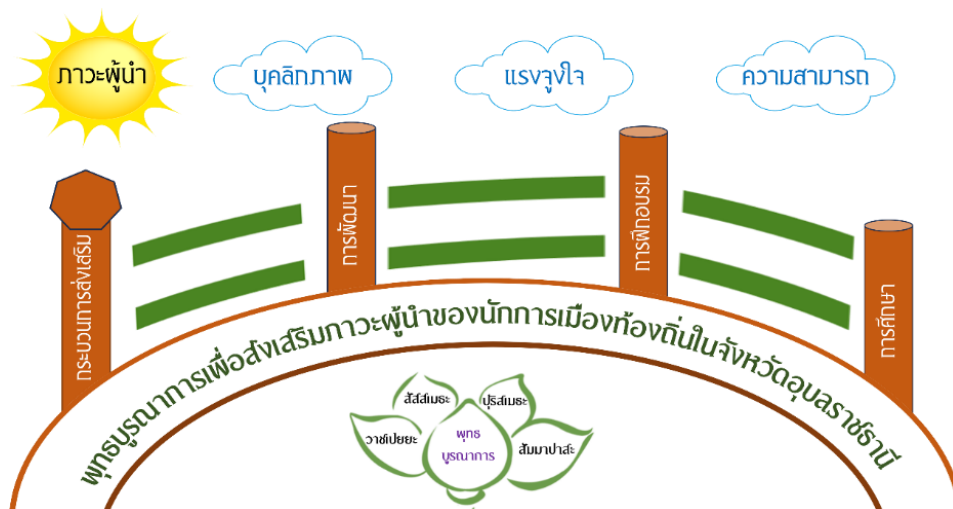

ต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงสอดคล้องกับงานวิจัยของพระครูปลัดวัชรพงษ์ วัชรปญโญ (ปล้องชัน) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงพุทธเพื่อบูรณาการพัฒนาชุมชนในจังหวัดน่าน พบว่า การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธเพื่อบูรณาการพัฒนาชุมชนในจังหวัดน่าน ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1. การเสริมสร้างขีดความสามารถการบริหารงานชุมชน: เสริมสร้างพลังเครือข่ายชุมชน โดยมีการพัฒนากลไกการบริหารจัดการชุมชนและส่งเสริม แผนพัฒนาชุมชนสู่นโยบายระดับชาติ 2. การเสริมสร้างองค์กรให้มีขีดสมรรถนะสูง บริหาร ยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชนให้คุณภาพอย่างต่อเนื่อง และสร้างภาพลักษณ์องค์กรใน ทิศทางที่ดี และ 3. การสร้างสรรค์ชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข สร้างเครือข่ายการแก้ไขปัญหา ความยากจนอย่างเป็นระบบเพื่อพัฒนาหมู่บ้าน และเสริมสร้างความสุขมวลรวมชุมชนโดย พัฒนาหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียง

3. พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัด อุบลราชธานี พบว่า การส่งเสริมการเกษตร ได้แก่ การสนับสนุนและพัฒนาภาคการเกษตร ด้วยหลักเกษตรพอเพียงและโครงการ “โคก หนอง นา โมเดล” การสนับสนุนบุคลากร ได้แก่ การพัฒนาทักษะการทำงานผ่านการอบรมประจำปีและการวิเคราะห์ SWOT การ ส่งเสริมอาชีพสุจริต ได้แก่ การฝึกอบรมและพัฒนาทักษะอาชีพด้านหัตถกรรมและ การเกษตร การสื่อสารที่สร้างสรรค์ ได้แก่ การใช้ช่องทางสื่อสารที่หลากหลายทั้งออนไลน์ และออฟไลน์ ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมือง ท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานีสะท้อนถึงการผสมผสานหลักธรรมทางพุทธศาสนากับการ บริหารปกครองสมัยใหม่ได้อย่างลงตัว โดยการนำหลักราชสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ผ่าน การส่งเสริมการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและโคก หนอง นา โมเดล แสดงให้ เห็นถึงการพัฒนาที่สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ขณะที่การสนับสนุนบุคลากรผ่านการอบรมและการวิเคราะห์ SWOT เป็นการประยุกต์ใช้ เครื่องมือการบริหารสมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพ ส่วนการส่งเสริมอาชีพสุจริตและการสื่อสาร ที่สร้างสรรค์ผ่านช่องทางที่หลากหลายแสดงถึงการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยและความ ต้องการของประชาชน การบูรณาการแนวคิดพุทธธรรมเข้ากับการบริหารงานท้องถิ่นจึง เป็นแนวทางที่ช่วยเสริมสร้างทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตควบคู่ไปกับการ พัฒนาจิตใจและความเป็นอยู่ที่ยั่งยืนของประชาชนสอดคล้องกับงานวิจัยของพระเมธี วัชรประชากร (ประยูร นนทियो) (2566) เรื่อง การพัฒนาบทบาทของผู้ปกครองท้องถิ่นที่มี ต่อการส่งเสริมอารยเกษตรตามโคก หนอง นา โมเดล จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า

ผู้ปกครองท้องถิ่นควรสร้างความรู้และความเชื่อมั่นในชุมชน พร้อมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสร้างความร่วมมือในชุมชนเพื่อความยั่งยืน

องค์ความรู้จากการวิจัย

ภาพที่ 1 พุทธบูรณาการเพื่อการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้มาสังเคราะห์และพัฒนาเป็นองค์ความรู้เชิงนวัตกรรมในรูปแบบพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี ได้รับการออกแบบในรูปแบบของ “สะพาน” ที่แสดงการเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดทางพระพุทธศาสนาและหลักการบริหารร่วมสมัย และมีองค์ประกอบทางสัญลักษณ์ ประกอบด้วย ดวงอาทิตย์และก้อนเมฆบนสะพานที่ต้องการสื่อถึงการพัฒนาและมั่นคงอันแสดงถึงภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นในจังหวัดอุบลราชธานี ดอกบัวได้สะพาน เป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดอุบลราชธานีและแนวคิดพุทธบูรณาการ ได้แก่ วาชเปยยะ สัสสมระ ปฐมระ และสัมมาปาสะ สะท้อนให้เห็นถึงการใช้หลักพุทธธรรมเป็นรากฐานของการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานีควรจัดหลักสูตรฝึกอบรมด้านการวิเคราะห์ปัญหาชุมชน กฎหมายท้องถิ่น และการวางแผนพัฒนา
2. สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอุบลราชธานีควรพัฒนาเครื่องมือวิเคราะห์ข้อมูลชุมชนเพื่อการตัดสินใจที่แม่นยำและโปร่งใส
3. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นและสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดอุบลราชธานีควรจัดโครงการส่งเสริมอาชีพสุจริต สนับสนุนการรวมกลุ่มอาชีพ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมและการศึกษาต่อเนื่องเน้นการวิเคราะห์ปัญหาชุมชน กฎหมายท้องถิ่น และการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจสังคม ทั้งออนไลน์และในพื้นที่
2. ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมด้านการใช้ข้อมูลวิจัยและเทคโนโลยีเพื่อการตัดสินใจและวางแผนพัฒนาท้องถิ่น
3. ควรพัฒนาเครื่องมือรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลชุมชน จัดฝึกอบรมการใช้ข้อมูลจากการสำรวจชุมชน และสนับสนุนการสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในบริบทของพื้นที่อื่น ๆ ที่แตกต่างจากจังหวัดอุบลราชธานี
2. ควรมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้นำท้องถิ่น
3. ควรศึกษาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้นำ

เอกสารอ้างอิง

- กิติ ตัยคานนท์. (2552). *นักบริหารทันสมัย*. กรุงเทพฯ: บัตเตอร์ฟลาย.
- ธวัช บุญยมณี. (2550). *ภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- บุญมัน ธนาสุภวัฒน์. (2537). *จิตวิทยาองค์การ*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- พระครูปลัดวัชรพงษ์ วชิรปญโญ (ปล้องขัน). (2560). *ภาวะผู้นำเชิงพุทธเพื่อการบูรณาการพัฒนาชุมชนในจังหวัดน่าน* (ดุชนิพนธ์พุทธศาสตร์ดุชนิพนธ์จิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระครูสังฆรักษ์เอกลักษณ์ อชิโต (นททอง). (2566). การประยุกต์ใช้หลักทฤษฎีปาปนิกรรม เพื่อการพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหานิรุต ญาณวุฑโฒ (พยนต์ย์ม). (2566). พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทาง การเมืองของนักการเมืองท้องถิ่น ในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุชนิพนธ์ปรัชญา ดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชารัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง กรณราชวิทยาลัย.
- พระเมธีวัชรประชากร (ประยูร นนทิโย). (2566). การพัฒนาบทบาทของผู้ปกครองท้องถิ่น ที่ มีต่อการส่งเสริมอารยเกษตรตาม โคก หนอง นา โมเดล จังหวัดสมุทรสงคราม โดย การประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มรุต วันทนากร. (2549). การเลือกตั้งผู้บริหารท้องถิ่นโดยตรงกับเทศบาลไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มิสเตอร์ ก๊อบปี้.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง. (2567). สถิติจำนวนประชากรแยกอายุ. สืบค้น 19 กันยายน 2567, จาก <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/FilterPageAge>.
- สุเมธ แสงนิมนวล. (2552). ภาวะผู้นำกับธรรมาภิบาลในการบริหารงานองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น. กรุงเทพฯ: เจริญการพิมพ์.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper. and. Row.
- Yukl, G.L. (1998). *Leadership in Organizations* (4th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากรในสำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัด ในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2
และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง*

THE FACTORS AFFECTING DIGITAL PERFORMANCE EFFICIENCY OF STAFFS
OF THE PROVINCIAL EDUCATION OFFICE IN 2nd (THE SECOND)
AND CENTRAL INSPECTION AREAS

แทนไท อติชัยมนตรี, เอกลักษณ์ ไชยภูมิ

Tantai Adisaimontri, Akekalak Chaiyapumee

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University

Corresponding Author E-mail: tantai.a@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 2. ศึกษาปัจจัยภายในองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากร และ 3. ศึกษาปัจจัยภายในองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง โดยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างคือ บุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง จำนวน 106 คน ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งออกเป็น 1. สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การหาค่าร้อยละ และการหาค่าเฉลี่ย และ 2. สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การหาค่า t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ โดยคำนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากรในสำนักงานฯ ทั้ง 3 ปัจจัยภายในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีระดับประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากรใน

*Received March 17, 2025; Revised April 6, 2025; Accepted April 11, 2025

สำนักงานฯ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า บุคลากรในสำนักงานฯ ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกัน มีประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลที่ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนปัจจัยภายในองค์กรที่ศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากรในสำนักงานฯ ทุกปัจจัย ในขณะที่ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากรในสำนักงานฯ มี 5 ปัจจัย จาก 3 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการทำงาน คือ ด้านปัจจัยค่าจ้าง ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร คือ ด้านความอดทนในความเสี่ยง ด้านเอกลักษณ์ และด้านรูปแบบการสื่อสาร และปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทักษะดิจิทัล คือ ด้านคุณลักษณะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการทำงาน; ดิจิทัล; สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด; พื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2; พื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง

Abstract

Objectives of this research article were: 1. To study opinions on the factors that affected the digital performance of personnel. 2. To study internal factors that were related to the digital performance of personnel and 3. To study internal factors that affected the digital performance of personnel in the Provincial Education Office in the Provincial Inspectorate 2 and Central Inspection Areas, conducted by quantitative research methods. The samples were 106 personnel in the Provincial Education Office in the Inspectorate 2 and the Central Inspectorate areas. Statistics used were 1. Descriptive statistics, including percentage and mean calculations, and 2. Inferential statistics, including t-test, one-way variance analysis. Pearson Correlation Coefficient Test and Multiple Regression Analysis The statistical significance used in this study was set at 0.05

The research results were found that the sample group had a high level of opinions on factors affecting the digital performance efficiency of Staffs of The Offices, including work motivation factors, organizational culture factors and factors related to knowledge and understanding of digital skills and a high level on the digital performance efficiency of staffs of the Offices.

The results of hypothesis testing showed that staff in the Offices, with different personal factors, did not exhibit significant differences in their digital performance efficiency, with a statistically significant level at 0.05. As for the factors related to work motivation, organizational culture factors. Additionally, factors related to knowledge and understanding of digital skills were all associated with the digital performance efficiency of personnel at the Offices. Meanwhile, the factors influencing the digital performance efficiency of Staffs of the Offices were 5 factors from 3 main categories. They were work motivation factors, which included hygiene factors; organizational culture factors, such as tolerance for risk, identity, and communication styles, and knowledge and understanding of digital skills, specifically characteristic factors, with statistically significant level at 0.05.

Keywords: Performance Efficiency; Digital; Provincial Education Office; 2nd (The Second) Inspection Area; Central Inspection Area

บทนำ

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ ที่เกิดขึ้นจากคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ 19/2560 เรื่องการปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 3 เมษายน พุทธศักราช 2560 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2565 (ราชกิจจานุเบกษา, 2565) โดยมีการปฏิรูปภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการที่สำคัญอันได้แก่ การเป็นหน่วยงานจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของจังหวัด การเป็นหน่วยงานสั่งการกำกับ ดูแล เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของส่วนราชการหรือหน่วยงาน และสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นไปตามนโยบายของกระทรวง การเป็นหน่วยงานจัดระบบ ส่งเสริม และประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา การเป็นหน่วยงานส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ การนิเทศ และแนะแนวการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท รวมทั้งติดตามและประเมินผลระบบบริหารและการจัดการศึกษา และการเป็นหน่วยงานส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชน

ทั้งนี้ จากภารกิจของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลางที่กล่าวมา จะเห็นว่ามีภารกิจที่ต้องใช้ทักษะด้านดิจิทัล หลายภารกิจ เช่น การจัดระบบ จัดระบบ ส่งเสริม และประสานงานเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา หรือภารกิจอื่น ๆ เองก็มีความจำเป็นที่ต้องมีทักษะดิจิทัลเพื่อการทำงานให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ จะที่กล่าวข้างต้นจึงทำให้เห็นว่าการพัฒนาบุคลากรในองค์กรในด้านดิจิทัลให้มีประสิทธิภาพนั้น มีความจำเป็นอย่างมาก เพื่อให้สามารถปฏิบัติการกิจตามที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองทิศทางการพัฒนาดิจิทัลเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) ที่ได้ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการด้านดิจิทัลเพื่อการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งกำหนดเป้าหมายหลัก 4 ประการ คือ 1. มีระบบการบริหารจัดการและการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย 2. มีช่องทางการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลรองรับกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากเทคโนโลยี (Disruptive Technologies) และชีวิตในโลกยุคใหม่ 3. ผู้เรียน บุคลากร และประชาชนมีความรู้ ทักษะเท่าทันเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถพัฒนาศักยภาพและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สอดคล้องกับนโยบาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ และ 4. กระทรวงศึกษาธิการมีกฎระเบียบหรือแนวปฏิบัติที่ส่งเสริมหรือสนับสนุนในการปฏิบัติงานด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล และของรัฐบาลที่จะใช้ดิจิทัลในการขับเคลื่อนการทำงานขององค์กรภาครัฐ โดยรัฐบาลได้มีการตราพระราชบัญญัติการบริการงานและการให้บริการภาครัฐผ่านช่องทางดิจิทัล พ.ศ. 2562 และจัดทำแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทยให้สอดคล้องการเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงานภาครัฐให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (สกล สุขเสริมส่งชัย และคณะ, 2565) อีกทั้งได้อธิบายทักษะดิจิทัลที่จำเป็นสำหรับข้าราชการฯ ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ความสามารถ ความรู้ ประสบการณ์ และคุณลักษณะ (สำนักงาน ก.พ., 2561) แต่ที่ผ่านมาพบว่าหน่วยงานมีปัญหาในการขับเคลื่อนการศึกษาโดยใช้ดิจิทัลในระดับจังหวัดในหลายประการ เช่น บุคลากรขาดองค์ความรู้ด้านดิจิทัล การขาดแคลนงบประมาณในการดำเนินงานโครงการและพัฒนาบุคลากร เป็นต้น ส่งผลให้การทำงานของของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลางมีปัญหา และตอบสนองภารกิจที่ได้รับมอบหมายได้ล่าช้า และมีประสิทธิภาพลดลง

จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง เพื่อที่จะนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการวางแผนการบริหาร สนับสนุนและจัดทำแผนงานเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรด้านดิจิทัล และให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลางให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการทำงานในองค์กร ตอบสนองนโยบายของรัฐบาลดิจิทัล และกระทรวงศึกษาธิการในการทำงาน และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานขับเคลื่อนการศึกษาในพื้นที่ให้บรรลุเป้าหมายได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยภายในองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง
3. เพื่อศึกษาปัจจัยภายในองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง จำนวน 143 คน โดยกำหนดขนาดและกลุ่มตัวอย่างตามหลักการคำนวณของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 106 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 ปัจจัยภายในองค์กรที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัล ส่วนที่ 3 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านดิจิทัล และส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

จัดทำหนังสือความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลต่อศึกษาธิการจังหวัดที่อยู่ในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร) เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมจากการตอบแบบสอบถาม จากบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง (กรุงเทพมหานคร) จากนั้นดำเนินการเผยแพร่แบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ และลงเก็บข้อมูล ณ หน่วยงาน ซึ่งสามารถเก็บรวบรวมได้ทั้งสิ้น 106 ชุด

5. การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การหาค่าร้อยละ และการหาค่าเฉลี่ย และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การหาค่า T-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว การทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ โดยคำนวณค่าสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้กำหนดไว้ที่ระดับ 0.05

ผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ตัวแปรต้น	ประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัล		
	ค่าเฉลี่ย	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
เพศ	0.751		✓
อายุ	0.987		✓
ระดับการศึกษา	0.338		✓
ประสบการณ์การทำงาน	0.165		✓
จังหวัดของหน่วยงาน	0.852		✓
กลุ่มงาน	0.053		✓

จากตารางที่ 1 เป็นการทดสอบโดยหาค่า t-test (เฉพาะตัวแปรเพศ) และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) (ตัวแปรอื่น) ระดับประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า บุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลางที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่ต่างกัน มีระดับประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2. ปัจจัยภายในองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบปัจจัยภายในที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัล

ปัจจัย	ประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัล		
	ค่านัยสำคัญ	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
ด้านแรงจูงใจในการทำงาน			
ปัจจัยจูงใจ	0.000*	✓	
ปัจจัยค่าจ้าง	0.000*	✓	
ด้านวัฒนธรรมองค์กร			
ด้านการริเริ่มส่วนบุคคล	0.000*	✓	
ด้านความอดทนในความเสี่ยง	0.000*	✓	
ด้านการกำหนดทิศทาง	0.000*	✓	
ด้านการร่วมมือ ร่วมใจกัน	0.000*	✓	
ด้านการสนับสนุนการจัดการ	0.000*	✓	
ด้านการควบคุม	0.000*	✓	
ด้านเอกลักษณ์	0.000*	✓	
ด้านระบบการให้รางวัล	0.000*	✓	
ด้านความอดทนต่อความขัดแย้ง	0.000*	✓	
ด้านรูปแบบของการสื่อสาร	0.000*	✓	
ด้านความรู้ความเข้าใจทักษะดิจิทัล			
ด้านความสามารถ	0.000*	✓	
ด้านความรู้	0.000*	✓	
ด้านคุณลักษณะ	0.000*	✓	

หมายเหตุ : * นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 เป็นการสรุปผลที่ได้จากการทดสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Correlation) เพื่อหาปัจจัยภายในองค์กรที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพ

การทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลในระดับสูงมาก (ค่า r ตั้งแต่ 0.70 หรือสูงกว่า) ได้แก่ ปัจจัยด้านคุณลักษณะ ($r=0.776$) และปัจจัยด้านความรู้ ($r=0.713$) ขณะที่ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลในระดับสูง ได้แก่ ปัจจัยค่าจูน ($r=0.695$) ปัจจัยด้านเอกลักษณ์ ($r=0.683$) ปัจจัยด้านความสามารถ ($r=0.670$) ปัจจัยด้านรูปแบบของการสื่อสาร ($r=0.642$) ปัจจัยจงใจ ($r=0.639$) ปัจจัยด้านความอดทนในความเสี่ยง ($r=0.571$) ปัจจัยด้านการร่วมมือ ร่วมใจกัน ($r=0.536$) ปัจจัยด้านระบบการให้รางวัล ($r=0.494$) ปัจจัยด้านการสนับสนุนการจัดการ ($r=0.492$) และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการควบคุม ($r=0.485$) ด้านการกำหนดทิศทาง ($r=0.455$) ด้านการริเริ่มส่วนบุคคล ($r=0.436$) ด้านความอดทนต่อความขัดแย้ง ($r=0.424$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัล

ปัจจัย	ประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัล		
	ค่านัยสำคัญ	เป็นไปตามสมมติฐาน	ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
<u>ด้านแรงจูงใจในการทำงาน</u>			
ปัจจัยจงใจ	0.114		✓
ปัจจัยค่าจูน	0.000*	✓	
<u>ด้านวัฒนธรรมองค์กร</u>			
ด้านการริเริ่มส่วนบุคคล	0.412		✓
ด้านความอดทนในความเสี่ยง	0.003*	✓	
ด้านการกำหนดทิศทาง	0.144		✓
ด้านการร่วมมือ ร่วมใจกัน	0.141		✓
ด้านการสนับสนุนการจัดการ	0.680		✓
ด้านการควบคุม	0.173		✓
ด้านเอกลักษณ์	0.000*	✓	
ด้านระบบการให้รางวัล	0.442		✓
ด้านความอดทนต่อความขัดแย้ง	0.249		✓
ด้านรูปแบบของการสื่อสาร	0.001*	✓	
<u>ด้านความรู้ความเข้าใจทักษะดิจิทัล</u>			
ด้านความสามารถ	0.104		✓
ด้านความรู้	0.479		✓
ด้านคุณลักษณะ	0.000*	✓	

หมายเหตุ : * นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 เป็นการสรุปผลที่ได้จากการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ปัจจัยภายในองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน ด้านดิจิทัลของบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง พบว่า ปัจจัยค่าจ้าง ปัจจัยด้านความอดทนในความเสี่ยง ปัจจัยด้านเอกลักษณ์ ปัจจัยด้านรูปแบบของการสื่อสาร และปัจจัยด้านคุณลักษณะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแยกตามปัจจัยภายในได้ ดังนี้

$$Y (\text{ประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัล}) = 1.01 + 0.53 (\text{ด้านปัจจัยค่าจ้าง})$$

$$Y (\text{ประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัล}) = 0.61 + 0.46 (\text{ด้านรูปแบบของการสื่อสาร}) + 0.38 (\text{ด้านเอกลักษณ์}) + 0.27 (\text{ด้านความอดทนในความเสี่ยง})$$

$$Y (\text{ประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัล}) = 1.24 + 0.57 (\text{ด้านคุณลักษณะ})$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัล จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ทุกปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีระดับประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลที่ไม่แตกต่างกัน

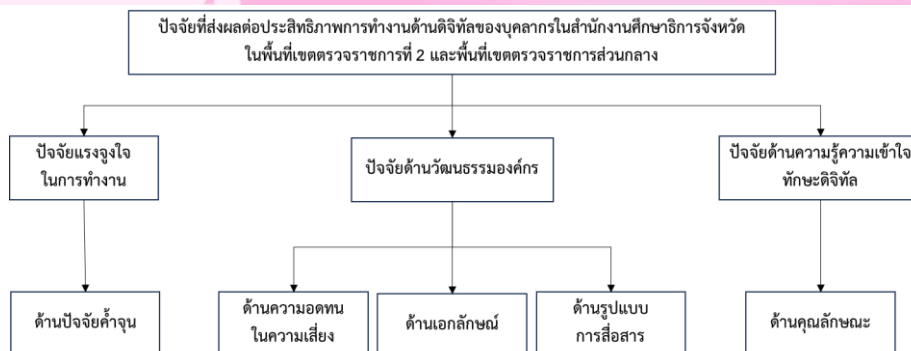
2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัล พบว่า ทุกปัจจัยที่ศึกษาต่างมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัล อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่ามี 5 ปัจจัย จากทั้ง 3 ปัจจัยภายใน ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงกว่าด้านอื่น ได้แก่ ปัจจัยค่าจ้างจากปัจจัยด้านแรงจูงใจ ปัจจัยด้านความอดทนในความเสี่ยง ปัจจัยด้านเอกลักษณ์ ปัจจัยด้านรูปแบบของการสื่อสารจากปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร และปัจจัยด้านคุณลักษณะจากปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจทักษะดิจิทัล จากที่กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ที่ พบว่า ปัจจัยค่าจ้าง ปัจจัยด้านความอดทนในความเสี่ยง ปัจจัยด้านเอกลักษณ์ ปัจจัยด้านรูปแบบของการสื่อสาร และปัจจัยด้านคุณลักษณะต่างส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัล ซึ่งจะอภิปรายในลำดับถัดไป

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัล พบว่า มี 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยค่าจ้าง ปัจจัยด้านความอดทนในความเสี่ยง ปัจจัยด้านเอกลักษณ์ ปัจจัยด้านรูปแบบของการสื่อสาร และปัจจัยด้านคุณลักษณะ ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า ปัจจัยค่าจ้าง (ภายนอก) เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัล ซึ่งสอดคล้อง

กับงานวิจัยของสิริกร สุขสุดไพศาล (2556) วัฒนธรรมองค์กรและแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการพลเรือนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจมีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการ และงานวิจัยของ รุ่งนภา แก้วถิ่นเกิด (2563) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรศาลในภาค 6 พบว่า ปัจจัยค่าจูน มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรศาลในภาค 6 โดยปัจจัยค่าจูนเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมที่จะส่งผลให้บุคลากรในหน่วยงานเกิดความไม่พอใจในงาน โดยมีด้านที่ต้องให้ความสำคัญ ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนในการทำงาน ในขณะที่ปัจจัยด้านความอดทนในความเสี่ยง ปัจจัยด้านเอกลักษณ์ และปัจจัยด้านรูปแบบของการสื่อสารจากปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชาคริตส์ ปานผ่อง และคณะ (2566) เรื่อง แรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรในกรมโยธาธิการและผังเมือง พบว่า ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กรส่งผลต่อประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรในกรมโยธาธิการและผังเมือง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนรภัทร พัชรพรพรรณ (2557) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กร ลักษณะความเป็นผู้นำ ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และประสิทธิภาพองค์กร พบว่า ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนั้น มีผลต่อประสิทธิภาพขององค์กร และให้ข้อเสนอแนะว่าองค์กรที่นำความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ประกอบสนับสนุนการทำงาน จะส่งผลต่อประสิทธิภาพขององค์กรนั้น

องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการสังเคราะห์การวิจัยโดยการศึกษาจากการเก็บแบบสอบถามเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและพัฒนาหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพในการทำงานด้านดิจิทัลเพื่อพัฒนาด้านการศึกษาของพื้นที่ที่หน่วยงานรับผิดชอบ ผู้วิจัยได้สรุปภาพ ดังนี้

ภาพที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง

จากภาพที่ 1 องค์กรความรู้จากการวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานด้านดิจิทัลของบุคลากรในสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และพื้นที่เขตตรวจราชการส่วนกลาง ประกอบด้วย 3 ปัจจัยหลัก 5 ปัจจัยย่อย ดังนี้ ปัจจัยแรงจูงใจในการทำงาน ด้านปัจจัยค่าจูง เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมที่จะส่งผลให้บุคลากรในหน่วยงานเกิดความไม่พอใจในงาน โดยมีด้านที่ต้องให้ความสำคัญ ได้แก่ ด้านค่าตอบแทนในการทำงาน และด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ปัจจัยด้านวัฒนธรรมองค์กร ประกอบด้วย ด้านความอดทนในความเสี่ยง เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความกล้าของบุคลากรในการแสดงความคิดเห็น หรือเสนอแนะที่แตกต่างในที่ประชุม ที่ทำให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ในการพัฒนาด้านการศึกษา ด้านเอกลักษณ์เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการภาคีต่อองค์กร รวมถึงความรู้สึกยินดีของบุคลากรต่อความสำเร็จของหน่วยงาน และด้านรูปแบบการสื่อสาร สะท้อนการเปิดรับฟังความคิดเห็นระหว่างผู้ปฏิบัติงานกับผู้บริหาร ปัจจัยด้านความรู้ ความเข้าใจทักษะดิจิทัล ด้านคุณลักษณะ เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่บุคลากรในหน่วยงาน สามารถนำความรู้ ความสามารถที่มีมาประยุกต์ใช้ในการทำงานได้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการเปิดโอกาสให้บุคลากรภายในสำนักงานสามารถเสนอความคิดเห็นใหม่ ๆ ที่แตกต่าง หรือร่วมกันออกแบบโครงการ กิจกรรมของ

หน่วยงาน เพื่อเสนอต่อผู้บริหารระดับสูงในสำนักงานศึกษาธิการภาค และสำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

2. ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการเพิ่มช่องทางที่สามารถรับข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะจากบุคลากรภายนอกหน่วยงานได้ง่ายขึ้น เพื่อให้บุคลากรภายในสำนักงาน เกิดความตระหนักในการทำงานขับเคลื่อนด้านการศึกษา และตั้งใจทำงานให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. ควรส่งเสริมการให้รางวัลแก่บุคลากรภายในสำนักงานที่มีความรับผิดชอบใน งาน และสามารถปฏิบัติงานด้านการศึกษาได้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

2. ควรให้ความสำคัญกับการคัดเลือกบุคลากร (กรณีจ้างเหมาบริการ) ที่มีทักษะ ด้านดิจิทัลที่สามารถเรียนรู้ เท้าทันเทคโนโลยี และนำเทคโนโลยี สารสนเทศใหม่ ๆ ใน ปัจจุบันมาปรับใช้ในการพัฒนาการทำงานขับเคลื่อนด้านการศึกษาของหน่วยงาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งถัดไป

ขอบเขตการศึกษาในครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรใน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการที่ 2 และเขตตรวจราชการส่วนกลาง ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าในการศึกษารั้งต่อไปควรศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นบุคลากรด้านการศึกษา ในหน่วยงานอื่น ๆ ในพื้นที่เดียวกับหน่วยงานที่ผู้วิจัยศึกษา เช่น สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ หรือศึกษากลุ่มตัวอย่างจากสำนักงานศึกษาธิการ จังหวัดในพื้นที่เขตตรวจราชการอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย แตกต่าง สามารถ นำมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบผลการศึกษาเพื่อใช้ประกอบการพัฒนาประสิทธิภาพการ ทำงานด้านดิจิทัลของหน่วยงานตามบริบทพื้นที่ และภารกิจของหน่วยงานได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). แผนปฏิบัติการด้านดิจิทัลเพื่อการศึกษา (พ.ศ. 2566-2570) ของกระทรวงศึกษาธิการ. สืบค้น 17 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://itdept.ipst.ac.th/wp-content/uploads/2023/04/MOE-DIGITAL-66-70.pdf>
- คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 19/2560 เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาใน ภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ. (2560, 3 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนพิเศษ 96 ง. หน้า 14.

ชาคริตส์ ปานผ่อง และคณะ. (2566). การศึกษาแรงจูงใจในการทำงาน การยอมรับเทคโนโลยี และวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในกรมโยธาธิการและผังเมือง. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 5 (น. 104-110). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

นรภัทร พัชรพรพรรณ. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมองค์กร ลักษณะความเป็นผู้นำ ความสามารถทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและประสิทธิภาพองค์การ (วิทยาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศ). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 19/2560 เรื่องการปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 3 เมษายน พุทธศักราช 2560. (2565, 8 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 139 ตอนพิเศษ 69 ก. หน้า 14.

รุ่งนภา แก้วถิ่นเกิด. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรศาลในภาค 6 (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สกล สุขเสริมส่งชัย และคณะ. (2565). การจัดการปกครองในรัฐบาลดิจิทัลในประเทศไทย. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 5(4), 41-48.

สิริกร สุโขไพศาล. (2556). วัฒนธรรมองค์กรและแรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพการทำงานของข้าราชการพลเรือนในกรุงเทพมหานคร (ปริญญานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สำนักงาน ก.พ. (2561). ทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล. สืบค้น 10 มีนาคม 2567, จาก <https://www.ocsc.go.th/หนังสือเวียน/ว6-2561-ทักษะด้านดิจิทัลของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐเพื่อการปรับเปลี่ยนเป็นรัฐบาลดิจิทัล#gsc.tab=0>: สำนักงาน ก.พ.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row.

องค์กรแห่งการเรียนรู้กลไกสำคัญในการเพิ่มความสามารถ ในการแข่งขันอย่างยั่งยืน*

LEARNING ORGANIZATION A KEY MECHANISM FOR ENHANCING SUSTAINABLE COMPETITIVE ADVANTAGE

นันทยา รุ่งกลิ่น

Nantaya Ruenklin

บริษัท เอเชีย คอนเน็ค คอร์ปอเรชั่น จำกัด

Asia Connect Corporation Co., Ltd.

Corresponding Author E-mail: Nantaya.r99@gmail.com

บทคัดย่อ

ในยุคที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว องค์กรแห่งการเรียนรู้ มีบทบาทสำคัญในการช่วยให้บุคลากรและองค์กรสามารถปรับตัวและสร้างนวัตกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ Peter Senge ได้นำเสนอ วินัย 5 ประการ ที่ช่วยเสริมสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ 1. ความรอบรู้แห่งตน (การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มศักยภาพ) 2. แบบแผนความคิด (เข้าใจสมมติฐานพื้นฐานและเปิดรับมุมมองใหม่) 3. วิสัยทัศน์ร่วม (สร้างเป้าหมายและแรงขับเคลื่อนร่วมกัน) 4. การเรียนรู้เป็นทีม (ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ) และ 5. การคิดเชิงระบบ (เข้าใจความเชื่อมโยงขององค์ประกอบต่าง ๆ ในองค์กร) ความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน คือการรักษาความได้เปรียบทางธุรกิจในระยะยาว ซึ่งเกิดจากการสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า ความยืดหยุ่นในการปรับตัว และนวัตกรรมที่ตอบโจทย์การเปลี่ยนแปลงของตลาด องค์กรแห่งการเรียนรู้ช่วยเสริมสร้างความสามารถนี้ผ่าน 3 กลไกหลัก ได้แก่ 1. การสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง 2. ความคล่องตัวในการปรับตัวต่อโอกาสและความท้าทาย และ 3. วัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการทดลองและการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยวัฒนธรรมที่เปิดกว้าง ผู้นำที่ส่งเสริมการเรียนรู้ และ โครงสร้างองค์กรที่ยืดหยุ่น พร้อมทั้งใช้เครื่องมือ เช่น ชุมชนนักปฏิบัติ และการทบทวนหลัง เพื่อสกัดบทเรียนจากประสบการณ์ ในยุคดิจิทัลองค์กรที่ลงทุนในการเรียนรู้

*Received March 19, 2025; Revised April 5, 2025; Accepted April 11, 2025

อย่างต่อเนื่องจะสามารถรักษาความสามารถในการแข่งขันและสร้างคุณค่าร่วมกับสังคมได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: องค์การแห่งการเรียนรู้; การแข่งขันอย่างยั่งยืน; นวัตกรรม; วัฒนธรรมองค์กร

Abstract

In an era of rapid change, learning organizations play a crucial role in enabling individuals and organizations to adapt and innovate effectively. Peter Senge's Five Disciplines that strengthen learning organizations: Personal Mastery (continuous self-development to enhance potential), Mental Models (understanding underlying assumptions and embracing new perspectives), Shared Vision (establishing common goals and collective motivation), Team Learning (encouraging knowledge exchange and effective collaboration), and Systems Thinking (understanding interconnections among organizational components). Sustainable competitive advantage refers to the ability to maintain long-term business success by creating customer value, maintaining adaptability, and fostering innovation that responds to market changes. Learning organizations enhance this capability through three key mechanisms: 1. Continuous innovation, 2. Agility in adapting to opportunities and challenges, and 3. A learning culture that encourages experimentation and knowledge sharing. Successful learning organization requires an open culture, leaders who promote learning, and flexible organizational structures. Essential tools include Communities of Practice, which facilitate knowledge sharing among professionals, and After-Action Reviews, which extract valuable lessons from experiences. In the digital era, organizations that continuously invest in learning will maintain their competitive advantage and create long-term societal value.

Keywords: Learning Organization; Sustainable Competition; Innovation; Organizational Culture

บทนำ

ปัจจุบันความผันผวนและความท้าทายในการดำเนินธุรกิจเพิ่มสูงขึ้น องค์กรต่าง ๆ จำเป็นต้องแสวงหากลไกที่จะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน แนวคิดเรื่อง องค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ได้รับการยอมรับว่าเป็นกลไกสำคัญที่ ช่วยให้องค์กรสามารถปรับตัว พัฒนา และรักษาความได้เปรียบทางการแข่งขันได้ในระยะ ยาว องค์กรแห่งการเรียนรู้เน้นการพัฒนาศักยภาพในการสร้าง สะสม และใช้ประโยชน์จาก ความรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของ สภาพแวดล้อมทางธุรกิจ การศึกษาในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมาพบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ เชื่อมโยงกับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนผ่านกลไกสำคัญหลายประการ ได้แก่ การสร้างนวัตกรรมและเทคโนโลยีเป็นการเปลี่ยนแปลงเชิงพลวัตที่ไม่หยุดนิ่ง และ แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในอนาคตที่ไม่สามารถคาดเดาได้ล่วงหน้า ความคล่องตัวและ ความสามารถในการปรับตัว การสร้างคุณค่าร่วมและความยั่งยืน (กรรณภัทร กันแก้ว และคณะ, 2563) กลไกเหล่านี้ช่วยให้องค์กรสามารถรับมือกับความท้าทายในปัจจุบันและ อนาคต พร้อมทั้งแสวงหาโอกาสใหม่ ๆ ทางธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ในประเทศไทย องค์กรชั้นนำหลายแห่งได้นำแนวคิดองค์กรแห่งการเรียนรู้มา ประยุกต์ใช้อย่างประสบความสำเร็จ ทั้ง ปตท. ซีพี ออลล์ ไทยเบฟเวอเรจ และแสนสิริ องค์กรเหล่านี้สามารถพัฒนาความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนผ่านการเสริมสร้าง วัฒนธรรมการเรียนรู้ การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านการเรียนรู้ และการสร้างระบบที่ ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง บทความนี้จะนำเสนอกลไก สำคัญที่เชื่อมโยงองค์กรแห่งการเรียนรู้กับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน พร้อม ยกตัวอย่างการประยุกต์ใช้ในองค์กรธุรกิจไทย เพื่อให้ผู้บริหารและผู้สนใจสามารถนำ แนวคิดและบทเรียนไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาองค์กรของตนเองต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้รับความสนใจอย่างต่อเนื่องในวงการ บริหารองค์กรและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะในบริบทของการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วในยุคดิจิทัล องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นรูปแบบองค์กรที่เน้นการพัฒนา ความสามารถในการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างผลลัพธ์ที่มีคุณค่าและยั่งยืน องค์กรแห่งการเรียนรู้มีลักษณะสำคัญคือ การส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งองค์กร ทั้งใน ระดับบุคคล ทีม และองค์กร โดยการเรียนรู้ไม่ได้หมายถึงเพียงการฝึกอบรมหรือ

การศึกษาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเรียนรู้จากประสบการณ์ การแบ่งปันความรู้ และการสร้างนวัตกรรมร่วมกัน แนวคิดนี้ได้เริ่มเข้ามามีอิทธิพลในวงการบริหารไทยตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษ 1990 และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยได้รับอิทธิพลหลักจากแนวคิดของผู้เขียนหนังสือ “The Fifth Discipline” ที่นำเสนอวินัย 5 ประการสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางในวงการบริหารทั่วโลก Peter Senge (2006) ประกอบด้วย

1. ความรอบรู้แห่งตน (Personal Mastery) การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามความสนใจและความถนัด โดยกำหนดเป้าหมายส่วนตัวที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์องค์กร ซึ่งช่วยสร้างแรงจูงใจภายในและความมุ่งมั่นในการพัฒนา

2. แบบแผนความคิด (Mental Models) การตระหนักรู้ถึงกรอบความคิดและความเชื่อของตนเอง พร้อมเปิดใจรับฟังมุมมองที่หลากหลาย มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดเผย และยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งนำไปสู่การปรับเปลี่ยนความคิดและการสร้างนวัตกรรม

3. วิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) การสร้างภาพอนาคตที่ทุกคนในองค์กรปรารถนาาร่วมกัน โดยให้บุคลากรทุกระดับมีส่วนร่วม มีการสื่อสารที่ทั่วถึง และเชื่อมโยงวิสัยทัศน์กับค่านิยมของบุคลากร วิสัยทัศน์ควรชัดเจน ท้าทาย และสร้างแรงบันดาลใจ

4. การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) - การแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างสมาชิกในทีม โดยสร้างพื้นที่ปลอดภัยทางจิตวิทยา มีระบบการสื่อสารที่เปิดกว้าง และกระบวนการสะท้อนคิดที่สม่ำเสมอ รวมถึงการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ข้ามพื้นที่และเวลา

5. การคิดเชิงระบบ (Systems Thinking) การมองเห็นภาพรวม ความเชื่อมโยงและความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ในระบบ ซึ่งเป็นหัวใจที่เชื่อมโยงวินัยทั้ง 4 ข้อข้างต้น ช่วยให้องค์กรเข้าใจสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาและผลกระทบในระยะยาว องค์กรที่ส่งเสริมการคิดเชิงระบบจะแก้ไขปัญหาซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า

วินัย 5 ประการนี้ทำงานร่วมกันและเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อสร้างรากฐานที่มั่นคงสำหรับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีความสามารถในการปรับตัวและสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง

ความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

ความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนได้รับความสนใจอย่างมากในวงการวิชาการและธุรกิจไทย (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.) อธิบายว่า หลักการของเรื่องนี้คือการที่ธุรกิจให้ความสำคัญกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ มีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดีและการบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการดำเนินงานอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม อย่างเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการดำเนินธุรกิจ โดยปกติความสามารถนี้หมายถึงการสร้างและรักษาความได้เปรียบเหนือคู่แข่งในระยะยาว โดยต้องสร้างคุณค่าให้ลูกค้า ผลตอบแทนให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและความยืดหยุ่นพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมทางธุรกิจ บุญทริกา วงษ์วานิช และกฤษฎา เขียววัฒนสุข (2565) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบเชิงสาเหตุของความสามารถเชิงพลวัตและคุณภาพของระบบสารสนเทศต่อผลการดำเนินงานของบริษัทผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นความสามารถในการบูรณาการ สร้าง และปรับเปลี่ยนทรัพยากรให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงภายนอก ประกอบด้วยสามองค์ประกอบ ได้แก่ ความสามารถในการตรวจจับโอกาสและภัยคุกคาม (Sensing) ความสามารถในการฉกฉวยโอกาส (Seizing) และความสามารถในการปรับเปลี่ยนองค์กร (Transforming) ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของธุรกิจไทย ได้แก่ 1. วิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและมุ่งเน้นการเติบโตระยะยาว 2. ความสามารถหลักที่ยากต่อการลอกเลียนแบบ 3. วัฒนธรรมนวัตกรรมทั่วทั้งองค์กร 4. การบริหารห่วงโซ่คุณค่าอย่างมีประสิทธิภาพ และ 5. การสร้างพันธมิตรทางธุรกิจเชิงกลยุทธ์ ประเด็นความเชื่อมโยงระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้กับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนได้รับความสนใจจากนักวิชาการไทยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างระดับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับผลการดำเนินงานทางธุรกิจในองค์กรไทย โดยเฉพาะด้านการสร้างนวัตกรรม การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาด และความพึงพอใจของลูกค้า องค์กรที่พัฒนาวิสัย 5 ประการตามแนวคิดของ Senge อย่างเข้มแข็งสามารถปรับตัวต่อวิกฤตได้ดีกว่าองค์กรที่ไม่ได้เน้นการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ กรรณภัทร กันแก้ว และคณะ (2563) พบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันผ่านกลไกสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. การเพิ่มความสามารถในการสร้างนวัตกรรม ช่วยให้องค์กรพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น

2. การพัฒนาความคล่องตัวขององค์กร ช่วยให้รับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ช่วยให้องค์กรปรับปรุงคุณภาพ ลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

จากการทบทวนวรรณกรรม สรุปได้ว่าองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ผ่านการพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรม การปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ในบริบทของประเทศไทยที่กำลังเผชิญความท้าทายในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันและการปรับตัวสู่เศรษฐกิจดิจิทัล การพัฒนาองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จึงเป็นกลยุทธ์สำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืนในระยะยาว

วัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้

วัฒนธรรมองค์กรเป็นรากฐานสำคัญของการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ เนื่องจากหล่อหลอมค่านิยม ความเชื่อ และพฤติกรรมของสมาชิก องค์กรที่มีวัฒนธรรมการเรียนรู้เข้มแข็งมีคุณลักษณะ 4 ประการ ได้แก่ Peter Senge (2006)

1. การเปิดกว้างทางความคิด องค์กรที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะส่งเสริมให้สมาชิกกล้าแสดงความคิดเห็น ยอมรับความหลากหลายทางความคิด เปิดใจต่อมุมมองที่แตกต่าง และพร้อมเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง โดยมอง “ความผิดพลาด” ไม่ใช่เป็นสิ่งที่ต้องลงโทษ แต่เป็นโอกาสในการเรียนรู้และปรับปรุง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการจุดประกายนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์

2. ความไว้วางใจและการเคารพซึ่งกันและกัน ระดับของความไว้วางใจที่สูงในองค์กรทำให้บุคลากรรู้สึกปลอดภัยทาง ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานสำหรับการเรียนรู้ร่วมกัน สมาชิกจะกล้าแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ชักถามข้อสงสัย และยอมรับความผิดพลาดของตนโดยไม่หวาดกลัวหรือถูกตัดสิน องค์กรที่ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความเคารพจะช่วยให้ทีมงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. ความตระหนักในความสำคัญของการเรียนรู้ องค์กรควรปลูกฝังค่านิยมเรื่องการเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมตั้งแต่กระบวนการคัดเลือกบุคลากร การปฐมนิเทศ การประเมินผล ไปจนถึงการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีการสื่อสารอย่างสม่ำเสมอถึงความสำคัญของการเรียนรู้ต่อความสำเร็จขององค์กร ผู้นำต้องแสดงบทบาทเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้

4. การทำงานร่วมกันและการแบ่งปันความรู้ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อมีการทำงานร่วมกันและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างบุคลากร องค์กรควรสร้างระบบหรือพื้นที่ ที่เอื้อต่อการแบ่งปันความรู้ เช่น ชุมชนนักปฏิบัติ, แพลตฟอร์มออนไลน์, เว็บบอร์ด หรือการประชุมอย่างไม่เป็นทางการ โดยไม่ยึดติดกับตำแหน่งหรืออำนาจหน้าที่ แต่เน้นการสร้างบรรยากาศของ “การเรียนรู้ร่วมกัน”

แนวทางสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร

ผู้นำมีบทบาทสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร Brightsidepeople (2564) พบว่าแนวทางการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กรมีองค์ประกอบดังนี้

1. มีผู้นำเป็นแบบอย่าง ผู้นำมีบทบาทสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ผ่านการพูด (Say) การปฏิบัติ (Act) และการบริหาร (Operate) โดยเป็นตัวอย่างในการแบ่งปันความรู้ ตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ และเปิดรับความคิดเห็นจากพนักงาน

2. ส่งเสริมวัฒนธรรม Feedback การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดจากการทำงานจริงและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การให้ Feedback ที่ดีควรเกิดขึ้นทันที ชัดเจน ปราศจากอคติ และมีเจตนาเพื่อพัฒนา

3. สร้างช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย นอกจากการฝึกอบรมแล้ว องค์กรควรสนับสนุน Platform การเรียนรู้ที่เข้าถึงง่าย ให้พนักงานเลือกเรียนได้ตามความสนใจ และเปิดโอกาสให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน

4. ให้รางวัลกับการเรียนรู้ การให้รางวัลช่วยกระตุ้นให้พนักงานมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ อาจเป็นรางวัลจากการเรียนออนไลน์ การยกย่องในที่สาธารณะ หรือสิทธิพิเศษต่าง ๆ เพื่อสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนา

5. คัดเลือกคนที่รักการเรียนรู้ การรับพนักงานที่มีทัศนคติใฝ่เรียนรู้จะช่วยเสริมสร้างวัฒนธรรมนี้ในองค์กร คำถามสัมภาษณ์ เช่น “ทักษะใหม่ที่คุณเพิ่งเรียนรู้คืออะไร?” ช่วยคัดกรองบุคคลที่พร้อมพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

6. ทำให้การเรียนรู้เป็นค่านิยมหลัก องค์กรควรกำหนดให้ “การเรียนรู้” เป็นหนึ่งในค่านิยมหลัก เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจและปฏิบัติร่วมกัน

การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ไม่ใช่หน้าที่ของฝ่ายบุคคล (HR) เท่านั้น แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากทั้งองค์กร ตั้งแต่ผู้นำจนถึงพนักงานทุกระดับ ด้วยการกำหนดค่านิยมที่ชัดเจน เป็นแบบอย่างที่ดี และออกแบบระบบสนับสนุนให้การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของการทำงาน

โครงสร้างและระบบสนับสนุนการเรียนรู้

โครงสร้างองค์กรและระบบสนับสนุนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่มีโครงสร้างแบบยืดหยุ่นมีความสามารถในการเรียนรู้และปรับตัวสูงกว่าองค์กรที่มีโครงสร้างแบบดั้งเดิม ลักษณะโครงสร้างที่เอื้อต่อการเรียนรู้ประกอบด้วย Peter Senge (2006)

1. โครงสร้างแบบแบนราบ (Flat Structure) มีลำดับชั้นการบังคับบัญชาน้อย ช่วยให้การสื่อสารรวดเร็วและลดอุปสรรคในการแลกเปลี่ยนความรู้
2. การกระจายอำนาจการตัดสินใจ (Decentralization) ให้ทีมและบุคลากรระดับปฏิบัติการมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาองค์กร
3. โครงสร้างแบบทีมข้ามสายงาน (Cross-functional Teams) รวมบุคลากรจากหลากหลายความเชี่ยวชาญมาทำงานร่วมกัน ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และมุมมองที่หลากหลาย
4. โครงสร้างแบบเครือข่าย (Network Structure) ที่เน้นการเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอก เพิ่มการเข้าถึงความรู้และความคล่องตัวในการปรับตัว

กระบวนการและวิธีการเรียนรู้องค์กร

ระบบการจัดการความรู้เป็นอีกองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยสนับสนุนการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยเป็นกลไกในการรวบรวม จัดเก็บ แบ่งปัน และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ภายในองค์กร เกี่ยวข้องกับกระบวนการที่หลากหลาย ซึ่งสามารถแบ่งได้ตามกรอบจาก David et al., (2551) ดังนี้

1. สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
 - 1.1 ความปลอดภัยทางจิตใจ พนักงานรู้สึกกว่าตนเองสามารถแสดงความคิดเห็น ถามคำถาม หรือยอมรับข้อผิดพลาดโดยไม่ถูกตำหนิหรือวิจารณ์อย่างรุนแรง ซึ่งจะช่วยให้เกิดวัฒนธรรมของความกล้าที่จะเรียนรู้และปรับปรุงตัวเอง
 - 1.2 การเปิดรับความคิดที่หลากหลายและการใช้เวลาในการสะท้อนผล องค์กรควรส่งเสริมให้สมาชิกกล้าเสนอแนวคิดที่แตกต่าง และจัดให้มีช่วงเวลาในการทบทวนประสบการณ์ เพื่อเรียนรู้จากสิ่งที่เกิดขึ้นอย่างลึกซึ้ง
 - 1.3 การยอมรับความล้มเหลวว่าเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ การสร้างวัฒนธรรมที่ไม่มองความล้มเหลวว่าเป็นความผิดพลาด แต่เป็นบทเรียนที่มีคุณค่า จะช่วยให้พนักงานกล้าลองทำสิ่งใหม่ ๆ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง

2. กระบวนการและแนวปฏิบัติการเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม

2.1 การทดลอง การส่งเสริมให้มีการทดสอบแนวคิดหรือวิธีการใหม่ เช่น ทดลองเปิดตัวผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ขนาดเล็กก่อนขยายผลทั่วประเทศ ช่วยลดความเสี่ยงและเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง

2.2 การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล การจัดเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและปริมาณเพื่อนำมาวิเคราะห์เชิงลึก ช่วยให้การตัดสินใจเป็นไปอย่างมีเหตุผลและแม่นยำมากยิ่งขึ้น

2.3 การศึกษาและฝึกอบรม การจัดอบรมหลักสูตรต่าง ๆ หรือเวิร์กช็อปที่หลากหลาย ช่วยเสริมสร้างทักษะใหม่และขยายขอบเขตความรู้ของพนักงาน

3. การสนับสนุนจากผู้นำ

3.1 ผู้นำควรเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ ผู้นำควรมีความใฝ่รู้ เข้าร่วมการอบรม และแสดงให้เห็นว่าแม้ในตำแหน่งสูงก็ยังคงต้องพัฒนาและเรียนรู้อยู่เสมอ

3.2 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ การลงทุนในระบบพัฒนา เช่น งบประมาณ เวลา หรือเครื่องมือเทคโนโลยีที่จำเป็น ช่วยสนับสนุนให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง

3.3 การส่งเสริมการทดลองและการเรียนรู้จากความล้มเหลว ผู้นำที่เปิดโอกาสให้ทีมทดลองสิ่งใหม่ พร้อมให้การสนับสนุนเมื่อเกิดความผิดพลาด จะช่วยกระตุ้นนวัตกรรมและการปรับปรุงงานอย่างไม่หยุดยั้ง

กระบวนการและวิธีการเรียนรู้องค์กร

กระบวนการและวิธีการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยให้องค์กรเปลี่ยนผ่านไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างแท้จริง ในยุคที่สภาพแวดล้อมทางธุรกิจเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว องค์กรจำเป็นต้องมีกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเพื่อปรับตัวและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง บทความนี้จะนำเสนอกระบวนการและวิธีการเรียนรู้องค์กรที่สำคัญ พร้อมยกตัวอย่างการประยุกต์ใช้ในองค์กรต่าง ๆ

การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning)

อรุณฉัตร ศุรวาณิชย์ และชนันญา น้อยสันเทียะ (2564) กล่าวว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) คือกระบวนการสร้างความรู้ ทักษะ และเจตคติ ด้วยการนำเอา ประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาบูรณาการเพื่อสร้างการเรียนรู้ใหม่ ๆ ขึ้น การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นวงจรต่อเนื่องที่ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1. การ

มีประสบการณ์จริง 2. การสังเกตและสะท้อนคิด 3. การสร้างแนวคิดและหลักการ และ 4. การทดลองและประยุกต์ใช้ ตัวอย่างการนำไปใช้ในองค์กรเช่น บริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) หรือ SCG เป็นตัวอย่างองค์กรที่นำแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์มาใช้อย่างเป็นระบบ โดยใช้วิธีการเรียนรู้จากประสบการณ์ผ่านโครงการ “Action Learning” ที่ให้พนักงานได้ทำงานในโครงการจริงที่มีความท้าทายและหลากหลาย โดยจัดให้มีการประชุมสะท้อนคิดอย่างสม่ำเสมอ ทั้งในระหว่างและหลังการดำเนินโครงการ เพื่อให้ทีมได้แลกเปลี่ยนมุมมอง บทเรียน และแนวทางการปรับปรุง จากนั้นจึงนำบทเรียนที่ได้มาสรุปเป็นแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practices) เพื่อขยายผลไปยังส่วนอื่น ๆ ขององค์กร เมื่อทีมการตลาดของ SCG ต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แทนที่จะใช้เพียงการวิจัยตลาดแบบทั่วไป ทีมงานได้ลงพื้นที่จริงเพื่อสังเกตพฤติกรรมการใช้งานของลูกค้า ทำให้ค้นพบว่าลูกค้ามีความกังวลเกี่ยวกับผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของบรรจุภัณฑ์ แต่ยังกังวลเรื่องความแข็งแรงและการเก็บรักษาสินค้า จากประสบการณ์นี้ ทีมได้นำมาสะท้อนคิดร่วมกัน สรุปเป็นแนวคิดเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมแต่ยังคงความแข็งแรง แล้วจึงพัฒนาเป็นนวัตกรรมบรรจุภัณฑ์ใหม่ที่ตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้าอย่างแท้จริง (Okmd, ม.ป.ป.)

การทบทวนหลังปฏิบัติงาน (After Action Review)

เครื่องมือที่นำมาใช้ในกระบวนการทำงาน เพื่อทบทวนวิธีการทำงานทั้งด้านความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ไม่ใช่การค้นหาคนที่ทำผิดพลาดไม่ใช่การกล่าวโทษ แต่เป็นการทบทวนเพื่อร่วมกันสะท้อน และทบทวนกระบวนการต่าง ๆ นำบทเรียนที่ได้จากความสำเร็จและปัญหาที่เกิดขึ้น มาจัดทำและพัฒนากระบวนการทำงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น โดยมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงาน แบ่งวิธีการเป็น 2 ลักษณะ คือ 1. การทำ AAR สำหรับผู้ร่วมกิจกรรมเพื่อสะท้อนความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรค และสิ่งที่ผู้ร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้ โดยใช้ 5 คำถาม หลังจากนั้นผู้จัดการกิจกรรมจะรวบรวมข้อมูลที่ได้จากผู้ร่วมกิจกรรมไปพัฒนาปรับปรุงกระบวนการจัดกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และ 2. การทำการทบทวนหลังปฏิบัติงาน (AAR) สำหรับผู้จัดการกิจกรรม เพื่อสะท้อนการจัดกิจกรรมแต่ละครั้ง ให้เห็นทุกกระบวนการ ตั้งแต่ก่อน ระหว่าง และหลังจัดกิจกรรม ทำให้ทีมงานเกิดการเรียนรู้ร่วมกันว่า อะไรคือสิ่งที่พัฒนาได้ดี อะไรคือปัญหาอุปสรรค และสรุปแนวทางแก้ปัญหาร่วมกัน เพื่อจัดทำเป็นแนวทาง/ขั้นตอน ของการทำงานกิจกรรมครั้งต่อไป หรือเรียนรู้ต่อยอดไปที่กิจกรรมอื่น ๆ (Siriroj, 2562)

ชุมชนนักปฏิบัติ (Communities of Practice - CoP)

สวทช. (2557) กลุ่มคนที่มารวมตัวกันเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ และความสนใจในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาทักษะและความเชี่ยวชาญร่วมกันผ่านการเรียนรู้และการปฏิบัติที่ดีขึ้น ชุมชนนี้มักเน้นการแบ่งปันวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best practices) และช่วยให้สมาชิกสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ชุมชนนักปฏิบัติถูกพัฒนาขึ้นโดย ดร. Etienne Wenger และทีมงาน ซึ่งเป็นผู้บุกเบิกแนวคิดนี้ผ่านการศึกษากิจการฝึกงาน พวกเขาพบว่าการแลกเปลี่ยนความรู้ในสังคมการฝึกงานมีส่วนสำคัญในการสร้างประสิทธิภาพ และได้ตั้งชื่อกลุ่มนี้ว่า “ชุมชนนักปฏิบัติ” แนวคิดนี้ได้รับความนิยมมากขึ้นหลังจากหนังสือ Communities of Practice – Learning, Meaning, and Identity ถูกเผยแพร่ในปี ค.ศ. 1998 ตั้งแต่นั้นมา ชุมชนนักปฏิบัติได้กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการความรู้ โดยเฉพาะการแลกเปลี่ยนความรู้ภายในและระหว่างองค์กร

ความสำคัญของชุมชนนักปฏิบัติได้แก่

1. เชื่อมโยงคน ชุมชนนักปฏิบัติช่วยให้คนที่อาจไม่เคยมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กันได้มาพบปะแลกเปลี่ยนความรู้
 2. เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยน ชุมชนนี้เป็นพื้นที่สำหรับการสื่อสารและแบ่งปันข้อมูล ประสบการณ์ และเรื่องราวระหว่างสมาชิก
 3. สร้างการสนทนาและแก้ปัญหา ชุมชนนักปฏิบัติช่วยให้สมาชิกได้ร่วมกันสำรวจแนวทางใหม่ ๆ แก้ปัญหาท้าทาย และสร้างโอกาสที่เป็นประโยชน์
 4. กระตุ้นการเรียนรู้ ชุมชนนี้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร การสอน การติดตาม และการสะท้อนความคิด ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะและความรู้ของสมาชิก
 5. จัดและเผยแพร่ความรู้ ชุมชนนักปฏิบัติช่วยรวบรวมและเผยแพร่ความรู้ที่มีอยู่เพื่อช่วยให้สมาชิกพัฒนาการทำงานและแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด
 6. ส่งเสริมความร่วมมือ ชุมชนสนับสนุนการทำงานร่วมกันทั้งภายในกลุ่ม องค์กร และระหว่างองค์กร โดยเปิดโอกาสให้ความคิดและข้อมูลไหลเวียนได้อย่างอิสระ
 7. สร้างความรู้ใหม่ ชุมชนนักปฏิบัติช่วยให้สมาชิกสามารถถ่ายโอนความรู้และประสบการณ์ไปสู่การปฏิบัติจริง และปรับใช้กับเทคโนโลยีหรือการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ
- สรุปได้ว่า ชุมชนนักปฏิบัติเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการความรู้และการพัฒนาองค์กร โดยช่วยให้สมาชิกได้เรียนรู้ แบ่งปันประสบการณ์ และสร้างความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนางานให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การทดลองและการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม (Experimental Learning)

การทดลองและการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมเป็นกระบวนการที่องค์กรสนับสนุนให้บุคลากรหรือทีมทดลองแนวคิดใหม่ ๆ ในขนาดเล็กและเรียนรู้จากผลลัพธ์ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงก่อนขยายผลในวงกว้าง การทดลองและการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมมีหลักการสำคัญคือ “ล้มเร็ว เรียนรู้เร็ว” (Fail Fast, Learn Fast) โดยเน้นการทดลองที่มีต้นทุนต่ำ รวดเร็ว และสามารถเก็บข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การประยุกต์ใช้ในองค์กร เช่น ธนาคารกสิกรไทยเป็นองค์กรที่นำแนวคิดการทดลองและการเรียนรู้เชิงนวัตกรรมมาใช้อย่างเป็นระบบ ผ่านโครงการ “KBTG Sandbox” โดยมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การระบุปัญหาหรือโอกาส 2. การสร้างแนวคิดและสมมติฐาน 3. การออกแบบการทดลองขนาดเล็ก 4. การทดสอบและเก็บข้อมูล และ 5. การวิเคราะห์ผลและปรับปรุง ตัวอย่างเช่น ทีมพัฒนาผลิตภัณฑ์ของธนาคารสังเกตว่าลูกค้ารุ่นใหม่มีความสนใจในการลงทุนแต่ยังขาดความรู้และประสบการณ์ จึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับการลงทุนรายย่อย แทนที่จะใช้เวลาและทรัพยากรมหาศาลในการพัฒนาแอปพลิเคชันเต็มรูปแบบ ทีมได้สร้างต้นแบบอย่างง่าย (Prototype) ที่มีฟังก์ชันพื้นฐาน และทดลองให้กลุ่มลูกค้าเป้าหมายจำนวน 100 คนทดลองใช้งาน จากการทดลองพบว่า ลูกค้าชื่นชอบฟังก์ชันการจำลองการลงทุนที่ให้ลองลงทุนด้วยเงินสมมติก่อนตัดสินใจลงทุนจริง แต่ยังคงมีความกังวลเรื่องความปลอดภัยของข้อมูล ทีมจึงนำข้อมูลนี้มาปรับปรุงต้นแบบ โดยเพิ่มฟังก์ชันการจำลองการลงทุนให้ซับซ้อนและสมจริงยิ่งขึ้น และเพิ่มการสื่อสารเรื่องความปลอดภัยของข้อมูล ก่อนทดลองกับกลุ่มลูกค้าอีกครั้ง กระบวนการทดลองและปรับปรุงนี้ดำเนินการซ้ำหลายรอบ จนได้แอปพลิเคชันที่ตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้าอย่างแท้จริง

องค์ความรู้ที่ได้จากองค์กรแห่งการเรียนรู้และความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรแห่งการเรียนรู้กับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน โดยส่วนบนแสดงการเชื่อมโยงแบบลำดับขั้น จากวินัย 5 ประการของ Peter Senge ผ่านกลไกสำคัญ 3 ประการ (การสร้างนวัตกรรม ความคล่องตัวในการปรับตัว วัฒนธรรมการเรียนรู้) ไปสู่ความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ส่วนกลางแสดงองค์ประกอบหลักในการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยวัฒนธรรมองค์กรที่เปิดกว้าง ผู้นำที่สนับสนุนการเรียนรู้ และโครงสร้างองค์กรที่ยืดหยุ่น ส่วนล่างแสดงกระบวนการเรียนรู้ 4 รูปแบบ ได้แก่ การเรียนรู้จากประสบการณ์ การทบทวนหลังปฏิบัติงาน และการทดลองเชิง

นวัตกรรม แผนภาพนี้สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นกลยุทธ์สำคัญในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืนในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ภาพที่ 1 องค์กรแห่งการเรียนรู้และความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน

สรุป

การศึกษากลไกการเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้กับความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ชี้ให้เห็นว่าการสร้างนวัตกรรมอย่างต่อเนื่อง ความคล่องตัวในการปรับตัว การพัฒนาความสามารถเชิงพลวัต และการสร้างคุณค่าร่วมและความยั่งยืน เป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้องค์กรสามารถแข่งขันได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว องค์กรที่ต้องการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันจำเป็นต้องพัฒนาเป็นองค์กรแห่ง

การเรียนรู้ โดยการเสริมสร้างกลไกเหล่านี้ให้แข็งแกร่ง ซึ่งต้องอาศัยการสนับสนุนจากผู้นำ การสร้างวัฒนธรรมและโครงสร้างที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตลอดจนการลงทุนในทรัพยากร มนุษย์และเทคโนโลยีที่เหมาะสม องค์กรควรมีแผนยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในการสร้างองค์กร แห่งการเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายทางธุรกิจ พร้อมทั้งมีการติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มั่นใจว่าการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จะนำไปสู่ ความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืนได้จริง ในยุคที่ความรู้และนวัตกรรมเป็นหัวใจสำคัญของ ความสำเร็จทางธุรกิจ การพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้และการสร้างกลไกที่เชื่อมโยง การเรียนรู้กับความสามารถในการแข่งขันจึงไม่ใช่ทางเลือก แต่เป็นความจำเป็นสำหรับ องค์กรที่ต้องการเติบโตและประสบความสำเร็จในระยะยาว องค์กรที่สามารถบูรณาการ การเรียนรู้เข้ากับทุกมิติของการดำเนินงาน และใช้การเรียนรู้เป็นฐานในการสร้างนวัตกรรม พัฒนาความคล่องตัว เสริมสร้างความสามารถเชิงพลวัต และสร้างคุณค่าร่วม จะเป็นองค์กร ที่มีความได้เปรียบในการแข่งขันและสามารถสร้างความยั่งยืนทางธุรกิจได้อย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กรรณภัทร กันแก้ว และคณะ. (2563). องค์กรแห่งการเรียนรู้กับความท้าทายในการจัดการ ความรู้ในกระบวนการทัศน์การของเปลี่ยนแปลง. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและ นวัตกรรมท้องถิ่น*, 6(2), 241-254.
- ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). *หลักการและแนวความคิดพัฒนาองค์กรสู่ความ ยั่งยืน*. สืบค้น 10 มีนาคม 2568, <https://setsustainability.com/page/sustainability-management-process>
- บุญฤทธิ์ วังษ์วานิช และกฤษฎดา เขียววัฒนสุข. (2565). ผลกระทบเชิงสาเหตุของ ความสามารถเชิงพลวัตและคุณภาพของระบบสารสนเทศต่อผลการดำเนินงานของ บริษัทผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมในยุคดิจิทัล : การศึกษา ตัวแปรคั่นกลางด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ กระบวนการ และการตลาด. *Journal of Management Science Nakhon Pathom Rajabhat University*, 8(2), 422-445.
- สวทช. (2557). *ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practice – CoP)*. สืบค้น 10 มีนาคม 2568, https://www.nstda.or.th/home/knowledge_post/community-of-practice/

- อรุณฉัตร คุรุวานิชย์ และชนันญา น้อยสันเทียะ (2564). ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ หรือ *Experiential Learning Theory (ELT)*. สืบค้น 10 มีนาคม 2568, <https://www.lifeeducation.in.th/positive-education/Brightsidepeople>. (2564). 6 แนวทางสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ในองค์กร. สืบค้น 10 มีนาคม 2568, <https://brightsidepeople.com>
- David, A. et al. (2008). *Is Yours a Learning Organization?* สืบค้น 10 มีนาคม 2568, <https://hbr.org/2008/03/is-yours-a-learning-organization>
- Okmd. (ม.ป.ป.). *การจัดการองค์ความรู้ของ SCG*. สืบค้น 10 มีนาคม 2568, https://www.okmd.or.th/upload/pdf/chapter3_kc.pdf
- Senge, P.M. (2006). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. New York: Doubleday.
- Siroroj. (2562). *งานจัดการความรู้ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล, นิยามศัพท์ KM การทบทวนหลังปฏิบัติงาน (After Action Review: AAR)*. สืบค้น 10 มีนาคม 2568 <https://www2.si.mahidol.ac.th/km/knowledgeassets/definition/1975/>

แนวคิดด้วยความเสมอภาค วิเคราะห์ในเชิงปรัชญาทางการเมืองตะวันตก และตามแนวพุทธ*

THE CONCEPT OF EQUITY IS ANALYZED IN TERMS OF WESTERN POLITICAL PHILOSOPHY AND BUDDHIST PHILOSOPHY

จักรวาล เหมือนแจ่ม

Jakkawarn Mueanjaem

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: research0027@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งวิเคราะห์แนวคิดเรื่องความเสมอภาคในเชิงปรัชญา โดยเปรียบเทียบระหว่างปรัชญาตะวันตกและหลักคำสอนในพุทธศาสนา เพื่อค้นหามิติที่หลากหลายของความเสมอภาคและวิธีที่แนวคิดทั้งสองสามารถเสริมสร้างกันในบริบทสังคมสมัยใหม่ ปรัชญาตะวันตก ที่มุ่งเน้นการสร้างเสมอภาคผ่านโครงสร้างสังคม เช่น กฎหมาย เศรษฐกิจ และการเมือง โดยใช้ให้เห็นว่าการลดความเหลื่อมล้ำในระดับโครงสร้างคือกุญแจสู่ความยุติธรรม พุทธศาสนานำเสนอแนวคิดความเสมอภาคในระดับจิตวิญญาณ โดยเน้นการละวางอัตตาและการตระหนักถึงศักยภาพที่เท่าเทียมกันของมนุษย์ทุกคนในการเข้าถึงความหลุดพ้นจากทุกข์ บทความนี้ยังชี้ให้เห็นจุดร่วมของแนวคิดทั้งสอง ได้แก่ การปฏิเสธการแบ่งแยกและการเลือกปฏิบัติ รวมถึงการมุ่งสร้างสังคมในสังคม แนวคิดตะวันตกและพุทธศาสนายังมีจุดเด่นและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน โดยแนวคิดตะวันตกเน้นการแก้ไขปัญหาในระดับระบบ แต่ขาดความลึกซึ้งในด้านจิตใจ ขณะที่พุทธศาสนาเน้นการพัฒนาภายในที่สามารถลดความขัดแย้งในระยะยาว แต่ขาดกรอบปฏิบัติที่ชัดเจนในเชิงระบบ ยังได้เสนอกรณีศึกษา ที่ผสานโครงสร้างทางสังคมแบบตะวันตกกับคุณค่าจิตวิญญาณของพุทธศาสนา เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและจิตใจ การประยุกต์ใช้แนวคิดทั้งสองในบริบทสมัยใหม่ การสร้างสังคมที่สมดุลและยั่งยืน จำเป็นต้องอาศัยทั้งการจัดการระบบภายนอกและการพัฒนาภายในร่วมกัน

คำสำคัญ: ความเสมอภาค; ปรัชญาตะวันตก; ปรัชญาพุทธศาสนา

*Received March 11, 2025; Revised March 31, 2025; Accepted April 2, 2025

Abstract

This article aimed to analyze the concept of equality in philosophical terms by comparing Western philosophy and Buddhist teachings to explore the various dimensions of equality and how the two concepts can be complementary in the context of modern society. Western philosophy focuses on creating equality through social structures such as law, economics, and politics, suggesting that reducing inequality at the structural level is the key to justice. On the other hand, Buddhism presents the concept of equality at the spiritual level, emphasizing the abandonment of the ego and the realization of the equal potential of all human beings to reach liberation from suffering. The article also pointed out the common points of both concepts, namely the rejection of division and discrimination, and the focus on creating social justice. However, Western and Buddhist concepts also have different strengths and limitations. The Western concept emphasizes solving problems at the systemic level, but lacks depth in the spiritual aspect, while Buddhism emphasizes internal development that can reduce conflict in the long run but lacks a clear framework for systematic practice. It also presents a case study that combines Western social structures with Buddhist spiritual values to create a balance between economic and spiritual progress. It also analyzes the application of both concepts in the modern context, proposing that creating a balanced and sustainable society requires both external system management and internal development together.

Keywords: Equity; Western Philosophy; Buddhist Philosophy

บทนำ

ความเสมอภาคเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญในหลายมิติของสังคม ตั้งแต่การเมือง เศรษฐกิจ ไปจนถึงวัฒนธรรม แนวคิดนี้ไม่เพียงแต่เกี่ยวข้องกับการกระจายทรัพยากรหรือ สิทธิอย่างเท่าเทียม แต่ยังรวมถึงความเข้าใจในศักดิ์ศรีของมนุษย์และการยอมรับในความ หลากหลาย แนวคิดเรื่องความเสมอภาคได้รับการถกเถียงและตีความในบริบทที่แตกต่าง กันไป ทั้งในปรัชญาตะวันตกและในบริบทของพุทธศาสนา แนวทางการมองและการนำไป

ปรับใช้จึงมีความหลากหลายตามบริบททางวัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ของแต่ละสังคม (วรพจน์ วิศวฤทธิ์พิชิต, 2543)

ในยุคปัจจุบัน ความเสมอภาคเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสังคมที่ยุติธรรมและยั่งยืน แนวคิดนี้ช่วยลดความเหลื่อมล้ำและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมหลากหลายวัฒนธรรม (Rawls, 1971) ตัวอย่างเช่น การนำแนวคิดเรื่องความเสมอภาคไปใช้ในนโยบายสาธารณะ เช่น การศึกษาสำหรับทุกคน การดูแลสุขภาพอย่างทั่วถึง และการปกป้องสิทธิของกลุ่มคนชายขอบ แนวคิดนี้ยังเป็นพื้นฐานของกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่มุ่งปกป้องศักดิ์ศรีของมนุษย์ (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2545) ประชญาตะวันตก เช่น แนวคิดเรื่อง “ความยุติธรรมในฐานะความเสมอภาค” ของ John Rawls และปรัชญาสัญญาประชาคม (Social Contract) มุ่งเน้นการสร้างระบบที่ทำให้ทุกคนมีโอกาสที่เท่าเทียมกัน ในขณะที่แนวคิดทางตะวันออกโดยเฉพาะในพุทธศาสนา มุ่งเน้นความเสมอภาคในฐานะการยอมรับและเคารพในความแตกต่าง โดยมีพื้นฐานจากหลักอิทัปปัจจยตา (Dependent Origination) ที่เน้นความสัมพันธ์เชื่อมโยงของสรรพสิ่ง (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), 2546) คำถามสำคัญที่เกิดขึ้นคือ ความเสมอภาคมีความหมายอย่างไรในแต่ละบริบท? สำหรับตะวันตก ความเสมอภาคมักถูกมองในเชิงระบบและโครงสร้างทางสังคม ในขณะที่ในพุทธศาสนา ความเสมอภาคเป็นเรื่องของจิตใจและการพัฒนาในระดับบุคคล (สมภาร พรหมทา, 2539)

บทความนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์ความแตกต่างและความคล้ายคลึงของแนวคิดเรื่องความเสมอภาคในสองมุมมองหลัก ได้แก่ มุมมองตะวันตกที่เน้นการพัฒนาโครงสร้างทางสังคมเพื่อสร้างสังคมยุติธรรม และมุมมองของพุทธศาสนาที่มุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงจากภายในผ่านการพัฒนาจิตใจ การเปรียบเทียบนี้มีเป้าหมายเพื่อเข้าใจว่าแนวคิดทั้งสองสามารถเรียนรู้และสนับสนุนกันได้อย่างไรในบริบทของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในท้ายที่สุด บทความจะสรุปบทเรียนที่ได้จากการวิเคราะห์และเสนอแนวทางปฏิบัติที่สามารถนำแนวคิดเรื่องความเสมอภาคไปใช้ในบริบทของสังคมร่วมสมัย เช่น การออกแบบนโยบายที่คำนึงถึงความหลากหลายและการเสริมสร้างศักยภาพของบุคคลในสังคม บทเรียนเหล่านี้มีความสำคัญต่อการสร้างสังคมที่ให้คุณค่ากับความแตกต่างและส่งเสริมความยุติธรรมในทุกระดับ

ความแตกต่างระหว่าง “ความเสมอภาคในตะวันตก” และ “ความเสมอภาคในพระพุทธศาสนา”

ความเสมอภาคในโอกาส (Equity of Opportunity) หมายถึง การที่ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสทางสังคม เช่น การศึกษาและการจ้างงาน โดยไม่ถูกกีดกันด้วยเหตุผลของเชื้อชาติ เพศ หรือสถานะทางเศรษฐกิจ (Sen, 1992) แนวคิดนี้มุ่งเน้นการกำจัดอุปสรรคที่ขัดขวางการเข้าถึงทรัพยากรเพื่อให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม ในขณะที่ความเสมอภาคในผลลัพธ์ (Equity of Outcome) เน้นการสร้างผลลัพธ์ที่เท่าเทียมกัน เช่น การลดช่องว่างระหว่างรายได้และการกระจายทรัพยากรอย่างเท่าเทียม ความแตกต่างนี้สะท้อนมิติทางปรัชญาและการเมืองที่มีความหลากหลายในแนวทางปฏิบัติ

มิติทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ

มิติทางการเมือง ความเสมอภาคในเชิงการเมืองหมายถึง การให้ทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง เช่น สิทธิในการเลือกตั้งและการแสดงความคิดเห็น ในประเทศไทย แนวคิดนี้สะท้อนผ่านรัฐธรรมนูญที่รับรองสิทธิทางการเมืองของพลเมืองทุกคน ในระดับสากล ตัวอย่างเช่น การส่งเสริมสิทธิสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (สมภาร พรหมทา, 2539)

มิติทางสังคม ความเสมอภาคทางสังคมมุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำทางชนชั้นและการยอมรับในความหลากหลาย เช่น สิทธิของกลุ่มชาติพันธุ์และเพศสภาพที่แตกต่างในประเทศไทย การส่งเสริมสิทธิของกลุ่ม LGBTQ+ เป็นตัวอย่างของการพยายามสร้างความเสมอภาคทางสังคม

มิติทางเศรษฐกิจ ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ หมายถึง การกระจายรายได้และทรัพยากรอย่างเป็นธรรม ตัวอย่างเช่น การปรับปรุงระบบภาษีในประเทศไทยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และโครงการสวัสดิการสังคมที่มุ่งให้การสนับสนุนแก่กลุ่มคนรายได้น้อยในระดับนานาชาติ แนวคิดนี้สะท้อนผ่านนโยบายที่มุ่งลดความเหลื่อมล้ำในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนา (ระพีพรรณ คำหอม, 2549)

การตีความในเชิงปรัชญาตะวันตก

John Locke มองความเสมอภาคในฐานะสิทธิทางธรรมชาติที่ทุกคนมีเสรีภาพและความเท่าเทียมโดยกำเนิด แนวคิดนี้ปรากฏในงาน Two Treatises of Government ซึ่งกล่าวถึงสิทธิในชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สินว่าเป็นสิทธิที่ไม่อาจพรากได้ (ปานเทพ พัวพงษ์พันธ์, 2566) แนวคิดนี้ส่งผลต่อการพัฒนากฎหมายและรัฐธรรมนูญในหลาย

ประเทศ โดยเฉพาะในยุคการปฏิวัติอเมริกา John Locke เสนอแนวคิดที่มองความเสมอภาคเป็นสิทธิธรรมชาติ ซึ่งทุกคนได้รับโดยกำเนิด เช่น สิทธิในชีวิต เสรีภาพ และทรัพย์สิน แนวคิดนี้สะท้อนถึงการเคารพในคุณค่าของปัจเจกบุคคล แนวคิดนี้ส่งผลสำคัญต่อการพัฒนากฎหมายที่ยึดมั่นในสิทธิมนุษยชน เช่น การปฏิวัติอเมริกา การเน้นเสรีภาพทางธรรมชาติของ Locke ช่วยเปิดพื้นที่ให้สังคมมุ่งสู่การยอมรับความเสมอภาคในระดับกว้าง ขณะเดียวกันก็สร้างความเข้าใจใหม่เกี่ยวกับบทบาทของรัฐบาลในฐานะผู้ปกป้องสิทธิของประชาชน

ในมุมมองของผู้เขียน แนวคิดของ Locke แม้จะเป็นจุดเริ่มต้นของการส่งเสริมสิทธิมนุษยชน แต่ยังมีข้อจำกัดในแง่ของการให้ความสำคัญกับความเป็นปัจเจกมากกว่าความเป็นกลุ่ม ทำให้การประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบันต้องเสริมด้วยมุมมองทางสังคมที่คำนึงถึงความหลากหลายมากขึ้น

Karl Marx: ความเสมอภาคในเชิงโครงสร้างเศรษฐกิจ

Karl Marx เน้นความเสมอภาคในฐานะการจัดการความเหลื่อมล้ำทางชนชั้นในระบบเศรษฐกิจ เขาเชื่อว่าความไม่เท่าเทียมเกิดจากโครงสร้างของระบบทุนนิยมที่ก่อให้เกิดการกดขี่และการสะสมทุนในมือชนชั้นนายทุน (Marx, 1990) แนวคิดของ Marx มีอิทธิพลต่อการเคลื่อนไหวทางการเมืองและเศรษฐกิจในศตวรรษที่ 20 เช่น การปฏิวัติรัสเซีย

ผู้เขียนเห็นว่า แม้ Marx จะนำเสนอวิธีแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างที่น่าสนใจ แต่การปรับใช้แนวคิดนี้ในบางบริบทก็นำไปสู่การรวมศูนย์อำนาจในรัฐ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำในรูปแบบใหม่ การพัฒนาสังคมที่ยุติธรรมควรพิจารณาความสมดุลระหว่างเสรีภาพส่วนบุคคลและการจัดการโครงสร้าง

John Rawls: ความยุติธรรมในฐานะความเสมอภาค

John Rawls เสนอแนวคิดเรื่อง “ความยุติธรรมในฐานะความเสมอภาค” ในหนังสือ A Theory of Justice โดยเน้นการสร้างระบบที่ทำให้ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกัน และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อประโยชน์ของผู้ด้อยโอกาส (Rawls, 1971) Rawls เสนอหลักการ “Veil of Ignorance” เพื่อให้เกิดการตัดสินใจที่เป็นธรรมโดยปราศจากอคติ แนวคิดนี้มีอิทธิพลต่อการออกแบบนโยบายสวัสดิการในหลายประเทศ

ในมุมมองของผู้เขียน แนวคิดของ Rawls สะท้อนถึงความพยายามในการเชื่อมโยงเสรีภาพและความเสมอภาคอย่างสมดุล อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้ในโลกความจริงยังต้องเผชิญกับข้อจำกัดด้านทรัพยากรและการบริหารจัดการที่ซับซ้อน

แนวคิดความเสมอภาคในพุทธศาสนา

หลักอนัตตาและความเสมอภาคทางจิตวิญญาณ

ในพุทธศาสนา แนวคิดความเสมอภาคเริ่มต้นจากหลัก อนัตตา (ไม่มีตัวตนที่แท้จริง) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าทุกสิ่งในโลกเป็นผลผลิตของปัจจัยปรุงแต่ง ไม่มีตัวตนที่ยั่งยืนหรือแยกขาดจากกัน (พุทธทาสภิกขุ, 2517) การตระหนักถึงอนัตตาส่งผลให้ปัจเจกบุคคลไม่ยึดติดกับอัตตา และมองเห็นความเท่าเทียมในระดับจิตวิญญาณระหว่างมนุษย์ทุกคน เพราะไม่มีใครมี “ตัวตน” ที่สูงส่งกว่าผู้อื่น

ในบริบทนี้ ความเสมอภาคในพุทธศาสนาไม่ได้หมายถึงความเสมอภาคเชิงกายภาพหรือเศรษฐกิจ หากแต่หมายถึงความเสมอภาคในความสามารถที่จะเข้าถึงนิพพาน ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของชีวิต ทุกคนมีศักยภาพเท่าเทียมกันในการหลุดพ้นจากทุกข์ หากปฏิบัติตามหนทางแห่งอริยมรรค (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2560)

คำสอนเกี่ยวกับ “สมานธรรม” และ “อุเบกขา”

หลัก สมานธรรม หรือธรรมที่ทำให้คนเท่าเทียม เป็นรากฐานสำคัญที่สะท้อนความเสมอภาคในพุทธศาสนา เช่น การปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความเคารพในฐานะมนุษย์เท่ากัน โดยไม่คำนึงถึงเพศ ชาติพันธุ์ หรือชนชั้น (พระไพศาล วิสาโล, 2555)

ในขณะเดียวกัน หลัก อุเบกขา หรือความวางเฉยทางจิตใจ ช่วยเสริมให้เกิดการมองผู้อื่นอย่างเป็นกลาง ไม่เลือกปฏิบัติ การฝึกอุเบกขาในพุทธศาสนาไม่ใช่การละเลยต่อความอยู่ดีธรรม แต่เป็นการมองเห็นความจริงอย่างเที่ยงธรรม อันเป็นพื้นฐานของความเสมอภาคที่ไม่อิงอารมณ์หรืออคติ

สมมติสังขะและปรมัตตสังขะ

พุทธศาสนายังวางแนวคิดความเสมอภาคบนฐานของสมมติสังขะ (ความจริงในระดับสมมติ) และ ปรมัตตสังขะ (ความจริงในระดับสูงสุด)

สมมติสังขะ : ความเสมอภาคในเชิงสมมุติคือความเท่าเทียมในมิติทางสังคม เช่น ความเป็นมนุษย์ที่สมควรได้รับสิทธิและความยุติธรรม

ปรมัตตสังขะ : ความเสมอภาคในเชิงปรมาตมะสะท้อนถึงธรรมชาติที่แท้จริงของทุกคนว่าไร้ตัวตน ไม่มีใครสูงหรือต่ำในระดับจิตวิญญาณ (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต), 2546)

จากแนวคิดเหล่านี้ ความเสมอภาคในพุทธศาสนาเน้นมิติของจิตใจและความสามารถในการหลุดพ้น ซึ่งสะท้อนถึงมุมมองที่ลึกซึ้งกว่าการมองแค่ในมิติทางสังคม

อย่างไรก็ตาม การมุ่งเน้นไปที่ความเสมอภาคทางจิตวิญญาณอาจถูกมองว่าเป็นนามธรรมเกินไปในสังคมปัจจุบันที่ต้องเผชิญกับปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและการเมือง

เมื่อเปรียบเทียบกับแนวคิดตะวันตก เช่น ความเสมอภาคที่มุ่งเน้นการสร้างโครงสร้างสังคมที่เป็นธรรมสำหรับทุกคน แนวคิดพุทธอาจขาดความชัดเจนในด้านการจัดระบบที่เป็นรูปธรรม แต่กลับเสริมพลังในด้านการปรับทัศนคติและจิตใจ ซึ่งเป็นรากฐานของการเปลี่ยนแปลงในระยะยาว ในขณะที่พุทธศาสนามุ่งเน้นการพัฒนาภายในเพื่อสร้างความเสมอภาคเชิงจิตวิญญาณ แนวคิดตะวันตก เมื่อมองความเสมอภาคในเชิงสังคมและการเมืองว่าเป็นสิทธิที่มนุษย์พึงมีในฐานะสมาชิกของรัฐ โดยเฉพาะในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการกระจายทรัพยากรอย่างเท่าเทียม

การเปรียบเทียบเชิงปรัชญา

จุดร่วมของแนวคิดความเสมอภาค

การปฏิเสธการแบ่งแยกและการเลือกปฏิบัติ ทั้งปรัชญาตะวันตกและพุทธศาสนา ต่างยืนหยัดในการปฏิเสธการแบ่งแยกและการเลือกปฏิบัติ โดยมองว่าความไม่เท่าเทียมเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการสร้างสังคมที่ยุติธรรม

ในตะวันตก แนวคิดของ John Rawls ชี้ให้เห็นว่าหลักความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทุกคนได้รับโอกาสที่เท่าเทียมกันและไม่มีใครถูกปฏิเสธสิทธิเพราะสถานะทางสังคม

ในพุทธศาสนา คำสอนเรื่อง สมานธรรม และอนัตตา ยืนยันว่าทุกชีวิตมีคุณค่าเท่ากันในระดับจิตวิญญาณ โดยไม่มีการแบ่งแยกตามชาติกำเนิดหรือวรรณะ

ความมุ่งมั่นเพื่อความยุติธรรมในสังคม

ในตะวันตก การแสวงหาความยุติธรรมทางสังคมมักเกี่ยวข้องกับการสร้างโครงสร้างที่ปกป้องสิทธิพื้นฐาน เช่น สิทธิพลเมืองและสิทธิเสรีภาพ

ในพุทธศาสนา แม้ความยุติธรรมไม่ได้ถูกกำหนดในเชิงโครงสร้าง แต่สะท้อนผ่านการปฏิบัติธรรม เช่น การส่งเสริมเมตตา ความกรุณา และความเข้าใจ ซึ่งนำไปสู่การลดความเหลื่อมล้ำทางสังคมในเชิงปฏิบัติ

ความแตกต่างระหว่างแนวคิดตะวันตกและพุทธศาสนา

ตะวันตก : เน้นมิติภายนอก เช่น กฎหมายและระบบเศรษฐกิจ

แนวคิดตะวันตกมุ่งเน้นการสร้างเสมอภาคผ่านระบบโครงสร้างทางสังคมที่จับต้องได้ เช่น John Rawls เสนอ “หลักความยุติธรรมสองข้อ” โดยเฉพาะหลักการ

กระจายทรัพยากรเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส (Rawls, 1971) การมองว่าความเสมอภาคในเชิงกฎหมายและเศรษฐกิจเป็นรากฐานสำคัญของสังคมที่ดี

พุทธศาสนา เน้นมิติภายใน เช่น ความเท่าเทียมในจิตใจ

พุทธศาสนามุ่งเน้นการละอัตตาและการมองเห็นความเท่าเทียมในระดับจิตวิญญาณ โดยทุกคนมีศักยภาพที่จะหลุดพ้นจากทุกข์อย่างเท่าเทียมกัน ตัวอย่างที่เด่นชัดคือ การเปิดโอกาสให้ทุกระดับชนสามารถบวชในพระธรรมวินัยได้อย่างเท่าเทียมในสมัยพุทธกาล

แนวคิดตะวันตกให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้าง ซึ่งสามารถนำไปปฏิบัติได้ในเชิงนโยบาย แต่พุทธศาสนานับการเปลี่ยนแปลงจากภายใน ซึ่งเป็นสิ่งที่จับต้องได้ยากในบริบทของสังคมที่ต้องการการแก้ไขปัญหอย่างเร่งด่วน

การวิพากษ์แนวคิดทั้งสอง

1. ความเป็นไปได้ของการประยุกต์ใช้แนวคิดความเสมอภาคในโลกสมัยใหม่

แนวคิดตะวันตก สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างนโยบายสาธารณะ เช่น กฎหมายสิทธิมนุษยชน หรือระบบการจัดเก็บภาษีที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำ

แนวคิดพุทธศาสนา อาจมีบทบาทสำคัญในด้านการพัฒนาจิตสำนึกและสร้างสมานฉันท์ในสังคม

2. ข้อจำกัดและจุดอ่อนของทั้งสองแนวคิด

แนวคิดตะวันตก มักถูกวิจารณ์ว่ามุ่งเน้นการแก้ปัญหาในระดับโครงสร้าง แต่ขาดความลึกซึ้งในด้านจิตใจและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

แนวคิดพุทธศาสนา แม้จะช่วยให้เกิดความสมดุลในจิตใจ แต่กลับไม่มีกรอบปฏิบัติที่ชัดเจนสำหรับการจัดการความเหลื่อมล้ำในระบบเศรษฐกิจหรือการเมือง

ในมุมมองของผู้เขียน สามารถวิเคราะห์แนวคิดความเสมอภาคจากปรัชญาตะวันตกและพุทธศาสนามีคุณลักษณะเด่นที่สามารถเสริมสร้างซึ่งกันและกันได้ที่น่าสนใจ หากพิจารณาในเชิงวิชาการ แนวคิดทั้งสองมีมุมมองต่อความเสมอภาคที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน แต่ไม่ได้ขัดแย้งกัน กลับมีศักยภาพที่จะร่วมกันตอบโจทยสังคมสมัยใหม่ที่เผชิญปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลากหลายมิติ

จุดแข็งและจุดอ่อนของสองกระบวนทัศน์

แนวคิดตะวันตก เช่น ของ John Rawls หรือ Karl Marx เน้นไปที่การปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคม เช่น กฎหมาย เศรษฐกิจ และการเมือง เพื่อลดช่องว่างระหว่างชนชั้น สร้างโอกาสที่เท่าเทียมให้กับทุกคน และรับประกันว่าคนกลุ่มเปราะบางจะได้รับการ

สนับสนุนผ่านกลไกของรัฐ (Rawls, 1971) จุดแข็งนี้ทำให้แนวคิดตะวันตกมีความเป็นรูปธรรม เหมาะสำหรับการออกนโยบายในระดับรัฐ ในทางกลับกัน แนวคิดพุทธศาสนาให้ความสำคัญกับการพัฒนาจิตใจภายใน โดยมองว่าความเสมอภาคที่แท้จริงเกิดจากการละอิตตาและการตระหนักถึงความเชื่อมโยงของทุกชีวิตผ่านหลักอนัตตา (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2546) จุดแข็งนี้ช่วยเสริมสร้างสันติสุขและความสมดุลในจิตใจของบุคคล ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญสำหรับการสร้างความยุติธรรมในสังคม

การสร้างสังคมที่เสมอภาคในโลกปัจจุบัน

ในโลกปัจจุบันที่ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองทวีความรุนแรงขึ้น การสร้างความเสมอภาคที่ยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยการผสมผสานแนวทางทั้งสอง

1. การจัดการระบบภายนอก การปรับโครงสร้างสังคมให้เป็นธรรม เช่น การปฏิรูประบบภาษี การขยายโอกาสทางการศึกษา และการประกันสิทธิมนุษยชน เป็นสิ่งที่แนวคิดตะวันตกสามารถเสนอได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การพัฒนาจิตใจภายใน ในขณะเดียวกัน การส่งเสริมคุณค่าทางจิตวิญญาณ เช่น ความเมตตา อุเบกขา และการตระหนักถึงความเท่าเทียมในระดับจิตวิญญาณตามแนวพุทธ จะช่วยลดความขัดแย้งและเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคม

ตัวอย่างที่น่าสนใจคือ แนวคิด Gross National Happiness (GNH) ของภูฏาน ซึ่งผสมผสานแนวคิดตะวันตกและพุทธศาสนาอย่างกลมกลืน ในเชิงระบบ GNH ใช้ตัวชี้วัดความสุขในการออกนโยบาย เช่น การพัฒนาสุขภาพ การศึกษาที่เท่าเทียม และการดูแลสิ่งแวดล้อม ในขณะเดียวกัน แนวทางนี้ยังส่งเสริมคุณค่าพุทธ เช่น การพัฒนาจิตใจผ่านสมาธิและการมีชีวิตที่เรียบง่าย แนวทางนี้สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของการรวมมิติภายนอกและภายในเพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำได้อย่างยั่งยืน

การผสมผสานแนวคิดทั้งสองจำเป็นต้องอาศัยการปรับใช้ที่เหมาะสมกับบริบทของแต่ละสังคม ตัวอย่างเช่น ในสังคมที่ระบบโครงสร้างยังขาดความยุติธรรม การเริ่มต้นด้วยการออกแบบตะวันตก เช่น การพัฒนานโยบายลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ อาจเป็นจุดเริ่มต้นที่เหมาะสม และในสังคมที่ความขัดแย้งทางจิตใจและวัฒนธรรมเป็นปัญหาหลัก การเสริมสร้างจิตสำนึกแบบพุทธศาสนาอาจช่วยลดความขัดแย้งและสร้างสังคมที่สงบสุขมากขึ้น

การสร้างสมดุลระหว่างสองแนวทางจำเป็นต้องหลีกเลี่ยงการมุ่งเน้นด้านใดด้านหนึ่งมากเกินไป การสร้างความเสมอภาคอย่างแท้จริงในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่าง

รวดเร็วจะสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อทั้งระบบภายนอกและจิตใจภายในทำงานร่วมกันอย่างสอดคล้อง

การประยุกต์ใช้แนวคิดความเสมอภาคในบริบทสมัยใหม่

การสร้างเสมอภาคในสังคมปัจจุบันเผชิญกับความท้าทายที่หลากหลาย ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง และจิตวิญญาณ แนวคิดความเสมอภาคจากปรัชญาตะวันตกและพุทธศาสนาสามารถให้บทเรียนและแนวทางแก้ไขที่สอดคล้องกับปัญหาในบริบทสมัยใหม่ การประยุกต์ใช้แนวคิดเหล่านี้สามารถแบ่งออกเป็นสามส่วนหลัก

1. การสร้างระบบที่เป็นธรรมในด้านการศึกษาและเศรษฐกิจ

การศึกษา แนวคิดตะวันตก เช่น หลักความยุติธรรมของ Rawls (1971) มุ่งเน้นการสร้างโอกาสที่เท่าเทียมกันในระบบการศึกษา เพราะการศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม การให้การศึกษาฟรี หรือการปรับโครงสร้างการศึกษาเพื่อเข้าถึงกลุ่มเปราะบาง จึงเป็นตัวอย่างที่เด่นชัดของการประยุกต์ใช้แนวคิดความเสมอภาค

เศรษฐกิจ การกระจายทรัพยากรที่เป็นธรรม เช่น การออกแบบระบบภาษีก้าวหน้า หรือการให้เงินสนับสนุนแก่ผู้มีรายได้น้อย เป็นแนวทางที่เน้นการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจผ่านกลไกเชิงโครงสร้าง

2. การส่งเสริมสิทธิมนุษยชน

แนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนในปรัชญาตะวันตก เช่น ของ Jean-Jacques Rousseau ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์ทุกคนมีศักดิ์ศรีและสิทธิเสรีภาพที่เท่าเทียมกัน การออกกฎหมายที่ปกป้องสิทธิพื้นฐาน เช่น สิทธิในการเลือกปฏิบัติทางเพศ เชื้อชาติ หรือศาสนา เป็นการนำแนวคิดนี้ไปปฏิบัติจริง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือกฎหมายต่อต้านการเลือกปฏิบัติในหลายประเทศ

บทเรียนจากพุทธศาสนา

1. การพัฒนาความเมตตาและความเข้าใจในระดับบุคคล พุทธศาสนาสอนให้พัฒนาความเมตตา (เมตตาภาวนา) เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคคลและลดความขัดแย้ง แนวคิดนี้มีความสำคัญอย่างยิ่งในบริบทสังคมที่แตกแยก เช่น การสร้างโครงการที่ส่งเสริมความเข้าใจระหว่างชุมชนที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและศาสนา

2. การส่งเสริมความสมดุลระหว่างมิติภายนอกและภายใน หลักอูเบกขา และอนัตตา ช่วยสร้างสมดุลในระดับปัจเจกและสังคม โดยสอนให้มนุษย์ปล่อยวางความยึดมั่นในตัวตนและความโลภ การปรับใช้หลักนี้สามารถเห็นได้ในแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงของ

ประเทศไทย ซึ่งมุ่งเน้นการบริหารทรัพยากรอย่างพอดี และการสร้างความยั่งยืนทั้งในระดับชุมชนและประเทศ

ดังนั้น การผสมผสานหลักสิทธิมนุษยชนแบบตะวันตกเข้ากับหลักขันธ์ธรรมของพุทธศาสนา ถูกนำมาใช้ในหลายโครงการในประเทศไทยและเมียนมา เช่น การสร้างเวทีสาธารณะเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างชุมชนต่างชาติพันธุ์ การประยุกต์ใช้แนวคิดความเสมอภาคต้องคำนึงถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ การใช้แนวทางแบบผสมผสาน เช่น แนวคิด GNH ของภูฏาน หรือ แนวคิดความสุขมวลรวมประชาชาติ แสดงให้เห็นถึงการพัฒนาในความคิดแบบองค์รวมที่พยายามเข้าใจความสมบูรณ์ของความเป็นคนในหลายมิติรวมไปถึงการผสมผสานมิติภายนอกและภายในเพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในระดับโครงสร้างและระดับจิตใจ

ในอนาคต การสร้างนโยบายสาธารณะที่รวมหลักการจากทั้งสองแนวคิดอาจเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างสังคมที่ยั่งยืน เช่น การออกแบบระบบการศึกษาที่ส่งเสริมทั้งความรู้ด้านวิชาการและคุณค่าจริยธรรม หรือการพัฒนาาระบบเศรษฐกิจที่ตอบสนองทั้งความต้องการทางกายภาพและจิตวิญญาณของมนุษย์

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากบทความ

สรุป

แนวคิดเรื่องความเสมอภาคในปรัชญาตะวันตกและพุทธศาสนา แม้จะมีที่มาจากบริบทและวิธีคิดที่แตกต่างกัน แต่ล้วนมุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันคือการสร้างสังคมที่ยุติธรรมและสงบสุข แนวคิดตะวันตก เน้นการจัดการระบบภายนอก เช่น การสร้างโครงสร้างทางกฎหมาย เศรษฐกิจ และสังคมที่ช่วยลดความเหลื่อมล้ำ และให้โอกาสที่เท่าเทียมแก่ทุกคน

แนวคิดพุทธศาสนา มุ่งเน้นการพัฒนาจิตใจและความเท่าเทียมในระดับจิตวิญญาณ โดยใช้ให้เห็นว่าแท้จริงแล้วมนุษย์ทุกคนมีศักยภาพเท่าเทียมกันในการเข้าถึงความสุขและความสงบ เมื่อเปรียบเทียบกัน แนวคิดตะวันตกให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาภายนอกอย่างเป็นรูปธรรม ขณะที่พุทธศาสนามุ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงภายในเพื่อสร้างความสมดุลในระยะยาว แนวทางทั้งสองจึงไม่ใช่คู่แข่งข้าม แต่สามารถเสริมสร้างซึ่งกันและกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เพื่อเผชิญหน้ากับปัญหาความเหลื่อมล้ำในโลกสมัยใหม่ ผู้เขียนเสนอแนวทางการผสมผสานแนวคิดจากทั้งสองกระบวนทัศน์

1. การสร้างสมดุลระหว่างภายนอกและภายใน ใช้แนวคิดตะวันตกในการออกแบบระบบและนโยบายที่ลดความเหลื่อมล้ำ เช่น การจัดเก็บภาษีก้าวหน้า หรือการให้สิทธิเข้าถึงการศึกษาและการรักษาพยาบาลอย่างเท่าเทียม ผสมผสานแนวคิดพุทธศาสนาในการปลูกฝังคุณธรรม เช่น ความเมตตา ความเสียสละ และการพัฒนาจิตใจผ่านกิจกรรมในชุมชนหรือระบบการศึกษา

2. สร้างพื้นที่สำหรับการเรียนรู้ร่วมกัน จัดเวทีสากลเพื่อแลกเปลี่ยนมุมมองเกี่ยวกับความเสมอภาคในหลากหลายวัฒนธรรม โดยผสมผสานวิธีคิดจากตะวันตกและตะวันออก ส่งเสริมงานวิจัยข้ามวัฒนธรรมที่เจาะลึกการนำแนวคิดความเสมอภาคไปปรับใช้ในระดับปัจเจก ชุมชน และระดับโลก

3. ตัวอย่างการปฏิบัติในสังคมร่วมสมัย นำโมเดลอย่าง Gross National Happiness (GNH) ของภูฏาน มาขยายผลในประเทศอื่น ๆ โดยปรับให้สอดคล้องกับบริบทของแต่ละสังคม ความเสมอภาคเป็นหนึ่งในแนวคิดที่มนุษย์แสวงหาโดยตลอด ทั้งในปรัชญาตะวันตกและคำสอนในพุทธศาสนา แม้ทั้งสองกระบวนทัศน์จะมีจุดเริ่มต้นที่แตกต่าง แต่เมื่อมองลึกลงไป เราพบว่าแนวคิดเหล่านี้คือการเดินทางไปสู่จุดหมายเดียวกัน นั่นคือการสร้างสังคมที่ยุติธรรมและสมดุล

ในมิติของตะวันตก ความเสมอภาคถูกมองผ่านกรอบของโครงสร้างทางสังคม เช่น การออกแบบกฎหมายที่เป็นธรรม การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ และการส่งเสริมสิทธิ

มนุษยชน แนวทางนี้ช่วยแก้ไขปัญหาเชิงระบบอย่างจับต้องได้ แต่ในขณะเดียวกันก็มีจุดอ่อนในเรื่องของความขัดแย้งทางจิตใจที่ยังคงหลงเหลือ

ในอีกมุมหนึ่ง พุทธศาสนามองความเสมอภาคในระดับที่ลึกซึ้งขึ้น คือความเท่าเทียมในระดับจิตวิญญาณ ผ่านการละวางอัตตาและการมองเห็นความเชื่อมโยงของทุกชีวิต แนวคิดนี้สร้างพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข แต่ขาดกรอบปฏิบัติที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาคโครงสร้างทางสังคม

เมื่อทั้งสองกระบวนทัศน์ถูกลอมรวมกัน กลายเป็นองค์ความรู้ที่ทรงพลังในการแก้ไขปัญหาคความเหลื่อมล้ำในโลกปัจจุบัน ตัวอย่างเช่น แนวทาง Gross National Happiness (GNH) ของภูฏาน ที่ผสมผสานแนวคิดตะวันตกเรื่องการพัฒนาคเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนกับคุณค่าทางจิตวิญญาณของพุทธศาสนา เพื่อสร้างสมดุลระหว่างความก้าวหน้าทางวัตถุและความสงบภายใน

โลกที่เต็มไปด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรม คำถามสำคัญยังคงอยู่ “ความเสมอภาคสามารถเป็นจริงได้ในโลกที่เต็มไปด้วยความหลากหลายทางวัฒนธรรมหรือไม่” คำตอบอาจอยู่ที่การเปิดใจเรียนรู้จากทั้งสองมิติ ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบระบบที่ยุติธรรมในระดับภายนอก หรือการฝึกจิตเพื่อสร้างสังคมที่สงบสุขในระดับภายใน บทความนี้ชวนให้ผู้อ่านขบคิดถึงศักยภาพของการหลอมรวมปัญญาตะวันตกและพุทธธรรม ในฐานะพิมพ์เขียวสำหรับสังคมที่ยั่งยืนสังคมที่ไม่ได้ยืนอยู่บนพื้นฐานของการแบ่งแยก แต่บนความเชื่อมโยงที่ลึกซึ้งของมนุษย์ทุกคน

เอกสารอ้างอิง

- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2560). *พุทธปรัชญาในโลกปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิถีสันติธรรม.
- ปานเทพ พัวพงษ์พันธ์. (2566). “ปรัชญาตะวันตก” (ตอนสิบเจ็ด) “จอห์น ล็อค” นักปรัชญาเมืองผู้ดี. สืบค้น 10 มีนาคม 2568 จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9660000094751>
- พระไพศาล วิสาโล. (2555). *ธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพุทธิกา.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2546). *พจนานุกรมฉบับพุทธศาสน์* (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พุทธทาสภิกขุ. (2517). *พุทธธรรม*. กรุงเทพฯ: ธรรมสภา.
- ระพีพรรณ คำหอม. (2549). *สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บริษัท พริก หวานกราฟฟิค จำกัด.

วรพจน์ วิศรุตย์พิชิต. (2543). สิทธิและเสรีภาพภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

2540. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ชนะเลิศ.

สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2545). การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์เสมอธรรม.

สมภาร พรหมทา. (2539). ปรัชญาสังคมและการเมือง (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Marx, K. (1990). *Capital Volume I*. (Fowkes, B., Trans.). London: Penguin Books.

Rawls, J. (1971). *A Theory of Justice*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Sen, A. (1992). *InEquity Reexamined*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

การประยุกต์หลักธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง*

APPLICATION OF DHAMMA PRINCIPLES FOR PROMOTING POLITICAL PARTICIPATION

สัทยา ขาวหมื่นไวย, จักรวาล เหมือนแจ่ม

Sappaya Khaomuenwai, Jakkawarn Mueanjaem

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: Somboonkh2500@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไทยเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย การประยุกต์หลักธรรมเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษานี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์และประยุกต์ใช้หลักธรรมต่าง ๆ เช่น หลักสังคหวัตถุ 4 ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไทย พบว่า การประยุกต์หลักธรรมสามารถสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้ดีขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของความสามัคคีและการมีส่วนร่วมในชุมชน การศึกษานี้เสนอแนวทางในการประยุกต์หลักธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไทยในยุคปัจจุบัน อาทิเช่น การใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการสร้างความสัมพันธ์และความเข้าใจระหว่างประชาชน การส่งเสริมการสนทนาและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดเผย และการสร้างความสามัคคีและการร่วมมือในการแก้ไขปัญหาทางการเมือง

คำสำคัญ: การประยุกต์; หลักสังคหวัตถุ 4; การมีส่วนร่วมทางการเมือง

Abstract

This article presented that political participation of Thai people is an important factor affecting the strength of democracy. The application of Dhamma principles is one way that can effectively promote political participation of Thai people. This study focused on analyzing and applying

* Received February 27, 2025; Revised March 26, 2025; Accepted April 8, 2025

various Dhamma principles, such as the Four Sanghavatthu principles, to promote political participation of Thai people. It was found that the application of Dhamma principles can create better understanding and political participation of Thai people, especially in terms of unity and participation in the community. This study proposed guidelines for applying Dhamma principles to promote political participation of Thai people in the present era, such as using the Four Sanghavatthu principles to create relationships and understanding among people, promoting open dialogue and exchange of opinions, and creating unity and cooperation in solving political problems.

Keywords: Application; Sanghavatthu; Political Participation

บทนำ

ในยุคที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การเมืองไทยก็เผชิญกับความท้าทายหลากหลายรูปแบบ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและยั่งยืน หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาสามารถเป็นแนวทางในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไทยในยุคปัจจุบัน การนำหลักธรรมเหล่านี้มาใช้สามารถช่วยสร้างความตระหนักรู้และกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่ส่งผลต่ออนาคตของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2548) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ระบอบประชาธิปไตยสามารถดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ในยุคปัจจุบัน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไทยยังคงเผชิญกับปัญหาหลายประการ เช่น ความไม่ไว้วางใจในระบบการเมือง การขาดความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และอิทธิพลของสื่อที่อาจบิดเบือนข้อมูล การนำหลักธรรมทางศาสนาและจริยธรรมมาใช้จึงเป็นแนวทางที่สามารถช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนได้อย่างยั่งยืน โดยการส่งเสริมวัฒนธรรมการมีส่วนร่วมของพลเมืองที่มีพื้นฐานมาจากหลักจริยธรรม ชุมชนสามารถเสริมให้บุคคลมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการประชาธิปไตยและตัดสินใจอย่างมีข้อมูลที่สะท้อนถึงค่านิยมและความปรารถนาของพวกเขา การสร้างพื้นที่สำหรับการสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่เปิดกว้างจะช่วยให้ประชาชนรู้สึกมีส่วนร่วมมากขึ้น และสามารถแสดงออกถึงความคิดของตนได้อย่างอิสระ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาระบบ

ประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและตอบสนองต่อความต้องการของทุกคนในสังคม (จินตนา สุทธิจารี, 2554)

หลักธรรมที่จะนำมาประยุกต์การมีส่วนร่วมทางการเมืองในบริบทนี้ คือ หลังสังคหวัตถุ 4 ที่ประกอบไปด้วย 1. ทาน การให้ 2. ปิยวาจา พูดจาไพเราะ 3. อตถจริยา สงเคราะห์ผู้อื่น และ 4. สมานัตตตา วางตนพอเหมาะ โดยนำมาช่วยในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อสร้างสรรคความเข้าใจและความสามัคคีในสังคม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการมีส่วนร่วมที่เข้มแข็งในกระบวนการตัดสินใจทางการเมือง การประยุกต์ใช้หลักธรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่จะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังสามารถสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและแนวคิดอย่างเปิดเผยในสังคมได้อีกด้วย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต), 2544)

ดังนั้น การประยุกต์หลักธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไทยเป็นวิธีการที่สามารถสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน การสร้างสังคมที่มีความเข้มแข็งและเป็นธรรมนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในสังคม รวมถึงการส่งเสริมการใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางนี้ไม่เพียง แต่ส่งเสริมความรู้สึกของความรับผิดชอบในหมู่ประชาชนเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในกระบวนการประชาธิปไตย ปูทางสู่การกำกับดูแลที่ครอบคลุมมากขึ้นและการพัฒนาชุมชน

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไทย

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นหัวใจสำคัญของระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นช่องทางที่ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็น เสนอแนะ และกำหนดทิศทางของประเทศได้ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบัน การมีส่วนร่วมของประชาชนไทยยังคงเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ เช่น การขาดความรู้ทางการเมือง ความไม่ไว้วางใจในระบบการเลือกตั้ง และอิทธิพลของสื่อที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชน ดังนั้น การสร้างสังคมที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจึงเป็นเรื่องสำคัญ (วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ, 2547)

รูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

1. การใช้สิทธิเลือกตั้ง

เป็นช่องทางพื้นฐานที่สุดที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้ในสังคมประชาธิปไตย การใช้สิทธิในการลงคะแนนช่วยให้ประชาชนมีอิทธิพลต่อนโยบายและการตัดสินใจของ

รัฐบาลที่มีผลต่อชีวิตประจำวันของพวกเขา และการเลือกตั้งอย่างมีคุณภาพต้องมาจากการศึกษานโยบายและความสามารถของผู้สมัครอย่างรอบคอบ การศึกษาของผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีบทบาทสำคัญในการสร้างความมั่นใจว่าประชาชนจะตัดสินใจเลือกอย่างมีข้อมูล ซึ่งนำไปสู่รัฐบาลที่เป็นตัวแทนและมีความรับผิดชอบมากขึ้น (Verba & Nie, 1972)

2. การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

การแสดงความคิดเห็นผ่านโซเชียลมีเดีย เวทีสาธารณะ หรือการร่วมเสวนาทางการเมืองการเพิ่มขึ้นของแพลตฟอร์มดิจิทัลได้เปลี่ยนวิธีที่บุคคลมีส่วนร่วมในเสวนาทางการเมือง ทำให้สามารถแลกเปลี่ยนความคิดและความคิดเห็นได้กว้างขึ้นกว่าที่เคย และการสนับสนุนหรือวิพากษ์วิจารณ์นโยบายของรัฐบาลโดยมีข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมวาทกรรมสาธารณะที่มีข้อมูลและมั่นใจว่าการตัดสินใจของรัฐบาลจะดำเนินการเพื่อประโยชน์สูงสุดของสังคม (Milbrath & Goel, 1977)

3. การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง

การร่วมชุมนุม การลงชื่อสนับสนุนแคมเปญต่าง ๆ หรือการเข้าร่วมองค์กรภาคประชาสังคมที่มุ่งเน้นพัฒนานโยบายและสิทธิพลเมือง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียง แต่ช่วยขยายเสียงของบุคคลเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมความรู้สึกของชุมชนและการดำเนินการร่วมกันเพื่อบรรลุความยุติธรรมทางสังคมและความเท่าเทียมกัน การเป็นอาสาสมัครในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาประเทศ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเหล่านี้สามารถสร้างเครือข่ายที่เข้มแข็งและสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ถวิลวดี บุรีกุล, 2548)

4. การติดตามและตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ

การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและงบประมาณของรัฐบาล และการใช้สิทธิในการร้องเรียนหรือเสนอแนะเพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารงานของรัฐ ความโปร่งใสในการดำเนินงานของรัฐบาลเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการส่งเสริมความไว้วางใจของประชาชนและสร้างความรับผิดชอบเนื่องจากช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการประชาธิปไตยและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในนโยบายที่มีผลต่อชีวิตของประชาชน การตรวจสอบให้แน่ใจว่าประชาชนได้รับการแจ้งและมีส่วนร่วมไม่เพียง แต่ช่วยเพิ่มความรับผิดชอบเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมวัฒนธรรมการสนทนาแบบเปิดกว้างระหว่างรัฐบาลและสาธารณชน ซึ่งนำไปสู่การกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น (สุจิต บุญบงการ, 2537)

อุปสรรคของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความไม่เข้าใจในระบบการเมือง ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของตนเอง ความกลัวต่อผลกระทบ บางคนหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเพราะกลัวผลกระทบต่ออาชีพหรือชีวิตส่วนตัว การขาดแพลตฟอร์มที่เป็นกลางช่องทางในการแสดงออกทางการเมืองมักถูกจำกัดหรือมีอคติ ทำให้ประชาชนบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงได้ อิทธิพลของสื่อและข่าวปลอม ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลที่ผิดหรือถูกบิดเบือน ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมือง การสนับสนุนการศึกษาและสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้องและมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองได้อย่างเต็มที่ (สิทธิพันธ์ พุทธหิน, 2547)

ดังนั้น หลักสัจพจน์วัฒนธรรมเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้การเมืองเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมีคุณธรรม การนำหลักทาน ปิยวาจา อัตถจริยา และสมานัตตาไปใช้ในการเมือง จะช่วยให้เกิดความสามัคคี ลดความขัดแย้ง และสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและยั่งยืน การรวมหลักการเหล่านี้เข้ากับการปฏิบัติทางการเมืองสามารถส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความรับผิดชอบ ความโปร่งใส และความเคารพซึ่งกันและกันในหมู่ผู้นำและประชาชน การสร้างสังคมที่มีคุณธรรมดังกล่าวไม่เพียงแต่จะช่วยให้การเมืองดำเนินไปอย่างราบรื่น แต่ยังส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกด้านอีกด้วย

หลักสัจพจน์วัฒนธรรม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหัวใจสำคัญของระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากเป็นช่องทางที่ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและกำหนดทิศทางของประเทศได้อย่างไร้ก็ตาม การมีส่วนร่วมที่สร้างสรรค์จำเป็นต้องอาศัยหลักคุณธรรมเพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยและเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม หนึ่งในหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพคือ “สังคหวัตถุ 4” ซึ่งเป็นหลักธรรมที่ช่วยสร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นในสังคม (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), 2544)

หลักสัจพจน์ 4 และการประยุกต์ใช้ในการเมือง

1. ทาน การให้

การให้ไม่จำกัดเพียงแค่ทรัพย์สิน แต่ยังรวมถึงการให้ข้อมูล ความรู้ และโอกาสทางการเมืองแก่ผู้อื่น สนับสนุนการแบ่งปันความคิดเห็นทางการเมืองบนพื้นฐานของความ

จริงและความเป็นกลาง การให้โอกาสแก่ทุกคนในการเข้าถึงสิทธิและเสรีภาพทางการเมืองอย่างเท่าเทียม การกระทำการของการให้ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความร่วมมือและความเข้าใจ ส่งเสริมให้บุคคลมีส่วนร่วมในการสนทนาที่สร้างสรรค์ซึ่งสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในเชิงบวก การกระทำดังกล่าวไม่เพียง แต่ส่งเสริมความรู้สึกของชุมชน แต่ยังช่วยให้บุคคลสนับสนุนสิทธิของตนและมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายในกระบวนการประชาธิปไตย (พระเทพดิลก (ระบอบ จิตตญาณ), 2544)

2. ปิยวาจา การพูดจาไพเราะ

การใช้คำพูดที่สุภาพและสร้างสรรค์ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง หลีกเลี่ยงการใช้วาจาหยาบคายหรือล้อเลียนฝ่ายตรงข้าม ซึ่งอาจก่อให้เกิดความขัดแย้ง และส่งเสริมการพูดเพื่อสร้างสรรค์สังคม เช่น การวิพากษ์วิจารณ์นโยบายด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริง การสื่อสารที่มีคุณภาพเช่นนี้ไม่เพียงแต่ช่วยลดความตึงเครียดในสังคม แต่ยังสามารถสร้างพื้นที่ให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์และเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมกัน (พระมหาวิรวงศ์ (พิมพ์ ธรรมธโร), 2541)

3. อัตถจริยา การทำประโยชน์แก่ผู้อื่น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความจริงใจและมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม สนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองที่สร้างสรรค์ เช่น การรณรงค์เพื่อสิทธิประชาชน หรือการพัฒนาชุมชน การเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตามกฎหมายและหลักคุณธรรมในการเมือง ความมุ่งมั่นนี้ไม่เพียง แต่ช่วยเพิ่มกระบวนการประชาธิปไตยเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความรับผิดชอบและความโปร่งใสภายในสังคมด้วย การมีส่วนร่วมในแนวทางปฏิบัติดังกล่าวส่งเสริมความรู้สึกของความสามัคคีและความร่วมมือระหว่างประชาชน ซึ่งในที่สุดนำไปสู่การมีผู้เลือกตั้งที่มีข้อมูลและกระตือรือร้นมากขึ้นซึ่งสามารถทำให้ผู้นำมีความรับผิดชอบ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), 2550)

4. สมานัตตา ความเสมอภาคและความเป็นธรรม

การเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่างและส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างทางการเมืองที่ให้ความเสมอภาคแก่ทุกกลุ่มในสังคม ส่งเสริมความเป็นธรรมในการบริหารงานของภาครัฐและป้องกันการเลือกปฏิบัติ การสร้างกรอบการเมืองที่เป็นธรรมและครอบคลุมเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการส่งเสริมความสามัคคีทางสังคม ทำให้มั่นใจได้ว่าเสียงของแต่ละคนได้รับการได้ยินและให้ความสำคัญในกระบวนการตัดสินใจ (พระราชสุทธินาถมงคล (จรัญ จิตติธมโม), 2542)

ดังนั้น หลักสัจพจน์หรือค่านิยมเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้การเมืองเป็นไปอย่างสร้างสรรค์และมีคุณธรรม การนำหลักทาน ปิยวาจา อุตถจริยา และสมานัตตาไปใช้ในการเมือง จะช่วยให้เกิดความสามัคคี ลดความขัดแย้ง และสร้างสังคมประชาธิปไตยที่เข้มแข็งและยั่งยืน การรวมหลักการเหล่านี้เข้ากับการปฏิบัติทางการเมืองสามารถส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความรับผิดชอบ ความโปร่งใส และความเคารพซึ่งกันและกันในหมู่ผู้นำและประชาชน การสร้างสังคมที่มีคุณธรรมดังกล่าวไม่เพียงแต่จะช่วยให้การเมืองดำเนินไปอย่างราบรื่น แต่ยังส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกด้านอีกด้วย

แนวทางในการประยุกต์หลักสัจพจน์หรือค่านิยมใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การประยุกต์หลักสัจพจน์หรือค่านิยมเป็นแนวทางที่สำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไทย หลักสัจพจน์หรือค่านิยม 4 ประการคือ ทาน การให้, ปิยวาจา การพูดจาดี, อุตถจริยา การทำงานที่เป็นประโยชน์ และสมานัตตา ความเสมอภาค การนำหลักธรรมเหล่านี้มาใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถช่วยสร้างสังคมที่มีความเข้มแข็งและเป็นธรรมได้ โดยการส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความเคารพและความร่วมมือซึ่งกันและกันหลักการเหล่านี้สามารถนำไปสู่ประชาชนที่มีข้อมูลและมีส่วนร่วมมากขึ้นซึ่งมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการประชาธิปไตย ดังนี้

1. สร้างวัฒนธรรมการเมืองที่โปร่งใสและเป็นธรรม

โดยใช้หลักในเรื่องของ ทาน การให้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองอย่างโปร่งใส และการแบ่งปันทรัพยากรให้กับประชาชน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและความโปร่งใสในกระบวนการทางการเมือง ความโปร่งใสในการสื่อสารทางการเมืองส่งเสริมความไว้วางใจในหมู่ประชาชนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในกระบวนการประชาธิปไตย ซึ่งนำไปสู่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีข้อมูลมากขึ้น และใช้ในหลักปิยวาจา การสื่อสารอย่างสุภาพและเป็นกันเอง ทำให้เกิดความเข้าใจและความเชื่อมั่นระหว่างผู้แทนทางการเมืองและประชาชน การสร้างความไว้วางใจเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพเนื่องจากส่งเสริมการทำงานร่วมกันและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมืองในกระบวนการประชาธิปไตย

2. ส่งเสริมการสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์

โดยนำหลักอุตถจริยา และปิยวาจา มาประยุกต์ในการจัดเวทีเสวนาและกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์และมีประโยชน์ แนวทางนี้ส่งเสริมการสนทนาทางการเมืองที่ครอบคลุมมากขึ้น

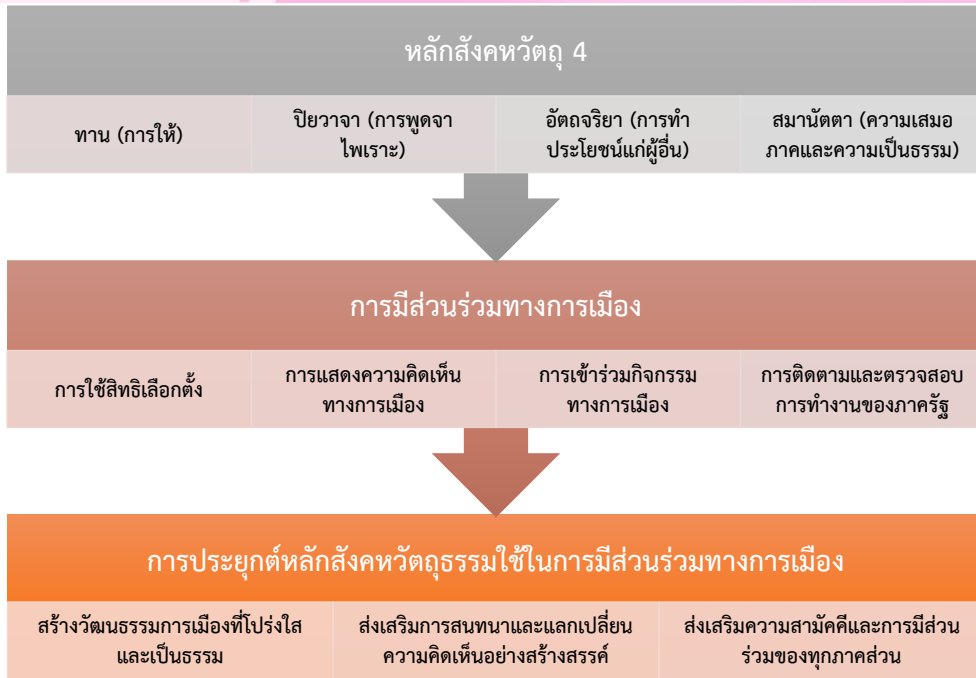

ส่งเสริมมุมมองที่หลากหลาย และเพิ่มการมีส่วนร่วมของพลเมืองในหมู่ชุมชน และนำหลักสมานัตตตา การเคารพในความคิดเห็นของผู้อื่นและการให้โอกาสแก่ทุกคนในการแสดงความคิดเห็นอย่างเสมอภาคในสังคมที่หลากหลาย การส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ทุกคนรู้สึกมีคุณค่าและได้เป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างบุคคล

3. ส่งเสริมความสามัคคีและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

นำหลักในเรื่องทานมาประยุกต์ในการแบ่งปันความรู้และทรัพยากรให้กับทุกภาคส่วนในสังคม เพื่อสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เข้มแข็ง การรวมหลักการเหล่านี้สามารถส่งเสริมพลเมืองที่มีข้อมูลและมีส่วนร่วมมากขึ้น ซึ่งในที่สุดนำไปสู่กระบวนการประชาธิปไตยที่แข็งแกร่งขึ้นซึ่งสะท้อนถึงความต้องการและมุมมองที่หลากหลายของชุมชน และนำหลักปิยวาจามาประยุกต์ในการใช้วาจาที่สุภาพและเป็นกันเองในการสื่อสารกับทุกภาคส่วน ทำให้เกิดความสามัคคีและความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาทางการเมือง แนวทางนี้ส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความเคารพและความเข้าใจ ส่งเสริมการสนทนาแบบเปิดที่สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นสำหรับความท้าทายที่เผชิญในสังคม

ดังนั้น การประยุกต์หลักสังคหวัตถุธรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไทยเป็นวิธีการที่สามารถสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน สังคมที่มีความเข้มแข็งและเป็นธรรมนั้นจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนในสังคม รวมถึงการส่งเสริมการใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวัน แนวทางนี้ไม่เพียงแต่ส่งเสริมความรู้สึกของชุมชน แต่ยังช่วยให้ประชาชนมีบทบาทอย่างแข็งขันในการกำหนดการกำกับดูแลและสนับสนุนสิทธิของประชาชน การสร้างความตระหนักรู้และการศึกษาเกี่ยวกับหลักสังคหวัตถุธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เกิดกระบวนการทางประชาธิปไตยที่เข้มแข็งในอนาคต ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากบทความ

สรุป

หลักสัณคหวัดฤธรรมเป็นหลักธรรมที่ว่าด้วยการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มี 4 ประการ ได้แก่ ทาน ปียวจา อตัลจรียา และสมานัตตา หลักธรรมเหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนไทยในยุคปัจจุบัน การสร้างความเข้าใจและการสนับสนุนซึ่งกันและกันในสังคมจะช่วยให้ประชาชนมีเสียงที่ชัดเจนในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของประเทศ การนำหลักสัณคหวัดฤธรรมมาประยุกต์ใช้ยังสามารถสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม เพื่อเสริมสร้างพลังในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้อย่างมีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะนี้ไม่เพียงแต่จะช่วยให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคม แต่ยังสามารถนำไปสู่การสร้างควมยั่งยืนในการบริหารงานของรัฐและการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบได้อีกด้วย การสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของร่วมกันในกระบวนการตัดสินใจจะทำให้ประชาชนมีแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองมากขึ้น และส่งผลต่อการ

พัฒนาสังคมที่มีคุณภาพในระยะยาว การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เข้มแข็งจะช่วยเสริมสร้างความโปร่งใสและความรับผิดชอบในระบบการบริหารงานของรัฐ ทำให้ประชาชนสามารถตรวจสอบและเรียกร้องสิทธิของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การนำหลักสังคหวัตถุธรรมมาประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น เป็นการส่งเสริมให้เกิดสังคมที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน และร่วมกันพัฒนาประเทศชาติไปในทิศทางที่ดีขึ้น แนวทางนี้ส่งเสริมความรู้สึกของการมีส่วนร่วมของชุมชน กระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการทางการเมืองและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่มีผลต่อชีวิตของพวกเขา การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้เสียงของตนในการเรียกร้องความยุติธรรมและการพัฒนาสังคม และการนำหลักสังคหวัตถุธรรมมาประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองสามารถสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ยั่งยืน สังคมที่เข้มแข็งและเป็นธรรมจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนและการส่งเสริมการใช้หลักธรรมในชีวิตประจำวันอย่างมีประสิทธิภาพ.

เอกสารอ้างอิง

- จันทนา สุทธิจारी. (2554). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการเมืองการปกครองตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ วี.เจ. พรินต์ติ้ง.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2548). *การมีส่วนร่วมแนวคิดทฤษฎีและกระบวนการ*. กรุงเทพฯ: บริษัท พาณิช.
- พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ). (2544). *ธรรมปริทัศน์*. กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2544). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิกจำกัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต). (2550). *ธรรมบุญชีวิต*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- พระมหาวิรวงศ์ (พิมพ์ ธมฺมธโร). (2541). *ธรรมะสร้างเยาวชน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาเมฆกุฎราชวิทยาลัย.
- พระราชสุทธินาถมณคล (จรัญ ฐิติธมฺโม). (2542). *หลักธรรมกับความเปลี่ยนแปลงของชีวิต*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธุรกิจก้าวหน้า.

วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ. (2547). *สถาบันและกระบวนการทางการเมือง*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สิทธิพันธ์ พุทธหิน. (2547). *ทางเลือกของมวลประชา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุจิต บัญบงการ. (2537). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองกับเสถียรภาพทางการเมืองของไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Mibrath, L.W. & Goel, M.L. (1977). *Political Participation: How and Why Do People Get Involved in Politics*. Chicago: Rand McNally Collage Publishing.

Verba, S. & N. Nie. (1972). *Participation in America: Political Democracy and Social Equality*. New York: Harper and Row.

แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนา^{*}

GUIDELINES FOR PROMOTING POLITICIANS' LEADERSHIP ACCORDING TO BUDDHISM

พระอธิการประเสริฐ ปญญาวโร, จักรวาล เหมือนแจ่ม, สักยา ขาวหมื่นไวย

Praatikan Prasoe Panyavaro, Jakkawarn Mueanjaem, Sappaya Khaomuenwai

นักวิชาการอิสระ

Independent Scholar

Corresponding Author E-mail: prasroed.pla@stu.mcu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองตามแนวพระพุทธศาสนา ซึ่งภาวะผู้นำที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความเข้มแข็งและเป็นธรรม บทความนี้มุ่งเน้นการวิเคราะห์และประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนา คือ หลักปาปนิกรรม เพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองไทยในยุคปัจจุบัน พบว่า การประยุกต์หลักธรรมในพระพุทธศาสนาสามารถเสริมสร้างภาวะผู้นำที่มีคุณธรรมและเป็นธรรม โดยเฉพาะในเรื่องของความซื่อสัตย์ ความเมตตา และความเสียสละ บทความได้นี้เสนอแนวทางในการประยุกต์หลักธรรมเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองไทย คือ หลักปาปนิกรรม ที่กล่าวถึงลักษณะของผู้นำที่ดีไว้ 3 ประการ คือ 1. จักขุมา มองการณ์ไกลหรือมีมุมมองที่กว้างกว่าบุคคลทั่วไปในองค์กร 2. วิธูโร มีการจัดการธุระได้ดี และ 3. นิสสยสัมปันโน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เข้ากับคนในองค์กรหรือประชาชนได้ดีมีความอ่อนน้อมถ่อมตน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ; นักการเมือง; ปาปนิกรรม

Abstract

This article presented the approaches to promote politicians' leadership according to Buddhism. Good leadership is an important factor in creating a strong and just society. This article focused on analyzing and applying Buddhist principles, namely, the Papanikadhamma, to promote

^{*}Received February 28, 2025; Revised April 4, 2025; Accepted April 18, 2025

leadership for Thai politicians in the present era. It was found that the application of Buddhist principles can enhance moral and just leadership, especially in terms of honesty, kindness, and sacrifice. This article presented the approaches to apply Buddhist principles to promote leadership for Thai politicians, namely, the Pāṇikadhamma, which describes three characteristics of a good leader: 1. Chakkhuma, who has a far-sighted view or a wider perspective than other people in the organization; 2. Vidhuro, who is good at managing business; and 3. Nissayasampanno, who has good human relations, gets along well with people in the organization or the public, and is humble.

Keywords: Leadership; Politician; Pāṇikadhamma

บทนำ

ภาวะผู้นำที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างสังคมที่มีความเข้มแข็งและเป็นธรรม การส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองไทยในยุคปัจจุบันสามารถทำได้โดยการประยุกต์ใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการเป็นผู้นำที่มีคุณธรรมและมีความรับผิดชอบ ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพไม่เพียง แต่สร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความไว้วางใจและความร่วมมือระหว่างประชาชนเท่านั้น (เนตรพัฒนา ยาวิชรา, 2552) แต่ยังส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความรับผิดชอบและการกำกับดูแลทางจริยธรรม ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคม ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่มีมูลค่ามุมมองที่หลากหลาย ส่งเสริมการรวมและความร่วมมือระหว่างสมาชิกทุกคนในสังคม ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่มีมูลค่ามุมมองที่หลากหลาย ส่งเสริมการรวมและการทำงานร่วมกันในหมู่สมาชิกทุกคนในสังคม (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2549) ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพยังมีบทบาทสำคัญในการจัดการกับความไม่เท่าเทียมกันทางสังคมและส่งเสริมนโยบายที่ครอบคลุมซึ่งมีประโยชน์ต่อประชาชนทุกคน ทำให้มั่นใจได้ว่าทุกเสียงจะถูกได้ยินและให้ความสำคัญในกระบวนการตัดสินใจ การสร้างผู้นำที่มีคุณธรรมในสังคมไม่เพียงแต่จะช่วยลดปัญหาความไม่เท่าเทียมกัน แต่ยังสามารถนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืนได้อีกด้วย (ยงยุทธ เกษสาคร, 2541)

ภาวะผู้นำเป็นองค์ประกอบสำคัญของนักการเมืองที่ต้องบริหารประเทศและดูแลประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพ นักการเมืองที่ดีต้องมีหลักคิดและจริยธรรมในการดำเนินนโยบายเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม หลักปาปนิกรรม (อง.ตึก. (ไทย) 35/459/61) ซึ่งเป็นหลักธรรมของพ่อค้า ประกอบด้วยคุณสมบัติสำคัญที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักการเมืองไทย ได้แก่ จักขุมา มีวิสัยทัศน์ วิรุโร มีความเชี่ยวชาญ และ นิสสยสัมปันโน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2552) คุณสมบัติเหล่านี้ไม่เพียง แต่ช่วยเพิ่มความสามารถของนักการเมืองในการเป็นผู้นำอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังส่งเสริมความไว้วางใจและความร่วมมือภายในชุมชน ซึ่งในที่สุดมีส่วนช่วยในการพัฒนาที่ยั่งยืนและความสามัคคีทางสังคม การพัฒนาภาวะผู้นำที่ดีในนักการเมืองจึงไม่เพียงแต่จะต้องอาศัยคุณสมบัติเหล่านี้เท่านั้น แต่ยังควรมีความมุ่งมั่นในการฟังเสียงของประชาชนและตอบสนองต่อความต้องการของพวกเขาอย่างเหมาะสมอีกด้วย (เศวานิต เศษานนท์, 2542)

ดังนั้น ถ้านำเอาหลักปาปนิกรรม หรือธรรมของพ่อค้าผู้ฉลาด ประกอบด้วยคุณธรรม 3 ประการ ได้แก่ จักขุมา มีตาดี วิรุโร มีฐานะดี และนิสสยสัมปันโน มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี หลักธรรมเหล่านี้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการส่งเสริมความเป็นผู้นำทางจริยธรรมและความรับผิดชอบ หลักการเหล่านี้สามารถเพิ่มความไว้วางใจของประชาชนและส่งเสริมให้พลเมืองมีส่วนร่วมมากขึ้นในกระบวนการทางการเมือง

ภาวะผู้นำของนักการเมืองไทยในปัจจุบัน

ภาวะผู้นำของนักการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่กำหนดทิศทางและอนาคตของประเทศ นักการเมืองที่มีภาวะผู้นำที่ดีสามารถบริหารประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างความมั่นใจให้กับประชาชน และนำพาสังคมไปสู่ความเจริญก้าวหน้า (สฤติย์ กองคำ, 2544) อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันภาวะผู้นำของนักการเมืองไทยยังคงเป็นประเด็นที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์ในหลายแง่มุม ทั้งในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารประเทศ คุณสมบัติของภาวะผู้นำที่ดีในนักการเมืองไทย มีดังนี้

1. วิสัยทัศน์และความสามารถในการวางแผน

นักการเมืองต้องมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถมองเห็นปัญหาและโอกาสของประเทศได้อย่างชัดเจน ความสามารถของพวกเขาในการกำหนดแผนเชิงกลยุทธ์มีความสำคัญต่อการจัดการกับความท้าทายเหล่านี้และใช้ประโยชน์จากโอกาสที่อาจเกิดขึ้น

ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนและความก้าวหน้าของประเทศ และควรมีความสามารถในการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาประเทศในระยะยาว ความสามารถในการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ และรวมมุมมองที่หลากหลายเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างนโยบายที่ครอบคลุมซึ่งตอบสนองความต้องการของประชาชนทุกคน (Bass & Avolio, 1990)

2. ความซื่อสัตย์และโปร่งใส

ความซื่อสัตย์เป็นคุณสมบัติสำคัญที่ช่วยให้ประชาชนเชื่อมั่นในตัวนักการเมือง ความซื่อสัตย์และความโปร่งใสเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการส่งเสริมความไว้วางใจระหว่างนักการเมืองกับประชาชน เนื่องจากพวกเขารับประกันความรับผิดชอบและการกำกับดูแลที่มีจริยธรรม การมีความซื่อสัตย์และโปร่งใยังช่วยลดการทุจริตและส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคม โดยสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง และควรมีความโปร่งใสในการดำเนินงาน และให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานได้ การสร้างกลไกที่ชัดเจนสำหรับการตรวจสอบและประเมินผลจะส่งเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบการเมือง และทำให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณภาพในการกำหนดอนาคตของประเทศ (พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต), 2546)

3. ความสามารถในการบริหารและการตัดสินใจ

นักการเมืองที่มีภาวะผู้นำต้องสามารถบริหารทรัพยากรของประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดสรรงบประมาณและการวางแผนกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน และต้องกล้าตัดสินใจในเรื่องสำคัญ ๆ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพยังต้องการความสามารถในการสื่อสารอย่างชัดเจนและสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความไว้วางใจในหมู่ผู้ประกอบการส่งเสริมสภาพแวดล้อมการทำงานร่วมกันที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมืองและการมีส่วนร่วมในกระบวนการประชาธิปไตย การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของสังคมอย่างแท้จริง โดยนักการเมืองควรเปิดโอกาสให้ทุกเสียงได้รับการฟังและนำไปสู่การตัดสินใจที่เหมาะสมที่สุดสำหรับอนาคตของประเทศ (เถาว์ลย์ นันทาภิวัฒน์, 2521)

4. ความสามารถในการสื่อสารและเข้าถึงประชาชน

นักการเมืองต้องสามารถสื่อสารแนวคิด นโยบาย และเป้าหมายให้ประชาชนเข้าใจได้อย่างชัดเจน การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพไม่เพียง แต่ส่งเสริมความไว้วางใจระหว่างนักการเมืองกับประชาชนเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมืองช่วยให้ประชาชน

มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการประชาธิปไตย การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพยังมีบทบาทสำคัญในการจัดการกับความกังวลของประชาชนและส่งเสริมความโปร่งใส ทำให้นักการเมืองสามารถสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งขึ้นกับผู้เลือกตั้งของตนและตอบสนองต่อความต้องการของพวกเขาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และควรเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและนำมาปรับปรุงการบริหารประเทศการสร้างช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายและเข้าถึงง่ายจะช่วยให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแก่นักการเมืองได้อย่างสะดวกสบายยิ่งขึ้น (นิธย์ สัมมาพันธ์, 2546)

ดังนั้น ภาวะผู้นำของนักการเมืองไทยในปัจจุบันยังมีทั้งจุดแข็งและจุดอ่อน นักการเมืองที่มีวิสัยทัศน์ ความสามารถ และคุณธรรม สามารถนำพาประเทศไปสู่ความเจริญก้าวหน้าได้ ในขณะที่ปัญหาคอร์รัปชัน การบริหารที่ขาดความต่อเนื่อง และการขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญ ดังนั้น การพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำที่ดีในนักการเมืองไทยเป็นสิ่งที่จำเป็น เพื่อให้ประเทศสามารถก้าวไปข้างหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน

หลักปาปนิกรรม

หลักปาปนิกรรมในพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักการเมืองไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลักปาปนิกรรมประกอบด้วย จักขมา การมีวิสัยทัศน์ วิธูโร การมีความรู้และความสามารถ และนิสสยสัมปันโน การมีความสัมพันธ์ที่ดีและการพึ่งพาอาศัยกัน (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), 2554) การนำหลักเหล่านี้มาใช้สามารถช่วยนักการเมืองในการสร้างความเชื่อมั่นและความร่วมมือจากประชาชน ตลอดจนส่งเสริมการทำงานเป็นทีมเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. จักขมา การมีวิสัยทัศน์

นักการเมืองที่มีวิสัยทัศน์จะสามารถมองเห็นภาพรวมและทิศทางในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ การมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนจะช่วยให้ผู้นำสามารถกำหนดนโยบายและแผนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์ต่อประชาชน นักการเมืองที่มีวิสัยทัศน์สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความร่วมมือระหว่างกลุ่มที่หลากหลาย ส่งเสริมความรู้สึกร่วมกันของสามัคคีและจุดประสงค์ที่ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงที่มีความหมายภายในชุมชน นักการเมืองที่มีวิสัยทัศน์ยังสามารถคาดการณ์ความท้าทายและโอกาสในอนาคตได้ ทำให้พวกเขาสามารถปรับกลยุทธ์ของพวกเขาได้อย่างเชิงรุกและรับประกันการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับคนรุ่นต่อไป (เสาวนีย์ มิตตะธรรมากุล, 2567)

2. วิถีโร การมีความรู้และความสามารถ

ความรู้และความสามารถเป็นสิ่งสำคัญในการตัดสินใจและการแก้ไขปัญหาทางการเมือง นักการเมืองที่มีความรู้และความสามารถจะสามารถวิเคราะห์สถานการณ์และตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ การพัฒนาทักษะและความรู้ทางการเมืองอย่างต่อเนื่องจะช่วยเสริมสร้างภาวะผู้นำที่มีคุณภาพ ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพไม่เพียง แต่ต้องการความรู้และทักษะเท่านั้น แต่ยังรวมถึงความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นไปสู่วิสัยทัศน์ร่วมกัน ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพยังต้องการความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกลุ่มที่หลากหลาย ทำให้มั่นใจได้ว่าเสียงทั้งหมดจะได้รับ การยินในกระบวนการตัดสินใจ การสร้างความร่วมมือที่แข็งแกร่งในกลุ่มต่าง ๆ ยังช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจระหว่างผู้นำกับผู้ติดตาม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนนโยบายและโครงการต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ (ศลิษา พิบูลย์สวัสดิ์, 2567)

3. นิสัยสัมปັນโน การมีความสัมพันธ์ที่ดีและการพึ่งพาอาศัยกัน

การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสิ่งสำคัญในการเป็นผู้นำที่มีความรับผิดชอบและมีความเป็นธรรม นักการเมืองที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและการพึ่งพาอาศัยกันจะสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถแก้ไขปัญหาทางการเมืองได้อย่างยั่งยืน การสร้างความไว้วางใจและการทำงานร่วมกันส่งเสริมความรู้สึกของชุมชน ส่งเสริมความพยายามร่วมกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ในขณะที่เดียวกันก็เพิ่มประสิทธิภาพโดยรวมของการกำกับดูแล ความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับความสามารถในการฟังและตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ได้ยินเสียงที่หลากหลายและมีคุณค่า ผู้นำที่มีประสิทธิภาพไม่เพียง แต่ส่งเสริมความร่วมมือเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นจากสมาชิกชุมชนทุกคน เพื่อให้แน่ใจว่ามุมมองที่หลากหลายจะรวมเข้ากับกระบวนการตัดสินใจ การสร้างบรรยากาศที่ครอบคลุมส่งเสริมนวัตกรรมและความคิดสร้างสรรค์ ทำให้มีการแก้ไขที่ครอบคลุมมากขึ้นมาจากการป้อนข้อมูลร่วมของเสียงที่หลากหลาย การมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจจะช่วยให้เกิดความเป็นธรรมและโปร่งใส ซึ่ง

นำไปสู่การพัฒนานโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการและปัญหาของชุมชนได้ดียิ่งขึ้น (ศิริ รุ่งภัทรเสวต, 2567)

ดังนั้น การประยุกต์ใช้หลักปาปนิกรรมในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของนักการเมืองไทยจะช่วยสร้างสังคมที่มีความเข้มแข็งและเป็นธรรม การส่งเสริมภาวะผู้นำที่มีคุณธรรมและมีความรับผิดชอบจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในสังคม รวมถึงการสนับสนุนจากรัฐบาลและองค์กรต่าง ๆ เพื่อสร้างสังคมที่มีความเข้มแข็งและเป็นธรรมอย่างยั่งยืน การดำเนินการตามหลักการความเป็นผู้นำทางจริยธรรมจะส่งเสริมวัฒนธรรมแห่งความรับผิดชอบและความโปร่งใส ซึ่งนำไปสู่การปรับปรุงการกำกับดูแลและความไว้วางใจของประชาชนในสถาบันการเมือง การสร้างแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจและกำหนดนโยบายจะเป็นกุญแจสำคัญในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบการเมือง และทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในสังคมไทย

แนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองด้วยหลักปาปนิกรรม

ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ นักการเมืองที่มีภาวะผู้นำที่ดีจะสามารถบริหารประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ และนำพาสังคมไปสู่ความมั่นคงและเจริญก้าวหน้า หลักปาปนิกรรม ซึ่งเป็นหลักธรรมที่พ่อค้าพึงมี สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองไทยได้ การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับประชาชนจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพในการนำพาประเทศไปสู่อนาคตที่ดีกว่า โดยการใช้หลักธรรมเหล่านี้เป็นแนวทางในการตัดสินใจและดำเนินงาน โดยประกอบด้วยสามองค์ประกอบหลัก ได้แก่ จักขุมา มีวิสัยทัศน์, วิธูโร มีความสามารถในการบริหาร, และนิสสยสัมปันโน มีที่ปรึกษาที่ดี ซึ่งแนวทางการส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองไทยตามหลักปาปนิกรรม มีดังนี้

1. การพัฒนาวิสัยทัศน์

การมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มองเห็นโอกาสและปัญหาที่อาจเกิดขึ้นล่วงหน้า นักการเมืองที่มีจักขุมาจะสามารถวางแผนและกำหนดนโยบายที่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน ความสามารถนี้ช่วยให้พวกเขาคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงในภูมิทัศน์ทางการเมืองและปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสมเพื่อให้แน่ใจว่าการกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพและความสำเร็จในระยะยาว การมีจักขุมาไม่เพียงแต่ช่วยในการวางแผนระยะสั้น แต่ยังส่งผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต โดยนักการเมืองที่สามารถมองเห็นภาพรวม

และคาดการณ์แนวโน้มต่าง ๆ จะมีโอกาสสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงบวกให้กับสังคมได้มากขึ้น

ส่งเสริมโดยการจัดอบรมและสัมมนาเพื่อพัฒนาทักษะด้านการวิเคราะห์และคาดการณ์อนาคต ความคิดริเริ่มดังกล่าวมีความสำคัญต่อการให้บุคคลและองค์กรมีเครื่องมือที่จำเป็นในการนำทางภูมิทัศน์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้มีการศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับแนวโน้มทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ความคิดริเริ่มนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เข้าร่วมมีข้อมูลเชิงลึกที่สำคัญซึ่งสามารถแจ้งการตัดสินใจเชิงกลยุทธ์และส่งเสริมความสามารถในการปรับตัวในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงานในประเทศที่มีการบริหารจัดการที่ประสบความสำเร็จ แนวทางนี้ไม่เพียง แต่ช่วยเพิ่มความสามารถของแต่ละบุคคล แต่ยังส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กร สร้างเครือข่ายการแบ่งปันความรู้ที่สามารถนำไปสู่การแก้ไขที่เป็นนวัตกรรมสำหรับความท้าทายที่เกิดขึ้นใหม่

2. การเสริมสร้างความสามารถในการบริหาร

การมีความสามารถในการบริหารจัดการ สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ นักการเมืองที่มีวิธียุทธศาสตร์จะสามารถจัดการกับปัญหาได้อย่างรวดเร็วและเหมาะสม รวมถึงสามารถบริหารทรัพยากรของประเทศ อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดสำหรับประชาชนและการพัฒนาที่ยั่งยืนในอนาคต

ส่งเสริมโดยการจัดหลักสูตรฝึกอบรมเกี่ยวกับการบริหารภาครัฐให้กับนักการเมือง การดำเนินการตามโปรแกรมการฝึกอบรมดังกล่าวสามารถเพิ่มทักษะและความรู้ของนักการเมืองทำให้พวกเขาสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งส่งผลในเชิงบวกต่อการกำกับดูแลและสวัสดิการสาธารณะ สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการบริหารงานภาครัฐ เพื่อให้การบริหารงานมีความทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น การนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการจัดการข้อมูลและการสื่อสารจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของนักการเมืองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และพัฒนาระบบการตรวจสอบและประเมินผลเพื่อให้มั่นใจว่าการดำเนินงานมีประสิทธิภาพและโปร่งใส การสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับประชาชนก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายต่าง ๆ จะทำให้เกิดความโปร่งใสและความไว้วางใจในระบบการบริหารจัดการของประเทศ

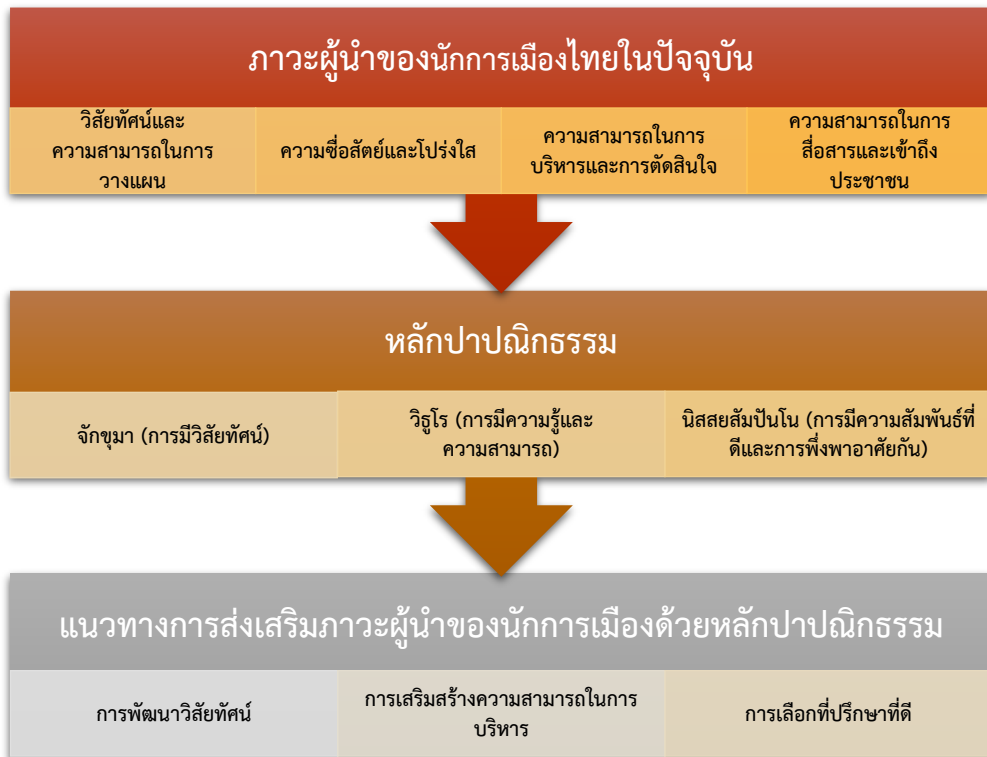
3. การเลือกที่ปรึกษาที่ดี

การมีที่ปรึกษาที่ดี รอบรู้และสามารถให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ นักการเมืองที่มีนิสัยสัมพันธ์กันจะสามารถตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและรอบคอบ เนื่องจากมีข้อมูลและความคิดเห็นที่หลากหลายในการประกอบการตัดสินใจ ที่ปรึกษาที่ดีสามารถให้ข้อมูลเชิงลึกและมุมมองที่มีคุณค่า ช่วยให้นักการเมืองสามารถนำทางประเด็นที่ซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมผู้เลือกตั้งที่มีข้อมูลและมีส่วนร่วมมากขึ้น ที่ปรึกษาที่ดีไม่เพียง แต่ให้ข้อมูลเชิงลึกที่มีคุณค่าเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมสภาพแวดล้อมของการสื่อสารแบบเปิด ช่วยให้นักการเมืองมีส่วนร่วมกับผู้เลือกตั้งของพวกเขาและเข้าใจความต้องการของพวกเขาได้ดีขึ้น

ส่งเสริมโดยการสนับสนุนให้มีทีมที่ปรึกษาที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากหลายสาขา แนวทางการทำงานร่วมกันนี้ไม่เพียง แต่ช่วยเพิ่มความสามารถในการแก้ปัญหาเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมนวัตกรรมด้วยการรวมมุมมองและความเชี่ยวชาญที่หลากหลาย ส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย แนวทางที่ครอบคลุมนี้ส่งเสริมความรู้สึกของการมีส่วนร่วมของชุมชนและช่วยให้มั่นใจได้ว่าจะได้ยินเสียงที่หลากหลาย ซึ่งนำไปสู่โซลูชันที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้น ความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่หลากหลายส่งเสริมความรู้สึกเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบ ซึ่งในที่สุดนำไปสู่กลยุทธ์ที่ยืดหยุ่นมากขึ้นซึ่งสามารถปรับให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ และจัดตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษาด้านนโยบายที่เป็นอิสระและสามารถให้คำแนะนำอย่างตรงไปตรงมา การสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างสำหรับการอภิปรายและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นจะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นระหว่างทุกฝ่าย และนำไปสู่การพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ดังนั้น การส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองไทยตามหลักปณิธัตถ์ จะช่วยสร้างนักการเมืองที่มีคุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ นำพาประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองและสร้างความผาสุกให้กับประชาชน การเน้นความเป็นผู้นำทางจริยธรรมไม่เพียง แต่จะช่วยเสริมภูมิทัศน์ทางการเมืองเท่านั้น การสร้างนักการเมืองที่มีคุณธรรมและจริยธรรมจะต้องเริ่มต้นจากการศึกษาและฝึกอบรมที่มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะด้านจริยธรรม รวมถึงการส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบและรับผิดชอบต่อการทำงานของรัฐบาล

ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากบทความ

สรุป

การส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองไทยตามหลักปาปณิกรรม สามารถช่วยให้การบริหารประเทศมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้ดียิ่งขึ้น โดยการพัฒนาวิสัยทัศน์ (จักขุมา) การเสริมสร้างความสามารถในการบริหาร (วิรุโร) และการเลือกที่ปรึกษาที่ดี (นิสสยสัมปันโน) จะช่วยให้ผู้นำทางการเมืองสามารถดำเนินงานได้อย่างมีคุณธรรม โปร่งใส และเป็นประโยชน์ต่อสังคมโดยรวม ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนในระยะยาว การดำเนินการตามหลักการเหล่านี้ไม่เพียง แต่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของการกำกับดูแลเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมความไว้วางใจและความร่วมมือระหว่างผู้นำกับประชาชนอีกด้วย ซึ่งในที่สุดก็ปูทางสู่ภูมิทัศน์ทางการเมืองที่ครอบคลุมและมีส่วนร่วมมากขึ้น การสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับหลักปาปณิกรรมในหมู่นักการเมือง

และประชาชนจะเป็นกุญแจสำคัญในการสร้างวัฒนธรรมการบริหารที่ดี และส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในกระบวนการตัดสินใจของประเทศ

การจัดกิจกรรมอบรมและสัมมนาเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหลักปาปนิกรรมจะช่วยให้สร้างแรงจูงใจให้กับนักการเมืองในการนำแนวทางนี้ไปใช้ในงานของตน และยังสามารถเสริมสร้างเครือข่ายระหว่างผู้นำที่มีวิสัยทัศน์เดียวกันได้อีกด้วย การสร้างความร่วมมือระหว่างองค์กรต่าง ๆ ในสังคม เช่น ภาคประชาสังคมและภาคธุรกิจ จะเป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่สำคัญในการส่งเสริมหลักปาปนิกรรมให้เกิดผลอย่างยั่งยืน โดยการทำงานร่วมกันจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน และสร้างโอกาสใหม่ ๆ ให้กับประเทศในอนาคต

ดังนั้น การพัฒนาระบบการศึกษาและการฝึกอบรมที่มุ่งเน้นไปที่การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมในนักการเมืองรุ่นใหม่จึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้เกิดผู้นำที่มีคุณภาพ และสามารถตอบสนองต่อความท้าทายทางสังคมได้อย่างเหมาะสม และการสร้างหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะด้านจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อสังคมจะช่วยเตรียมพร้อมนักการเมืองให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล และสามารถทำงานร่วมกับประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- เถาว์ลย์ นันทาภิวัฒน์. (2521). *หลักการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตย สัมมาพันธ์. (2546). *ภาวะผู้นำ : พลังขับเคลื่อนสู่ความเป็นเลิศ*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เนตร์พัฒนา ยาวิชรา. (2552). *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: ทริปปเบิลกรุ๊ป.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต). (2552). *พุทธวิธีบริหาร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตโต). (2546). *ภาวะผู้นำ*. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต). (2554). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ (ฉบับประมวลธรรม)*. กรุงเทพฯ: สหธรรมมิก.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ยงยุทธ เกษสาคร. (2541). *ภาวะผู้นำและการจูงใจ*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เอกสารและตำราสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- ศลิษา พิบูลย์สวัสดิ์. (2567). พุทธบูรณาการพัฒนาระบบการนำเข้าเครื่องสำอางจากต่างประเทศเพื่อส่งเสริมการตลาดไทยของผู้ประกอบธุรกิจเครื่องสำอาง. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 7(6), 55-67.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2549). *การแสวงหาและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารมืออาชีพ กรณีผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ศิริ รุ่งภัทรเสวต. (2567). กระบวนทัศน์รัฐประศาสนศาสตร์ตามแนวพุทธธรรม. *วารสารมจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 13(3), 415-426.
- เศวานิต เสดานนท์. (2542). *ภาวะผู้นำ*. นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- สถิตย์ กองคำ. (2544). *มนุษยสัมพันธ์สำหรับผู้บริหาร*. นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- เสาวนีย์ มิตตะธรรมากุล. (2567). การพัฒนาพุทธนวัตกรรมการจัดการคลินิกทันตกรรมในกรุงเทพมหานคร. *วารสารพุทธนวัตกรรมการจัดการ*, 7(5), 316-328.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1990). *Transformational leadership development*. California: Consulting Psychologist.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

รูปแบบเอกสารอ้างอิงวารสารวิชาการ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือสามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาจนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บเปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่น

1.1 ...สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษฎา แซ่หลี่ (2562) ผลการวิจัยพบว่า...

1.2 กฤษฎา แซ่หลี่ (2562) กล่าวว่า...

1.3 ... consistent with the research of Krisada Saelee (2019) the research results found...

1.4 Krisada Saelee (2019) explains to...

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

2.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

2.1.1 พระไตรปิฎกและอรรถกถา พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อ คัมภีร์/เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่างเช่น “คูกริกษุทั้งหลาย จักร 4 ประการนี้ เป็นเครื่องเป็นไปแก่มนุษย์และเทวดาผู้ประกอบเป็นเครื่องที่มนุษย์และเทวดาประกอบแล้ว ย่อมถึงความเป็นผู้ใหญ่และความไพบูลย์ในโกศทั้งหลายต่อกาลไม่นานนัก ” (อง.จตุกก. 21/31/37) เป็นต้น

2.1.2 ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่ตีพิมพ์ เช่น (เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, 2560)

2.1.3 ผู้แต่งสองราย ให้อ้างอิงของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (พระมหาสุนันท์ สุนนโท และเกียรติศักดิ์ สุขเหลือง, 2560)

2.1.4 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างอิงของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (อิติวุฒิ หนัณมี และคณะ, 2560)

2.1.5 กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกันหรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปีปัจจุบันมากที่สุด

2.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

2.2.1 ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Keown, 2010)

2.2.2 ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Hersey & Blanchard, 2010)

2.2.3 ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Kaiser et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา ทุกเล่มให้อ้างอิงท้ายเล่มด้วยรูปแบบเดียวกันดังนี้
ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎก อรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2548). เครือข่าย : ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่

2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.

(3) บทความในหนังสือ

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง.// (เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

พระสุกิจ สุจโน. (2559). การสร้างความคิดนามธรรมในวัฒนธรรมไทย. ใน ปวีตร ว่องวิระ, ทัศนวิทย์ และ วิวิทย์ วิทยาของการวิจัยวัฒนธรรม. (น. 112). กรุงเทพฯ: อัมรินทร์.

(4) บทความในวารสาร

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่ (ฉบับที่).// เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ธิดา ภูมิ หนึ่งมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน/ชื่อสารานุกรม.// (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง).

วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-16).

(6) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์, วันที่/เดือน).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์.// เลขหน้า.

สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น. 13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// (ระดับวิทยานิพนธ์ สาขาวิชา).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

พระครูพิศิษฐ์ ปรชานาถ. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// (รายงานผลการวิจัย).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

พระมหาภคญาณ กิตติโสภณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของพระธรรมวิทยากร (รายงานผลการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(9) สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).// ตำแหน่ง.// [บทสัมภาษณ์].

พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา
สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].

(10) สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง. //(ปีที่เผยแพร่). //ชื่อเรื่อง. //สืบค้น วัน เดือน ปี. //จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก
<http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>

Buddhism Meditation Tiratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*.
Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>

(11) ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อเรื่อง. //(พ.ศ.,วันที่ เดือนที่ประกาศ). //ราชกิจจานุเบกษา. //เล่ม ตอน. //หน้า.

ข้อกำหนดกรมตำรวจ เรื่อง กำหนดชื่อและประเภทของวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทและ
ประเภทของรถที่ใช้เจ้าพนักงานมีอำนาจตรวจสอบผู้ขับขี่. (2537, 13 กรกฎาคม).
ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 111 ตอนพิเศษ 30 ง. หน้า 31.

(12) หนังสือพิมพ์

ผู้แต่ง. //(ปีพิมพ์, วัน เดือน). //ชื่อบทความ. //ชื่อหนังสือพิมพ์. //น. หรือ p. หรือ pp.
เลขหน้า.

ไทยรัฐ. (2548, 19 เมษายน). เขียร์พระสอนศีลธรรม. ไทยรัฐ. น. 3.

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย (8-15 หน้า)**ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)****ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)**

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียน (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

(16 pt) บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ.....
ประเภทของการวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การ
วิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ผลการวิจัยพบว่า.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม**Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)**

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management;
Innovation

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า และเขียนให้ครอบคลุมทุกประเด็น)

(16 pt) กล่าวถึงความเป็นมาของเรื่องที่ทำการศึกษาครั้งนี้ว่ามีความเป็นมาอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งอ้างอิงที่มาของข้อมูลนั้นอย่างถูกต้อง

(16 pt) กล่าวถึงปัญหาที่นำมาสู่การวิจัย ให้ตรงประเด็นกับเรื่องที่วิจัยและเชื่อมโยงกับพื้นที่วิจัย ปัญหานั้นเป็นปัญหาที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปและต้องการได้รับการแก้ไข นำเสนอผลงานวิจัยที่ผู้อื่นได้เคยศึกษาไว้แล้ว พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

(16 pt) ทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาใช้ในการวิจัยในครั้งนี้และหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

(16 pt) สรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่คำถามและวัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย (18 pt)

1. (16 pt)

2. (16 pt)

3. (16 pt)

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16 pt) เขียนให้ครอบคลุม 5 หัวข้อ ได้แก่ 1. รูปแบบของการวิจัย 2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) 4. การเก็บรวบรวมข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) 5. การวิเคราะห์ข้อมูล (ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ) และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย (18 pt) (เขียนให้ครบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้)

(16 pt) ผลการวิจัยตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

..... คำอธิบายตาราง

.....

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ (ค้นพบอะไร สะท้อนให้เห็นถึงอะไร สอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของใคร พร้อมทั้งอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ความรู้จากการวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบอบองค์ความรู้ที่ค้นพบจากการวิจัยหรือสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดล และโมเดลมีที่มาจากฐานคิดของแนวคิดหรือทฤษฎีใดอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ (18 pt)

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (16 pt)

.....

.....

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ (16 pt)

.....

.....

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป (16 pt)

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์) (ถ้ามี)

(16 pt) ขอขอบคุณแหล่งทุน และควรระบุเลขที่สัญญาทุนวิจัย ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณ ทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2563 และข้อมูลจาก โครงการวิจัยย่อย เรื่องการพัฒนาศูนย์ประสานงานเครือข่ายความเข้มแข็งทางจิตปัญญาของผู้สูงอายุตามหลักพุทธธรรม.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบ American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน.....

ธรรมะไทย. (2563). พระพุทธศาสนาในประเทศไทย. สืบค้น 20 มีนาคม 2563, จาก <http://www.dhammathai.org/thailand/thailand.php>.

ธิดาวุฒิ หมั่นมี. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.

พระครูพิศิษฐ์ประทานภ. (2562). การพัฒนาการมีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในการพัฒนาชุมชนตามแนววิถีพุทธในจังหวัดสมุทรสงคราม (ดุชนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระมหากษัตริย์ กิตติโสภโณ. (2562). รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมสำหรับวัยรุ่นไทยยุคใหม่ตามหลักพุทธธรรม ผ่านกลไกการขับเคลื่อนโครงการคลินิกคุณธรรมของพระธรรมวิทยากร (รายงานการวิจัย). พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุทนต์ อากาศโร. (2548). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.
- พระอุดมสิทธินายก. (2563, 5 กุมภาพันธ์). ผู้อำนวยการหลักสูตรหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาการจัดการเชิงพุทธ [บทสัมภาษณ์].
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วุฒิชัย มูลศิลป์. (2549). กฎหมายตราสามดวง. ใน *สารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย* (เล่ม 1, อักษร ก, น. 12-16).
- สุชาติ เผือกสกนธ์. (2549, 9 มิถุนายน). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. *ผู้จัดการรายวัน*, น. 13.
- Buddhism Meditation Tiratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*. Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.
- James, C. (2013). *Office markets & public policy*. Chichester, West Sussex: Wiley.

Sample of Original Research Article Preparation

NAME OF RESEARCH ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Research Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail:..

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) Objectives of this research were: 1.....
2..... and 3..... Populations and sample, research tools. Data collection,
Data analysis. Statistics used for data analysis.

Findings were as follows: (present only the most interesting research
findings)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism; Buddhist Management; Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt) (should not be more than 4 paragraphs)

(16 pt) mention background of the research topic with brief history as how the topic develops with correct references.

(16 pt) mention problems leading to research directly to the point of the research and relate the matter to locations in which research is conducted on the common problems generally accepted and want them to be solved.

(16 pt) Review related at least 2 concepts and theories to be used as guideline for the research and/or theories related to the research topic with correct references of data sources

(16 pt) Conclude to connect the matters to research questions and objectives of the research

Research Objectives (18 pt)

- 1.....(16 pt)
- 2.....(16 pt)
- 3.....(16 pt)

(1.6 pt) Write to cover 5 sub-headlines: Research design, Populations and Samples and Key Informants, Research Instrument (quantitative and qualitative), Data Collection, (quantitative and qualitative) Data analysis (quantitative and qualitative), Statistics used to analyzed the data.

[illegible]

(16 pt) results of the research answer all objectives.

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary-ruled notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions.....

Table 1 (Name of table (if any))

Table explanation.....

Discussion (18 pt)

(16 pt) Discuss the research findings according to the research objectives (what is discovered? what is reflected? Is it related to at least two topics of the reviewed research works in chapter 2. Discuss them all with references of data sources

Body of knowledge (18 pt)

(16 pt) Point out the body of knowledge or achievement from the research work. Synthesize the knowledge in form of a model/ Model structure that is concise and easy to understand

Recommendations (18 pt)

Policy Recommendations (16 pt)

Operational Recommendations (16 pt)

Recommendations for Next Research (16 pt)

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ (8-15 หน้า)

ชื่อบทความ (ไทย) (18 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (16 pt) (ตัวพิมพ์ใหญ่ทั้งหมด)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt), ชื่อ-นามสกุลผู้เขียนร่วม (อังกฤษ) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัดผู้เขียนหลัก (อังกฤษ) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

บทคัดย่อ (18 pt) (ไม่เกิน 350 คำ)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ (16 pt) เช่น พระพุทธศาสนา; การบริหารจัดการเชิงพุทธ; นวัตกรรม

Abstract (18 pt) (แปลตามภาษาไทย)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as: Buddhism; Buddhist Management; Innovation

บทนำ (18 pt)

(16 pt.) เขียนบททวนแนวคิดและทฤษฎีที่นำมาเป็นฐานคิดในวิพากษ์ประเด็นต่างๆใน
การเขียนบทความวิชาการ.....

เนื้อหา (18 pt)

(16 pt)

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ)

ที่มา: ... (ถ้ามี)

คำอธิบายภาพ

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

คำอธิบายตาราง

สรุป (18 pt)

(16 pt)

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16 pt) รูปแบบการอ้างอิงท้ายเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบุนนาม-ปี ตามรูปแบบ American Psychological Association (APA) จำนวนการอ้างอิงในเนื้อหาและท้ายเรื่องต้องตรงกัน

Sample of Original Academic Article Preparation

NAME OF ACADEMIC ARTICLE (ENGLISH) (18 pt)

Name of Academic Article (Thai) (16 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (English) (14 pt)

Name and Last name of main author, co-authors (Thai) (14 pt)

Affiliation of the main author (English) (14 pt)

Affiliation of the main author (Thai) (14 pt)

Corresponding Author E-mail: ...

Abstract (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words (16 pt) such as Buddhism, Buddhist Management, Innovation

Abstract (Thai) (18 pt) (Not more than 350 words)

(16 pt) consistent with Thai abstract

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: (Thai)

Introduction (18 pt)

(16 pt).

Content (18 pt)

(16.pt).....

.....

.....

.....

.....

Figure 1: (Name of the figure)

Source: mention the name of the source (if any)

Figure captions.....

.....

.....

Table 1 (Name of table) (if any)

Table explanation.....

.....

.....

(1.6 pt) Format of reference is name-year as of American Psychological Associate (APA) References in contents and at the end must be consistent.